

Hantgan, Bangime-English-French Dictionary 12.2010

Notes: this (approximately) alphabetical Bangime-English-French dictionary was generated in December 2010 based on fieldwork conducted from June to August, 2008, May to August, 2009, and July to December, 2010 from the comparative-Dogon lexical spreadsheet. The key below describes orthographical system and words are represented in the phonemic form of each segment; the phonology chapter of the accompanying grammar sketch describes the rules of pronunciation or phonetic forms. Some of the cells in the spreadsheet are simple examples (to bring out the syntactic construction of a verb, for example). In addition, the glosses are those of the comparative spreadsheet, with the result that a given lexical stem (e.g. a verb) may appear more than once, with related senses. Variants are listed separately rather than being consolidated into a single entry. So there are some departures from the organization of a typical alphabetical dictionary. Only a very small number of French borrowings are included (most such words are ambient, occurring in all Malian languages). The main subdivisions of each entry are Beni transcription (brown), English gloss, French gloss (red), lexical domain number (e.g. 200 for flora and 201 for fauna), subdomain numbers. Blank cells in any

entry have been omitted. The domain and subdomain categories are those used on our comparative Dogon lexical website:

www.dogonlanguages.org

--Abbie Hantgan, Indiana University, December 2010

not for quotation without permission

Bangime // English // subcode (Eng) // code (Eng) // français // 1 // 1 // Example // Gloss //

ján // who? // who // interrogative // interrogation // **qui? // //**

ñwóóné // last year // year // time (deictic) // temps (déictique) // **l'année passée // //**

(à dóò ɸè) dííná wàyì // stop flowing // flow // liquid // liquide // **arrêter de couler // 59 // 5 //**

yáyá wàyì //

(a ganda da) tébíré // mud // mud // soil/stone // sol/pierre // **boue // 60 // 3 // //**

(a ganda) múwèè // clay // clay // soil/stone // sol/pierre // **argile // 60 // 6 // á gúɸèè mún // wet**

mud

(à ɸè) dà mí n tùndè // gush // flow // liquid // liquide // **jaillir // 59 // 4 // //**

(a ɸè) m para wore // drag // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **traîner // //**

(a ɸè) píró bààrì // lunar halo // halo // celestial body // corps céleste // **halo lunaire // 71 // 7 //**

à ɸè na à ñhé shiye shîn // eclipse

(a jɔn) ma/da míró // drizzle // rain // weather // météorologie // **bruine** // 71 // 7 // //

(a kiriye) buundi // squeeze out // wring // press/squeeze // appuyer/presser // **extraire** // //

(a mina da) kwòṅ // creak // inanimate sound // sound // son // **grincer, craquer** // //

(à ṅwé) kòyò wé // freeze // freeze // liquid // liquide // **gêler** // 59 // 2 // //

(à ṅwé) jé n dò ṅ kè // freeze // freeze // liquid // liquide // **gêler** // 59 // 3 // //

(à pàá dà) búbàndá // go under // bottom // space // espace // **aller sous** // 78 // 23 // go outside

the back of (a cave for ex) //

(à) sìṅ (mìnná) // dense, shady // dense // thick/thin // épais/mince // **ombragé** // //

(à) sìṅ mìnà // side // side // part (object) // partie (object) // **côté** // 15 // 14 // //

(bire ṅ) gín!dú // rekindle // ignite // fire // feu // **rallumer, ranimer** // 39 // 3 // //

(bire) n tèèndè ṅ kè // rekindle // ignite // fire // feu // **rallumer, ranimer** // 39 // 3 // //

(buun nundé) // profit, gain // profit // commerce // commerce // **bénéfice** // //

(buwε/nii) yáyá // leprosy // internal condition // medicine // médecine // **lèpre** // //

(buwo) kébéè // stirrup // stirrup // horse/camel // cheval/chameau // **étrier** // 4 // 9 // //

(bówò) n jí gówòṅ // re-sow, oversow // oversow // agriculture // agriculture // **resemmer** // 49 // 5

// //

(da maa no) gígíjà // pick teeth // pick teeth // grooming // tressage // **curer dents** // 23 // 5

// //

(da maa no) η kèrëndá // pick teeth // pick teeth // grooming // tressage // **curer dents** // 23 // 5

// //

(dá nògò η) kèrnè // spin // spin cotton // weaving/cotton // tissage/coton // **filer** // 22 // 1 //

nògù kèrnètjén // cotton spinner

(da) génggéré // fat // plump/fat // size // taille // **gros** // to fatten //

(da) gèrè // slippery // slip // fall // tomber // **glissant** // //

(da) gèrè // smooth // smooth // texture // surface // **lisse** // //

(da) jîn // wail // grief // life/death // vie/mort // **lament** // 9 // 18 // //

(da) jîn // weeping // grief // life/death // vie/mort // **lamentation** // 9 // 19 // //

(da) kòmbò η kòmbò // follow tracks // track // hunt // chasse // **suivre traces** // 34 // 5 // //

(da) maya // disease // internal condition // medicine // médecine // **maladie** // //

(da) mírò m míró // smooth // smooth // texture // surface // **lisse** // //

(dà) nìrù níírú // rasp // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

gargouillis // 11 // 13 // //

(da) píyù // blow nose // nasal emission // body function // fonctionnement corporel // **moucher**

// 11 // 13 // //

(dɛ) mògòndò // soil, earth // soil // soil/stone // sol/pierre // **banco, terre** // 60 // 1 // //

(dɛ) mògòndò // soil, earth // soil // soil/stone // sol/pierre // **banco, terre, argile** // 60 // 2 // //

(dĩngì ñ) géré // skim // draw // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // //

(dĩngì ñ) géré // skim // draw // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // //

(dĩngì ñ) géré // skim // draw // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // //

(doro n doro) síyú // swoosh // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer //

mouvement brusque // //

(dwaá) búndé hùn // top // top // part (plant) // partie (plante) // **sommet** // 16 // 16 // //

(ganda ñko) n dáw // be (somewhere) // be (somewhere) // existence // existence // **être**

(quelque part) // 78 // 5 // //

(geṅge m) péréndé // melt // melt // liquid // liquide // **fondre** // 58 // 8 // tajunde' //

(geṅge m) péréndé // melt // melt // liquid // liquide // **fondre** // 59 // 1 // //

(ṽe) ménà nõ // next // next/late // time // temps // **prochain** // //

(jáṅá) bùwé // pillar // pole // house // maison // **pilier** // 64 // 9 // lit. 'feet' //

(jáṅá) nùṅó // build // shed // house // maison // **construire** // 64 // 3 // //

(jìíbé mě dúgá) dègè kùjù pèèré // hairy // hair // body // corps // **poileux** // 10 // 19 // //

(jìíbé mě dúgá) dègè kùjù pèèré // hairy // hair // body // corps // **poilu** // 10 // 19 // //

(kà) n ní // ask price // price // commerce // commerce // **demander prix** // sığà màà ɔ́á // ask

its price

(kà) n ní // ask price // price // commerce // commerce // **demander prix** // //

(kòrnò) máá // build wall // wall/corner // house // maison // **construire mur** // 65 // 2 // //

(ké) bórnó // massive // stone // soil/stone // sol/pierre // **gros** // 59 // 6 // //

(keme me) yíró mì // happen, take place // occur // existence // existence // **avoir lieu** // 78 // 3

// //

(keme me) yíró mì // happen, take place // occur // existence // existence // **avoir lieu** // 78 // 3

// //

(keme me) yíró mì // take place // occur // existence // existence // **avoir lieu** // 78 // 3 // //

(kì) kára // unripe // unripe/raw // ripe/raw/cooked // mûr/cru // **cru** // 37 // 12 // bè biyú/bì

wáyí //

(kì) kára // unripe // unripe/raw // ripe/raw/cooked // mûr/cru // **cru** // 37 // 12 // //

(kì) kára // unripe // unripe/raw // ripe/raw/cooked // mûr/cru // **cru** // 37 // 12 // //

(ko η) gáṅgá // first room, hall // vestibule // house // maison // **vérande** // 66 // 1 // //

(ko η) kùrù kón // corner // wall/corner // house // maison // **coin** // 65 // 2 // //

(ko η) kùrù kón // corner // wall/corner // house // maison // **coin** // 65 // 2 // //

(ko) gùrù (yindo) // upstairs // upstairs // house // maison // **étage** // 67 // 2 // //

(kore) púgúyú // swell // inflate // size // taille // **gonfler** // //

(maa ko) pìyèndé // embellish, decorate // beautify // adornment // ornament // **ornement, embellir**

// 22 // 5 // (also used for henna-ing feet) //

(maa mna n) dóyó // slam // shut // open/shut // ouvrir/fermer // **claquer** // 80 // 5 // //

(maa nii) sàndará // point at // show // vision // vision // **indiquer** // (my hand) points //

(maa nii) sùgára // cross arms // bend/cross // body function // fonctionnement corporel // **plier**

bras // 13 // 10 // //

(maa nii) tùndí // hold self up // hold self up // body position // position du corps // **se**

soutenir // 14 // 3 // //

(maa no n) dàm!bá // fill mouth // fill // body function // fonctionnement corporel // **remplir**

bouche // 12 // 1 // //

(maa no) m bòmò // puff // fill // body function // fonctionnement corporel // **enfler** // 12 // 1

// //

(maa no) múún!da (minna) // end // end // part (object) // partie (object) // **bout** // 15 // 16

// //

(maa no) múún!da (minna) // end // end // part (object) // partie (object) // **bout** // 15 // 16

// //

(maa no) sáyó // shut mouth // shut (eye/mouth) // body function // fonctionnement corporel //

fermer bouche // 13 // 5 // volitional //

(maa siibe) n dìyàmbó // shut eye // shut (eye/mouth) // body function // fonctionnement

corporel // **fermer œil** // 13 // 4 // non volitional //

(maa siibe) yáyá // blink // blink // body function // fonctionnement corporel // **cligner** // 11 //

18 // (volitional blinking) lit. 'his eyes cut' // loucher

(maa suumbi) jìyéré // snuffle // nasal emission // body function // fonctionnement corporel //

renifler // 11 // 14 // //

(maa suumbi) jìyéré // snuffle, snort // nasal emission // body function // fonctionnement

corporel // **renifler** // 11 // 15 // //

(maa tegoro n kiŋge n) jii ma // frown // frown // body function // fonctionnement corporel //

froncer // 11 // 20 // //

(maa) bǔyè // ear (of corn) // spike // part (plant) // partie (plante) // **épi (maïs)** // 16 // 8 // //

(maa) bòŋgòrò // gall // bark // part (plant) // partie (plante) // **galle** // 16 // 2 // lit. belly button

//

(maa) bùwò // reverse side // side // part (object) // partie (object) // **dorso** // 15 // 12 // //

(màà) dùn // crown // head // body // corps // **sommet** // 10 // 20 // //

(maa) kè bèn!dé // alongside // side/proximity // space // espace // **à côté** // 78 // 19 // //

(maa) kéré // end // side // part (object) // partie (object) // **bout** // 15 // 12 // //

(maa) kéré // side // side // part (object) // partie (object) // **côté** // 15 // 14 // //

(maa) kùyé // scale // skin // part (animal) // partie (animal) // **écaille** // 15 // 7 // //

(maa) kùwé // eggshell // shell // part (animal) // partie (animal) // **coque d'œuf** // 15 // 7 // lit.

'its calabash' //

(maa) sirò // fiber // bark // part (plant) // partie (plante) // **fibre** // 16 // 2 // hemp from Baobab

bark for making rope //

(maa) twiin // bud // flower // part (plant) // partie (plante) // **bourgeon** // 16 // 15 // or flower //

(maa) zî // base // plant // part (plant) // partie (plante) // **base** // 15 // 16 // (or roots of tree) //

(maa) zî // root // root // part (plant) // partie (plante) // **racine** // 15 // 16 // //

(mì) dójóró // boss around // mistreat // treat well/mistreat // bien/mal traîner // **pression** // //

(mì) wù m bíyé // tiptoe // tiptoe // body position // position du corps // **pointe du pied** // 14 // 3

// //

(mì) wù m bíyé // tiptoe // tiptoe // body position // position du corps // **pointe du pied** // 14 // 3

// //

(mì) wù m bíyé // hold self up // hold self up // body position // position du corps // **se soutenir**

// 14 // 3 // //

(mì) péyé (a ko) // lean // hold self up // body position // position du corps // **s'appuyer** // 14

// 3 // (I am leaning on the house) //

(muunde) n siyé // hold torch // fire // fire // feu // **tendre flambeau** // 38 // 9 // //

(n da a torende) m pé // member // piece // part (object) // partie (object) // **membre** // 15 // 14

// //

(n da a torende) m pé // membership // piece // part (object) // partie (object) // **adhésion** // 15

// 14 // //

(n da a torende) m pé // part, component // piece // part (object) // partie (object) // **élément,**

pièce // 15 // 14 // //

(n da bire) n tèendè // ignite // ignite // fire // feu // **allumer** // 39 // 3 // //

(n da maa siibe) η κόγος δίγὰ // rub eye // rub eye // body function // fonctionnement corporel //

frotter œil // 13 // 4 // gigiya // rub

(n da yiribe m) bâà // skin // slaughter/butcher // livestock // bétail // **dépouiller** // 3 // 2 // //

(n da) dóò wóré màà táyí // transfer // transfér // marriage // mariage // **déménager** // //

(n da) jíná // swim // swim // watercourse/swim // cours d'eau/nager // **nager** // 70 // 3 // //

(n da) póm্পà // pump // pump // well (water) // puits // **pomper** // 63 // 6 // //

(n da) συφε (υφε ηκο) // wade // dive/wade // watercourse/swim // cours d'eau/nager // **marcher**

dans l'eau // 70 // 3 // //

(n ji) n buun (η κε) // used up // used up // quantity // quantité // **épuisé, fini** // (I've finished

eating) //

(n) tàà // shoot // shoot // hunt // chasse // **tirer** // 35 // 10 // //

(ἡἔἔ) kòré ḡàwn // pregnant // pregnancy // birth // naissance // **enceinte** // 9 // 2 // //

(nii kwōmε) n tàà // spread // measure // distance // distance // **étaler** // 78 // 15 // //

(nii) jágú sígò // set, fix // set time // time // temps // **fixer** // //

(ἡε m) píró bààrì // solar halo // halo // celestial body // corps céleste // **halo solaire** // 71 // 7

// //

(none) // mattress // bedding/mattress // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **matelas** // //

(ἡ ḡù n jè) tígí // gush // flow // liquid // liquide // **jaillir** // 59 // 5 // //

(ḡàrà) n dógòndò // reveal // reveal // hide/reveal // cacher/dévoiler // **révéler** // //

(ḡεεε da n) pógìyá // blinking // blink // body function // fonctionnement corporel // **clin** // 11

// 19 // (non volitional) //

(pore) n tú // bottom // base // part (object) // partie (object) // **bas, fond** // 15 // 10 // (of well)

//

(símèè mè ḡ) gúrùbè // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 59 // 7 // lit.

'stone which is round' //

(siye) ḡ kòndòró // firewood // firewood // fire // feu // **bois de chauffage** // 39 // 1 // (siye) ḡ

kòndòróḡiyèn // person who searches for firewood

(támóró n) dè // pit // seed // part (plant) // partie (plante) // **noyau** // 16 // 11 // //

(X m) b́yè // ear (of corn) // spike // part (plant) // partie (plante) // épi (maïs) // 16 // 9 // fruit

or grain spike for all plants //

(yàám̀bè m̀) kùrà m̀ // be born // birth // naissance // naître // 8 // 5 // //

(yaambe) púyùjà // spoil // pamper // treat well/mistreat // bien/mal traîter // gâter // //

(yiibe) dege b̀rnu be duga ñogonde // big-headed // big // size // taille // grosse tête // 80 // 8

// //

(yírìbè) púwé b̀ // heifer // age/sex // livestock // bétail // génisse // 3 // 2 // //

?zumbara zumbara hasa ye suje ye // slurp, sip, suck // slurp // drink // boire // siroter, sucer //

26 // 10 // m̀njere // suck (as in candy or fruits)

à b́ín // year // year // time // temps // année // //

à b́iré n dáyá wàyi // ignite // ignite // fire // feu // allumer // 39 // 3 // //

á dííndá hún màá tórèm̀ // star // star // celestial body // corps céleste // étoile // 71 // 3 // á

pííndó hún màá tórèm̀ // constellation seen around 4am used for marking the time to awaken

à g̀ndà wá mí hùn // sweat // sweat // body function // fonctionnement corporel // suer // 13 //

10 // 'I am sweating' //

a ganda waa pewn // too much // too much // quantity // quantité // trop // excessive heat' //

a guje me b̀ndw // persist // weeding // agriculture // agriculture // résister // 50 // 3 // g̀yè //

weeds (general)

a ɥɛ bɛ na tawa // be full // rise // celestial body // corps céleste // **ê. plein** // 71 // 3 // the moon
doesn't come up early' //

a ɥɛ den waji // moon // moon // celestial body // corps céleste // **lune** // 71 // 2 // //

à ɥɛ nàwé // rise (moon) // rise // celestial body // corps céleste // **se lever(lune)** // 71 // 5 // à

ɥɛ yàwé/à ɥɛ shuyìwé // moon set

à ɥìyà sìgá // moonlight // rays // light/darkness // lumière/obscurité // **clair de lune** // //

a jòn bɛ twaara ŋwi // drizzle // rain // weather // météorologie // **bruine** // 71 // 8 // //

à jòn dà gúwnè gùwnè // thunder // thunder // weather // météorologie // **tonner** // 71 // 15

// //

à jòn dá jón // rain fall // rain // weather // météorologie // **pleuvoir** // 71 // 9 // //

à jòn dá jón bé wórè sǎw // rain // rain // weather // météorologie // **pluie** // 71 // 9 // //

à jòn dá jón dà mírū // drizzle // rain // weather // météorologie // **bruine** // 71 // 8 // //

à jòn dà kúwnó ŋwí // thunder // thunder // weather // météorologie // **tonner** // 71 // 14 // //

à jòn dà sìbé yáyá // lightning, flash // lightning // weather // météorologie // **éclair** // 71 // 12

// //

à jòn diinda ŋ wayi // stop raining // rain // weather // météorologie // **cesser de pleuvoir** // 71 //

10 // //

à jòn jòn yáá!dí // strike // rain // weather // météorologie // **frapper** // 71 // 11 // //

à jòn pààndí yón // dry spell // drought // weather // météorologie // sécheresse // 73 // 1 // //

à jìyà màà tìré // history // tale // narrative // conte // histoire // //

à kì bógóndè // middle-aged // old // age // âge // entre deux âges // 7 // 3 // //

a kiyende pén // overloaded // load // carry/load // porter/charger // comblé // //

á nà jíjè nìhà wé // thanks // thank // talk // parole // merci // //

á nà jíyè // thank // thank // talk // parole // merci // n né nà gànà //

à nì téeúé // lightning, flash // lightning // weather // météorologie // éclair // 71 // 12 // //

a niñunda a ki // pacify // pacify // impede // empêcher // apaiser, calmer // //

à ñhè dègè nàwé // rise, sunrise // rise // celestial body // corps céleste // aube, se lever(soleil)

// 71 // 5 // //

a nne jon wayi // sour // sour // taste // goût // aigre // //

à ñhè sùyìwé // sunset // set // celestial body // corps céleste // coucher du soleil // 71 // 7

// //

à pàn m pán à jòn ọě // first rains // rainy season // season // saison // premières pluies // //

à pévèré dá kòrí pana // wind, dust // wind // weather // météorologie // vent, poussière // 72 //

6 // //

à pévèré n ọ́ wè // wind // wind // weather // météorologie // vent // 72 // 5 // //

a piindu hun na na // be full // rise // celestial body // corps céleste // ê. plein // 71 // 4 // moon

which comes up around 4am //

à sààwé η kí // remind // remember // mental // mental // rappeler // //

à sīgò mé kámbá kà pè // next day // tomorrow // time (deictic) // temps (déictique) //

lendemain // lit. 'the day which follows this one' //

à símá wúwè pé // leave, abandon // leave/exit // motion // mouvement // partir, abandonner //

jénjé // abandoned village near Togoro

à siyè kámá // now // now // time (deictic) // temps (déictique) // maintenant // //

à siyè/mùqé // now // now // time (deictic) // temps (déictique) // maintenant // //

à sùkùrù pén // sugary // sweet // taste // goût // sucré // //

à sùkùrù wò pén wáyì // sweet // sweet // taste // goût // doux // //

à tàgù màá dégè ηké // resolved // resolve // begin/finish // commencer/terminer // résolu

// //

à tòmpànṅè màá tùmbarí // row // field (part) // agriculture // agriculture // rangée // 47 // 10

// //

a wari maa ta buwne // finish // finish // begin/finish // commencer/terminer // finir // //

a yaambe // child // child/nephew // kinship // parenté // enfant // //

à yèèmbè b́yó // highway // road // topography // topographie // route // 69 // 6 // yèèmbè ḱŕa

η ḱŕa // round point

à yèèmbè ha n naw // road // road // topography // topographie // chemin, route // 69 // 7 // //

à yémbé n d̀ng̀ò // go around, detour // go around // motion // mouvement // contourner // //

à yembe tere da wore a bime // directions // describe // talk // parole // indications // //

àa d̀yà n s̀nd̀è // owner // master // status // rang // propriétaire // original leaders of village

//

áalfátíyà // prayer // prayer (part) // religion // religion // prière // //

ábàdà // never // never // time // temps // jamais // //

ǎlà // Sunday // Sunday // week // semaine // dimanche // //

àlàbààre // Wednesday // Wednesday // week // semaine // mercredi // //

algine // heaven // worlds // religion // religion // paradis // ñàrà d̀g̀ó // the roof where God sits and creates the sun, moon, etc.

àlmàámí // imam // religious being // religion // religion // imam // //

amiina // amen // final // greeting // salutation // amen // //

árábú // Arab // Arab/Tuareg // ethnicity // ethníe // arabe // //

arkile // mosquito net // mosquito net // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // moustiquaire //

ful //

àvsánkéndè // Hausa // Hausa // ethnicity // ethnie // haoussa // //

bá // attach, loop // tie // attach/rope // attacher/corde // attacher, boucler // //

bá // tie, attach // tie // attach/rope // attacher/corde // attacher // bíyù // attach, affix

bà // exit, go out // exit // motion // mouvement // sortir // //

bá kòrè // fabric, cloth // fabric // clothing // vêtements // tissu, étoffe // 16 // 25 // clothing //

bà kùwó // village // village // village/bush // village/brousse // village // 63 // 1 // //

baa // scrape // rub hide // tanning // tannage // racler // //

báá // tie knot // knot // attach/rope // attacher/corde // nœud // t̀r̀r̀ // tie a knot for animals

bàà // wear pants // pants // clothing // vêtements // porter pantalon // 17 // 9 // //

bàà // attach belt // belt // clothing // vêtements // attacher ceinture, ceinturer // 17 // 9 // //

bàà // attach, gird // belt // clothing // vêtements // attacher ceinture // 17 // 10 // s̀ǹm̀ b̀ó̀ //

attach (tie) panya

báá hún // tie knot // knot // attach/rope // attacher/corde // nœud // k̀ǹd̀á k̀ǹd̀á ~ korna // tie

a knot in the corner of a garment to hold smth

bàà ímà // discussion, debate // inform/discuss // talk // parole // discussion, débat // [báámà]

//

bàà pé (every day) // until // from/until // time // temps // jusqu'à // s̀ìg̀ù pán // every week

bàán // knife // knife // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **couteau** // kúvú kúvù // long

knife worn over shoulder (ful)

báán pàyàǎ // sheath // covering // part (object) // partie (object) // **fourreau, gaine** // 15 // 16

// //

báán pàyàǎ // sheath // covering // part (object) // partie (object) // **fourreau, gaine** // 15 // 16

// //

baanda // beset, pressure // mistreat // treat well/mistreat // bien/mal traîter // **affliger, pression**

// lit. cause to tire //

bàándà // fatigue, tired, suffering // weariness // medicine // médecine // **fatigue, souffrance**

// //

bàándà // tire, suffer // weariness // medicine // médecine // **fatiguer, souffrir** // //

bààtà sèrí // moon // moon // celestial body // corps céleste // **lune** // 71 // 1 // //

bàgí // fabric, cloth // fabric // clothing // vêtements // **tissu, étoffe** // 16 // 24 // bambara //

bàkò // pretty, beautiful // pretty // good/bad // bon/mauvais // **joli, beau, belle** // //

ballere // south // cardinal direction // direction // direction // **sud** // 73 // 1 // //

Bámàyé/bàmàràné // Bambara // Bambara // ethnicity // ethnie // **bambara** // bálòndé // ppl.

from Ivory Coast

bǎn sǐyè // handle // handle // part (object) // partie (object) // manche // 15 // 15 // (wooden) //

bǎn sǐyè, dāmà sǐyè

bǎn sǐyè // handle // handle // part (object) // partie (object) // manche // 15 // 16 // bǎn gèngé

// metal knife handle

bànàṅkò // cassava // root crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // manioc // 46 // 2 //

sóré // polle

banan̄ku // cassava // root crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // manioc // 45 // 4

// //

bǎngára bǎngárā // hold // hold // hold // tenir // tenir // //

bǎngára m bǎngára màá kwò hùn // carry // carry on shoulder // carry/load // porter/charger //

porter // //

bara // rest, remainder // remainder // quantity // quantité // reste // //

bàrà // millet cake // cakes/fritters // food // aliment // tô // 32 // 2 // //

bàrà // remain, stay // remain // existence // existence // rester // 78 // 9 // //

bàrà gǎngí // pile // harvest pile (big) // agriculture // agriculture // tas // 53 // 4 // //

bàrà n sîn // left // left // direction // direction // gauche // 73 // 4 // //

bàrí // meeting, gathering // assemble // together/separate // ensemble/à part // réunion,

rassemblement // all types of meetings //

bǎrnánkùú // yam // root crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **igname** // 47 // 1 // //

bàsí // problem // difficult/easy // do/work // faire/travail // **problème** // //

bǎ bógò // uncle // uncle // kinship // parenté // **oncle** // //

bǎ dàyàmě // uncle // uncle // kinship // parenté // **oncle** // //

bòdí // thread // thread // weaving/cotton // tissage/coton // **fil** // 20 // 21 //

bòdí // thread // thread // weaving/cotton // tissage/coton // **fil** // 20 // 21 // //

bòyó // help // help // together/separate // ensemble/à part // **aider** // //

bòyó má kàw wé // big, large // big // size // taille // **grand, gros** // 80 // 7 // //

bòmbòrò // hat // headwear // clothing // vêtements // **chapeau, képi** // 20 // 2 // //

bòmbòrò // hat, skullcap // headwear // clothing // vêtements // **calotte, bonnet** // 20 // 5 // //

bómíndā // lean, emaciated // thin/skinny // size // taille // **maigre** // //

bón // cream of millet // cream of millet // beverage // boisson // **crème de mil** // 26 // 11 // bòn

// ngarsari

bón // porridge // porridge // beverage // boisson // **bouillie** // 26 // 15 // //

bòndòmè // zone // Dogon region // topography // topographie // **zone** // 69 // 5 // the language

of Bondu //

bòngòmè // umbilical cord // secretion // body // corps // **cordon ombilical** // 11 // 11 // //

bòṅgòrò (tea kettle handle) // handle // kettle // pot/kettle // marmite/théière // **manche** // 54 //

18 // sỳò m búyé // handle of bucket (rope)

bóṅgwě // navel // torso // body // corps // **nombril** // 10 // 7 // //

bóròndà // pull back // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **retirer** // //

bǒróṅkó // bundle (millet) // bundle // agriculture // agriculture // **fagot (mil)** // 54 // 2 // //

bǒróṅkó // bundle (sorghum) // bundle // agriculture // agriculture // **fagot (sorgho)** // 54 // 3

// //

bǒróṅkó // bundle (sorghum) // bundle // agriculture // agriculture // **fagot (sorgho)** // 54 // 3

// //

bǒróṅkó // bundle (millet) // bundle // agriculture // agriculture // **fagot (mil)** // 54 // 3 // //

bóré // sauce // sauce type // food // aliment // **sauce** // 33 // 7 // //

bòrè // tree // plant // part (plant) // partie (plante) // **arbre** // 15 // 16 // //

bòrè ṅ sùqí // meal // meal type // food // aliment // **repas** // 31 // 4 // (toh) //

bòrè ṅ sùqí // millet cake // cakes/fritters // food // aliment // **tô** // 32 // 2 // //

bòrè n t^wîⁿ // flower // flower // part (plant) // partie (plante) // **fleur** // 16 // 15 // //

bórnó // alive // life // life/death // vie/mort // **vivant** // 10 // 4 // //

bǒrnò // fat // plump/fat // size // taille // **gros** // //

bówòndó // slobber, drool // spit // body function // fonctionnement corporel // **baver** // 12 // 4

// //

bówòndí // slobber, drool // spit // body function // fonctionnement corporel // **bave** // 12 // 4

// //

bóynè // manner, way // manner // do/work // faire/travail // **manière, façon** // //

bé // be // be (copula) // existence // existence // **être** // 78 // 4 // //

bé // be (somewhere) // be (somewhere) // existence // existence // **être (quelque part)** // 78 // 5

// //

bé // absent, not be // not be // existence // existence // **absent, ne pas être** // 78 // 6 // //

bè // bowl // eating bowl // bowl/cup // écuelle/bol // **écuelle** // 54 // 26 // //

be (X) ηko // involved // involvement // begin/finish // commencer/terminer // **engager** // //

bé à tíyè gándèè túré η kò lit. 'can't sit still' // restless // restless // motion // mouvement // **en**

mouvement // //

bé bára // die // death // life/death // vie/mort // **mourir** // 9 // 11 // bówén/búndí wè // to be

finished (died)

bé búrà // enough // enough // quantity // quantité // **suffisant** // //

bé dàyà // miss // miss target // hunt // chasse // **rater** // 35 // 13 // //

bé dámbá // lack, shortage // not be // existence // existence // **manque** // 78 // 7 // ex. màá tòn

bé dámbá // my money is lacking'

bé dè // not sweet // sweet // taste // goût // **pas doux** // //

bé dege // not be in // not be // existence // existence // **ne pas être dans** // 78 // 9 // //

bé dóndà nòḡàmí // open, ajar // half-open // open/shut // ouvrir/fermer // **entrouvrir** // 80 // 3

// //

bé dóndà nòḡàmí // open, ajar // half-open // open/shut // ouvrir/fermer // **entrouvert** // 80 // 3

// //

bé dúgá // lack // lack // possession // possession // **manquer** // //

bé gàwón // stupid // stupid // mental // mental // **stupide, bête** // //

bé hùn // not be in // not be // existence // existence // **ne pas être dans** // 78 // 8 // //

bé hùn // not be in // not be // existence // existence // **ne pas être dans** // 78 // 8 // //

bé ímà/bé ḡwî // absent, not be // not be // existence // existence // **absent, ne pas être** // 78 // 7

// //

be ja // be alive, live // life // life/death // vie/mort // **vivant** // 10 // 4 // //

be jiye // disappear, out of sight // disappear // vision // vision // **disparaître, hors de vue** // //

bé kára // fail to get, miss out // lack // possession // possession // **ne pas obtenir** // //

bé kâw // negative // no // yes/no // oui/non // **négatif** // //

bé kété // different, apart, separate // separate // together/separate // ensemble/à part // différent,
séparé, à part // //

be kiyu // easy // difficult/easy // do/work // faire/travail // facile // //

be kiyu // easy // difficult/easy // do/work // faire/travail // facile // //

bé kóré nègé // sterility // sterility // medicine // médecine // stérilité // //

bé kùwòndò // fresh, green // fresh // ripe/raw/cooked // mûr/cru // frais // 37 // 8 // //

be kwan̄ki a tiye a gandæ tuuru ŋko // restless // restless // motion // mouvement // en
mouvement // lit. 'can't sit in one place' //

bé mì mùwnè // loose-fitting // loose // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // ample //

79 // 2 // not tight' //

bé mì mùwnè // loose-fitting // loose // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // ample //

79 // 2 // not tight' //

bè mì jáná pùwè/mì kèndé // unmarried // bride/groom // marriage // mariage // célibataire //

unmarried man/woman //

bé sôwn // chief, Hogon // chief // status // rang // chef, hogon // ancestor to everyone in the
village //

bè sémándè // native, aboriginal, old-stock // master // status // rang // autochtone // ancestors
or lineage of the founders of the village who plant before anyone else //

bé sí tùré // different // different // resemblance // ressemblance // **différent** // //

bé sùrè // not know // know // mental // mental // **ignorer** // //

bé sùrè ké // lose // lose // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver // **perdre** // lost person

//

bé tàǵà ndó gíngō // deafness // deaf // sound // son // **surdité** // //

bè téérè/tewǵ // jam // operate firearm // weapon // arme // **manquer** // lit. 'not found/lost' //

bě tìndà // sick // disease // medicine // médecine // **malade** // //

bé tíndé sǵn // bare-chested // nudity // clothing // vêtements // **poitrine nue** // 20 // 16 // //

bé tíndé sǵn // naked // nudity // clothing // vêtements // **nu** // 20 // 18 // //

bè/wùrùndá // boil // boil // liquid // liquide // **bouillir** // 58 // 6 // //

bè/wùrùndá // boil // boil // liquid // liquide // **bouillir** // 58 // 6 // //

Belladjo // Bella // Arab/Tuareg // ethnicity // ethnïe // **bella** // //

bèmbè // compound // house // house // maison // **concession** // 64 // 1 // kǵnkǵ // also

concession ?difference

bèmbè // courtyard // outside // house // maison // **cour** // 66 // 2 // //

bémbé nǵ // covered entryway, vestibule // vestibule // house // maison // **vestibule** // 65 // 4 //

bèndé // long // long // size // taille // **long** //

béndé bàndà // hang // hold tight // hold // tenir // **suspendre** //

béndé bándà // hold, cling // hold tight // hold // tenir // **tenir, accrocher** //

bèndé yáárè // long // long // size // taille // **long** //

béré // spleen // internal organ // body // corps // **rate** // 10 // 11 //

bérè // chisel // chisel // blacksmith // forgeron // **ciseau** //

bérè // wedge, chisel // wedge // blacksmith // forgeron // **burin** //

béré m bérè à tágú // grab, seize // pick up/catch // take/get // prendre/obtenir // **happer, saisir** //

bèrè n dégē, dógòrò n dògòrò // congratulate // invocation // talk // parole // **féliciter** //

bèréndè // tall // tall/high // size // taille // **haut** //

bì // sated // sated // eat // manger // **rassasié** // 30 // 3 //

bì // sated, full // sated // eat // manger // **rassasier** // 30 // 4 //

bí nò díín!dé // big, large // big // size // taille // **grand, gros** // 80 // 8 //

bîñ // goat // goat // animal // animal // **chèvre** // 1 // 6 //

bíñ // year // year // time // temps // **année** //

bíñ // year // year // time // temps // **année** // gáw // next year

bîñ n pèérè // goat (female) // goat // animal // animal // **chèvre (femelle)** // 1 // 6 // //

bíñ!dá // sated, full // sated // eat // manger // **rassasier** // 30 // 4 // //

bíñàw // middle // middle // spatial relation // rapport spatial // **milieu** // 75 // 2 // //

bíñàw // among // middle // spatial relation // rapport spatial // **parmi** // 75 // 3 // //

bíínàw // between // between // spatial relation // rapport spatial // **entre** // 75 // 4 // //

biita wayi/buwen // complete // finish // begin/finish // commencer/terminer // **compléter** // //

bilà m bilà sǎn // drop // knock down/demolish // fall // tomber // **laisser tomber** // //

bímbō // slow // slow // speed // vitesse // **lent** // //

bímbò bimbò // a little // few/little // quantity // quantité // **un peu** // n dá n nò // I hear it.

bímbó bímbó // slowly // slow // speed // vitesse // **lentement** // //

bímé // heart // internal organ // body // corps // **cœur** // 10 // 10 // bikini? //

bime da m pe // trust // trust // together/separate // ensemble/à part // **confiance** // //

bímé ŋ kùjú // hair // hair // body // corps // **poil** // 10 // 18 // //

bímè yàwò // calm // calm // emotion/temperament // émotion/nature // **calme** // //

bímèè ìn bìyé // goat kid // goat // animal // animal // **cabri, chevreau** // 1 // 7 // //

bímèè ìn pùwébè // goat (female) // goat // animal // animal // **chèvre (femelle)** // 1 // 6 // //

bíná // unroll, roll out // roll up // roll/fold // rouler/plier // **désenrouler** // //

bírá // drip // drop // liquid // liquide // **goutter** // 57 // 11 // //

bírá // drip // drop // liquid // liquide // **goutter** // 57 // 12 // //

bírá // drip // drop // liquid // liquide // **goutter** // 57 // 13 // //

bírá // drip, sweat // drop // liquid // liquide // **goutter, sueur** // 57 // 13 // //

bìròndón // corn, maize // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **maïs** // 41 // 2

// //

bírè // fire // fire // fire // feu // **feu** // 38 // 8 // bíré dè // good (sweet) fire

bírè // leave, abandon // leave/exit // motion // mouvement // **laisser** // gúmbì // let go

bírè dáyà // flame // fire // fire // feu // **flamme** // 38 // 8 // dambò // spark

bìrè m bíré // whirlwind // wind // weather // météorologie // **tourbillon** // 72 // 2 // //

bírè n jíyè // smoke // smoke/steam // fire // feu // **fumée** // 39 // 5 // //

bìrè ná η kúyé // warm // warm at fire // fire // feu // **réchauffer** // 39 // 6 // //

bírèn // half-day, spend // spend day // time of day // heure // **demi-journée** // //

bírìbè/dàáyè/kíríyè // small, little // small // size // taille // **petit** // //

bírìbè/jáṅà // lean, skinny // thin/skinny // size // taille // **mince** // //

bíríná // unprop // prop // hold // tenir // **désoutenir** // //

bíríná // hold back // detain // hold // tenir // **retenir, retarder** // //

birni ma birima ɥe a dwa hun // twist // twist // twist/pinch // tordre/pincer // **tordre** // //

bírínǵà // roll // roll // roll/fold // rouler/plier // **rouler** // //

bírínǵà // roll // roll // roll/fold // rouler/plier // **rouler** // //

bissimila/twà kó // welcome // welcome // greeting // salutation // **bienvenu** // //

bìtà // complete // finish // begin/finish // commencer/terminer // **compléter** // //

bìtā // finish, end // finish // begin/finish // commencer/terminer // finir, terminer // //

bíwè // pincer // extremity // part (animal) // partie (animal) // pince // 15 // 5 // //

bìyòndǎo // lie down // lie down // body position // position du corps // coucher // 14 // 5 // //

bìyè // excrement, shit // defecate // body function // fonctionnement corporel // excréments,

caca // 13 // 8 // //

bìyè n tíndě mìnà // toilet // toilet // house // maison // toilette // 68 // 1 // //

bìyén jáyàrà // fart // fart // body function // fonctionnement corporel // pet // 11 // 15 // //

bìyù // tight // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // serré // 78 // 25 // kámà

wè // tight, serious

bìyù // tight // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // serré // 78 // 25 // //

bìyù // tight // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // serré // 79 // 1 // //

bìyù // put against // affix // attach/rope // attacher/corde // coller // //

bìyú // cook // ripe/cooked // ripe/raw/cooked // mûr/cru // cuire // 37 // 5 // //

bìyú/bì wáyí // growth stage // growth stage // part (plant) // partie (plante) // étape // 16 // 16

// //

bìyú/bì wáyí // ripe // ripe/cooked // ripe/raw/cooked // mûr/cru // mûr // 37 // 7 // //

bìyú/bì wáyí // ripe // ripe/cooked // ripe/raw/cooked // mûr/cru // mûr // 37 // 7 // //

bìyú/bì wáyí // ripe // ripe/cooked // ripe/raw/cooked // mûr/cru // mûr // 37 // 7 // //

bǒ // father // father // kinship // parenté // père // //

bogo // help // help // together/separate // ensemble/à part // aider // //

bógó // big, large // big // size // taille // grand, gros // 80 // 7 // //

bógómè // pride // pride // emotion/temperament // émotion/nature // orgueil // //

bòmbò // fill // make full // full/empty // plein/vide // remplir // //

bòmbò // stuff // make full // full/empty // plein/vide // bourrer // //

bòn η kúrú // sediment // sediment // liquid // liquide // sédiments // 58 // 2 // //

bòndò // again // again // time // temps // encore // //

bòndò // again // again // time // temps // encore // //

bójó bîn // sorcerer // sorcery // magic // magie // sorcier // jón // sorcery (n)

bójòrò bórù // navel // torso // body // corps // nombril // 10 // 7 // //

bòrì // ornament // ornament // grooming // tressage // ornement // 23 // 7 // //

bórnu náá pìyè // enormous, huge // enormous // size // taille // énorme // 80 // 9 // //

boro // type, sort, kind // type // group/mass // groupe/masse // sorte // //

bòró // tomorrow // tomorrow // time (deictic) // temps (déictique) // demain // //

bòró // day after tomorrow // after tomorrow // time (deictic) // temps (déictique) // après-

demain // //

bòró ò tààwnà sùyé // 3rd day // day (subsequent) // time (deictic) // temps (déictique) // **3e jour**

// n kaw à dònè tòrè // one day...

bòró sùyé // day after tomorrow // after tomorrow // time (deictic) // temps (déictique) // **après-**

demain // //

bóróm!bé // young // young // age // âge // **jeune** // 8 // 1 // //

börómbè // man // man // person // personne // **homme** // 7 // 1 // böróndè //

bòròmbé dérèbè // young man // young man // person // personne // **jeune homme** // 6 // 9

// //

bú n téré // 1 time, once // instance // time (instance) // fois // **une fois** // //

bùdù tòré // 5 francs // currency // money // argent // **5 francs** // //

búyé ñó // red // red/yellow // color // couleur // **rouge** // //

bùjě ò sùyé // tendon // vessel/tendon // body // corps // **tendon** // 10 // 12 // //

bùjè ñ kwă // ankle // joint // body // corps // **cheville** // 10 // 13 // //

bula bula // blue // blue/green // color // couleur // **bleu** // //

bùmùyé màà jìn // croak // wild animal sound // sound // son // **coasser** // //

bùn // tree bark // bark // part (plant) // partie (plante) // **écorce** // 16 // 2 // //

búná giòkè // balm // lotion // medicine // médecine // **baume** // //

búná pìkákè // vaccinate // vaccinate // medicine // médecine // **vacciner** // //

bùndá // peel // peel // cut // couper // **éplucher** // //

bùndá maa ta // divide // split/divide // cut // couper // **diviser** // shorten, lessen? //

búra // enough // enough // quantity // quantité // **suffisant** // //

búra // enough // enough // quantity // quantité // **suffisant** // //

burna // whip // whip (noun) // weapon // arme // **fouet** // dege // whip (v.)

búrnà // end // finish // begin/finish // commencer/terminer // **fin** // //

búrnà // end up // finish // begin/finish // commencer/terminer // **finir** // //

búrnà // finish // finish // begin/finish // commencer/terminer // **terminer** // //

bùrná // stick, staff // staff/stick // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // ## // 3 // //

bùrná // weaponry // weaponry // weapon // arme // **armes** // stick //

bùrná // medicine, remedy // remedy // medicine // médecine // **remède, médicament** // //

bùrná kírí n kàrà // stick, staff // staff type // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // 61 // 1 // //

bùrná n dégé kùndù // stick, staff // staff type // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // 61 // 1 // //

bùrnàè // stick (unit) // staff/stick // wood/stick // bois/bâton // **bâton (unité)** // 60 // 12 // //

bùrnú búrnú (màà kiyé) // cut off // sever // cut // couper // **couper** // //

bùrnú búrnú (màà kiyé) // cut off, sever // sever // cut // couper // **couper** // //

búru // grain, seed, nut // seed // part (plant) // partie (plante) // **graine, noix** // 16 // 11 // //

búru // chop // chop // cut // couper // **couper** // //

bùrù // sesame seed // seed // part (plant) // partie (plante) // **graine de sésame** // 16 // 12 // //

bùrù // tamarind seed // seed // part (plant) // partie (plante) // **graine de tamarin** // 16 // 13

// //

bùrù // bread // bread // food // aliment // **pain** // 32 // 1 // //

bùrù // seedstock // seedstock // agriculture // agriculture // **semaille** // 48 // 9 // (ex. dàmè búrú
= millet seeds) //

bútìl // bottle // bottle/barrel // box/can // boîte // **bouteille** // 57 // 7 // //

búùn // tale ending // narrative formula // narrative // conte // **fin de conte** // //

bùún // flour, powder // flour // food // aliment // **farine, poudre** // 32 // 5 // village name //

búún!dí (kìyè ñkè) // branch // branch // part (plant) // partie (plante) // **branche** // 16 // 3 // //

búún!dí (kìyè ñkè) // grow leaf // leaf // part (plant) // partie (plante) // **pousser feuille** // 16 // 6

// //

buunda // disrobe, undress // take off // clothing // vêtements // **déshabiller** // 20 // 12 // (take
off for all clothes except panya) //

buunda // disrobe, undress // take off // clothing // vêtements // **déshabiller** // 20 // 13 // //

buunda // take off, doff // take off // clothing // vêtements // **ôter** // 20 // 13 // //

buunda // residue // pound (grains) // pound/grind // piler/moudre // **résidu** // 37 // 3 // (remove
the flour) //

buunda // take out, remove // remove grain // pound/grind // piler/moudre // **enlever** // 37 // 4

// //

buunda // pull out // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **tirer** // //

buunda // gather trash // sweep // sweep/trash // balayer/ordures // **ramasser ordures** // //

buunda // untwist // untwist // twist/pinch // tordre/pincer // **détordre** // //

búúndà // unstuck // stuck // impede // empêcher // **se désembourber** // //

búúndà // unstuck // stuck // impede // empêcher // **se désembourber** // //

búúndà // immobilize // detain // hold // tenir // **immobiliser** // //

búúndà // uncover // cover body // cover // couvrir // **découvrir** // //

búúndà // uncover // lid // cover // couvrir // **découvrir** // //

búúndà // unseal // lid // cover // couvrir // **désceller** // //

búúndà // uncover // cover opening // cover // couvrir // **découvrir** // //

búúndà // lean // lean // press/squeeze // appuyer/presser // **s'appuyer** // //

bùúndá // insert // join // attach/rope // attacher/corde // **introduire** // //

bùúndá bùúndá (màá kùɥɛ) // shuck, husk // strip off // break // casser // **décortiquer** // //

bùúndá bùúndá (màá kùɥɛ) // peel // strip off // break // casser // **enlever** // //

bùúndá bùúndá (màá kùɥɛ) // shell // shell // break // casser // **écosser** // //

búúndì // take down // down // direction // direction // **descendre** // 73 // 9 // //

buundi (a kegere) // lay out // arrange // put // poser/mettre // étaler // //

buundi (m pii ŋko) // pick out, extricate // pick // take/get // prendre/obtenir // extraire // //

bùùndí n táá // reduce, lower // reduce // commerce // commerce // diminuer // //

bùùndí n táá // reduce, lower // reduce // commerce // commerce // diminuer // //

bǔwòò // Bobo // Bobo // ethnicity // ethnïe // bobo // bwòè // Bobo language

bùwón // pasture, grazing // graze // livestock // bétail // pâturage // 2 // 3 // //

bùwónsìyén // herder, shepherd // herder // livestock // bétail // berger // 2 // 2 // //

bùwè m póm̀bè // barefoot // nudity // clothing // vêtements // pieds nus // 20 // 16 // //

bùwé n t̀è // footprint // track // hunt // chasse // trace // 34 // 5 // //

búwé ŋ k̀ò ná ŋ ẁò // walking // walk // motion // mouvement // marcher // lit. 'go by feet' //

buwe ta ture hun na wore // limp // stagger/limp // motion // mouvement // boiter // //

búwèrè n s̀ón // dye // dye // color // couleur // colorant // dóm̀bé n s̀òn // traditional shirt made with black mud and cloth

búwèrè n tááwn!á // baggy pants // pants // clothing // vêtements // pantalon bouffant // 17 // 8

// pants (bogolan) //

bùwèví // red // red/yellow // color // couleur // rouge // k̀èéró // red, white, black at the same time

buwi // times // instance // time (instance) // fois // fois // //

buwi n jiindo // 2 times // instance // time (instance) // fois // 2 fois // //

buwi n taaro // 3 times // instance // time (instance) // fois // 3 fois // //

búwné n sí bíyè nòóré // anklebone // bone // body // corps // astragale // 10 // 9 // //

bùwnwé n dògòmbé // knee // joint // body // corps // genou // 10 // 13 // síyèn // tendon in

back of knee

bűwò // rim // side // part (object) // partie (object) // bord // 15 // 13 // //

bùwò mínnà // pasture // nourishment // livestock // bétail // pâturage // 2 // 6 // //

búyè // rope // rope // attach/rope // attacher/corde // corde // //

búyé kównè // toe // finger/toe // body // corps // orteil // 10 // 17 // //

bűyé kównè dǎyàyè // toe // finger/toe // body // corps // orteil // 10 // 17 // //

bűyé kównè mǎrà // toe // finger/toe // body // corps // orteil // 10 // 17 // //

búyè ná gwê // make // rope // attach/rope // attacher/corde // fabriquer // //

bùyè ñ kównē ñ sǎyóyì // claw // extremity // part (animal) // partie (animal) // griffe // 15 // 4

// //

bwé // foot (bird) // leg // part (animal) // partie (animal) // patte (d'oiseau) // 15 // 3 // //

bwè // leg // leg // body // corps // leg // 10 // 14 // //

bwè m bǎrè // calf (leg) // leg // body // corps // mollet // 10 // 14 // //

bwè n dábà // heel // leg // body // corps // talon // 10 // 14 // bwè n kwâ // foot (just above ankle)

bwè n kòdó // shin // leg // body // corps // tibia // 10 // 14 // //

bwè n tè // foot // leg // body // corps // pied // 10 // 14 // bwè n té // arch of foot

bwè n tètè // sole // leg // body // corps // plante // 10 // 15 // //

bwè n jí hùn // leg // leg // body // corps // jambe // 10 // 14 // //

bwè n káw // hoof // extremity // part (animal) // partie (animal) // sabot // 15 // 4 // bùyé // paw

bwè n káw è bógó // hoof // extremity // part (animal) // partie (animal) // sabot // 15 // 5

// //

bwè n káw è dàṣàé // hoof // extremity // part (animal) // partie (animal) // sabot // 15 // 5 //

knuckle above hoof, just below knee //

bwè n kú m báyé // foot // leg // body // corps // pied // 10 // 14 // bwè n kú m bàyé //

foot(bridge)

bwǒ // horse // horse // animal // animal // cheval // 1 // 10 // //

bwǒ // field // field // agriculture // agriculture // champ // 47 // 4 // //

bwǒ // field // field // agriculture // agriculture // champ // 47 // 5 // //

bwǒ // boundary // field (part) // agriculture // agriculture // limite // 47 // 6 // //

bwǒ // mound, ridge // field (part) // agriculture // agriculture // **monticule, arête, bosse** // 47 //

9 // //

bwǒ // mound, ridge // field (part) // agriculture // agriculture // **monticule, arête, bosse** // 47 //

10 // //

bwǒ // file // file // scratch/scrape // gratter/racler // **lime** // tùwó // other files in Stefan's photos

bwǒ kára // field // field // agriculture // agriculture // **champ** // 47 // 5 // //

bwǒ síyèèndè // fallow // fallow // agriculture // agriculture // **jachère** // 47 // 6 // //

bwǒ wári // farming // farm work // agriculture // agriculture // **culture, agriculture** // 47 // 3

// //

bwè kǔmbē // knee // joint // body // corps // **genou** // 10 // 13 // //

bwè<@1 ò pùúbē // kneecap // joint // body // corps // **rotule** // 10 // 13 // ñ kówné òréré //

bump on kneecap

cákùm cákùm // chomp // noise // sound // son // **mâcher** // //

d nda siin n sura // in sight // appear // vision // vision // **en vue** // //

dá // be // be (copula) // existence // existence // **être** // 78 // 4 // //

da (X) ŋko // involved // involvement // begin/finish // commencer/terminer // **engagé** // //

da a buwo m pende doo // cross // pass/cross // motion // mouvement // **traverser** // támbú à

yágú // lit. 'bite and cut', meaning traverse or go through

dá bùndí sàń kẹ // fence in // enclose // spatial relation // rapport spatial // **clôturer** // 76 // 2

// //

dá dẹ̀gẹ̀ n sùrá ẹ̀ // look at // look // vision // vision // **regarder** // //

dà díńgì m búún!dá // rub eye // rub eye // body function // fonctionnement corporel // **frotter**

œil // 13 // 4 // //

dà díńgì m búún!dá // rub eye // rub eye // body function // fonctionnement corporel // **frotter**

œil // 13 // 4 // //

dà dógọ // earthenware granary // interior // granary // grenier // **grenier en terre cuite** // 68 // 4

// //

dá gùrù n sùrá sán // look at // look // vision // vision // **regarder** // //

dá jíbé m póm̀bẹ̀ // esteem, regard // respect // treat well/mistreat // bien/mal traîter //

considérer, apprécier, estimer // //

dà jì ò s̀yẹ̀ // bilharziasis // internal condition // medicine // médecine // **bilharziose** // //

da kiriye kiriye m buunda // dismember // break // break // casser // **démembrer** // //

dà kòré nàwn // pregnant // pregnancy // birth // naissance // **enceinte** // 9 // 1 // //

dà máà m b̀òrnó wẹ̀ // take root // root // part (plant) // partie (plante) // **s'enraciner** // 16 // 1 //

lit. begins to live //

dà màá m b̀òrnó wè // take root // root // part (plant) // partie (plante) // **s'enraciner** // 16 // 2 //

dwàndé n twé // planted trees

dà màá m píjè yíbèndé sí hùn // joke, kid // joke // serious/joking // sérieux/blague // **plaisanter,**
blaguer // //

dà màá nó jùmbára // frown // frown // body function // fonctionnement corporel // **froncer** //

11 // 20 // lit. 'he pulls his mouth' //

dá màá píimā // smell // odor // smell // olfaction // **odeur** // //

da mi m baanda // bother, anger // sick and tired // emotion/temperament // émotion/nature //
fâcher // //

da mi sura siibe jaŋga ŋ ko // glare // evil look // vision // vision // **fixer** // I am looking with
thin eyes' //

dă n dóm̀b̀d̀ // nape // neck // body // corps // **nuque** // 11 // 6 // //

dà n jíyé // millet // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **mil** // 41 // 5 // //

dà n sáyà dér̀ébé mèr̀è d̀ónd̀è kíj̀è ŋk̀ó // seclusion // seclusion // birth // naissance //

quarantaine // 9 // 7 // woman who has given birth and hasn't come out of the house in 7 days
//

dá n žà [ʒa] // winnow // winnow // winnow/sift // vanner/tamiser // **vanner** // 35 // 14 // //

dá níg̀ù // bared // bared // cover // couvrir // **saillant** // //

dà ŋ wî // be (somewhere) // be (somewhere) // existence // existence // être (quelque part) //

78 // 5 // //

dà ŋ wó bóró bóró // walking // walk // motion // mouvement // marcher // //

dá sà n yáyá // fence in // enclose // spatial relation // rapport spatial // clôturer // 76 // 1 // //

da siibe yanğa n tere wayi // impose on // disdain // treat well/mistreat // bien/mal traîter //

imposer // lit 'show sme bad eyes' // r

da túmbé // overflow // overflow // liquid // liquide // déborder // 59 // 5 // //

dáá n dóngó // tall, bent // tall/high // size // taille // long, courbé // //

dáámbā // pick-hoe // hoe, daba // agriculture // agriculture // pioche // 48 // 2 // //

dáámbā // pick-hoe // hoe, daba // agriculture // agriculture // pioche // 48 // 3 // dàwnà démbè

// worn out hoe

dààndá // hide // hide // hide/reveal // cacher/dévoiler // cacher // //

dààndá // hide // hide // hide/reveal // cacher/dévoiler // cacher // //

dáándà mìná // sanctuary // sanctuary // fight // lutte // sanctuaire // //

dáàndì // hidden, furtive, secret // stealth // crime/deception // délit/duperie // caché, clandestin,

secret // //

dabi // crave, urge // crave // desire/need // désir/besoin // fort désir, forte envie // ex. bon dabi

sè mí // I crave millet cream' lit. 'the need of millet cream takes me'

daya // rebound // return // motion // mouvement // rebondir // //

dáyá // touch // touch // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // toucher // //

dáyà // turn on // turn on // light/darkness // lumière/obscurité // allumer // //

dáyà // turn on // turn on // light/darkness // lumière/obscurité // allumer // //

dàyà // ignite // ignite // fire // feu // allumer // 39 // 3 // n dàgù à bíré ñ kè // I caused the fire
to start

dágù // strike, hit // throw // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // atteindre // //

dámà // forbid // forbidden // law // loi // interdire // //

dámá // hoe, daba // hoe, daba // agriculture // agriculture // daba // 48 // 1 // //

dámà // trimming ax (sleeved) // trimming ax // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // hache
à tailler // //

dàmbâ // chisel // chisel // blacksmith // forgeron // ciseau // //

dàmbà/déwén // inflate // inflate // size // taille // enfler, gonfler // //

dámò // flint // lighter part // fire // feu // silex // 39 // 2 // //

dàn // head // head // body // corps // tête // 10 // 21 // //

dǎn ñ gùwùndé // protrude, stick out // appear // vision // vision // saillant // tèmí // rock by
itself? brick?

dànà // swill // swill // part (plant) // partie (plante) // eaux grasses // 16 // 15 // //

dàná // copper // red metal // metal // métal // **cuiivre** // 61 // 6 // //

dàndì // chili pepper // pepper // spices // épices // **piment** // 37 // 22 // //

dàŋ // that // definite // deixis // deixis // **cela** // 73 // 13 // //

dápáré // machete blade // machete // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **lame, coupe-**
coupe // //

dàvà // ink // ink // write/draw // écrire/tracer // **encre** // //

dáwàŋ // hoe, daba // hoe, daba // agriculture // agriculture // **daba** // 48 // 1 // //

dóbè // trimming ax // trimming ax // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **hache à tailler**
// //

dóbè // trimming ax (sleeved) // trimming ax // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **hache à**
tailler // //

dóóbē // pick-hoe // hoe, daba // agriculture // agriculture // **pioche** // 48 // 3 // //

dòóbè // hammer // hammer // blacksmith // forgeron // **marteau** // màràtó bògò //

dòyò // humiliate // shame // emotion/temperament // émotion/nature // **humilier** // //

dòyò // shame // shame // emotion/temperament // émotion/nature // **honte** // //

dòyò // chop // chop // cut // couper // **couper** // //

dòyò ndí wé // nervous // shame // emotion/temperament // émotion/nature // **honte** // //

dòkě̀rē // joint // joint // body // corps // **articulation** // 10 // 13 // //

dòlòṅké // boubou // man's boubou // clothing // vêtements // **boubou** // 16 // 16 // grande

boubou also used for traditional ceremonies such as circumcision //

dòmbé n tááwn!á // baggy pants // pants // clothing // vêtements // **pantalon bouffant** // 17 // 7 //

pants (general) //

dòndé kíyè // week // week // week // semaine // **semaine** // à dòndé kíyè médòrò // last week

dòṅano no // resemble // like // resemblance // ressemblance // **ressembler** // //

dòṅgó // pole, stick // fruit pole // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // 61 // 3 // //

dòṅgó kírí n kàrà // stick, staff // staff type // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // 61 // 1 // //

dòṅgó n dè // pole, stick // fruit pole // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // 61 // 3 // //

dòṅgówè // stick, staff // staff type // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // 61 // 2 // //

dóré ò tà máná // slingshot // slingshot // weapon // arme // **lance-pierres** // //

dòrèè // bird // bird // animal // animal // **oiseau** // 2 // 1 // //

dòréè ñ kùú // feather // hair/feather // part (animal) // partie (animal) // **plume** // 15 // 7 // //

dòwèè // paper // paper // write/draw // écrire/tracer // **papier** // //

dé // please // pleasure // emotion/temperament // émotion/nature // **plaire** // //

dé // pleasing // pleasure // emotion/temperament // émotion/nature // **agréable** // //

dé // pleasure // pleasure // emotion/temperament // émotion/nature // **plaisir** // //

dè // pit // seed // part (plant) // partie (plante) // **noyau** // 16 // 11 // sǎṅgàrà // jujubes

dè // pit // seed // part (plant) // partie (plante) // **noyau** // 16 // 11 // //

dè // sweet // sweet // taste // goût // **doux** // //

dè // tasty // bland/tasty // taste // goût // **goût** // //

dě // clear // clear field // agriculture // agriculture // **défricher** // 48 // 5 // kóórò // rake fields

before planting

dě // clear // clear field // agriculture // agriculture // **défricher** // 48 // 5 // //

dě // clear // clear field // agriculture // agriculture // **défricher** // 48 // 6 // //

dě // mix, combine // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **mélanger** // //

dě // mix, combine // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **mélanger** // //

dè mè kóré jǎw // growth stage // growth stage // part (plant) // partie (plante) // **étape** // 16 //

16 // lit. millet which has given birth //

dé mé kùwì sín // millet // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **mil** // 41 // 5 //

dé mé η gǎwàn //

dé wàyí // happy // happy // emotion/temperament // émotion/nature // **content, joyeux** // //

dé wàyí // happy // happy // emotion/temperament // émotion/nature // **content, joyeux** // //

dé wàyí // happy // happy // emotion/temperament // émotion/nature // **content** // //

dèéndémè // sore // skin condition // medicine // médecine // **bouton** // //

déerū // bitter // bitter // taste // goût // **amer** // //

dégè n dégè há máá nógóndè à síín // hurt, beat up // pain // medicine // médecine // **faire mal**

// //

dègè ò ká // baptism // baptism // birth // naissance // **baptême** // 8 // 8 //

dègè ò sùṣì // brain // body substance // body // corps // **cervelle** // 10 // 5 // //

dègè ò kǎrángè // fontanel // head // body // corps // **fontanel** // 10 // 21 // //

dègè ò kùjú // hair // hair // body // corps // **cheveux** // 10 // 18 // dègè n tǔmbí // bald head

dègè tǔgù // tired, weary, suffer // weariness // medicine // médecine // **fatigué, souffrir** // //

dégé/démè n kwá // spike, ear // spike // part (plant) // partie (plante) // **épi** // 16 // 9 // //

dègèsìyén // chief // chief // status // rang // **chef** // //

dègèsìyén // loom, shed // weave/loom // weaving/cotton // tissage/coton // **métier à tisser,**

hangar // 22 // 2 // gé // loom

dègèsìyén/bó n dórè // weaver // weave/loom // weaving/cotton // tissage/coton // **tisserand** // 22

// 2 // //

démbí // fold // fold // roll/fold // rouler/plier // **plier** // (or kǔrnúmà) //

démè // millet // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **mil** // 41 // 2 // kérébé //

bean (like fonio)

démè bè dégé nà // growth stage // growth stage // part (plant) // partie (plante) // **étape** // 16 //

16 // //

démé kúúrē // half-ripe // growth // agriculture // agriculture // presque mûr // 51 // 2 // síjǎn

kúúrē // almost ripe sorghum

démè m búrn // sifted flour // sifted flour // winnow/sift // vanner/tamiser // farine tamisée // 36

// 2 // //

dèmè m púwén // fuzz // fuzz // part (plant) // partie (plante) // duvet // 16 // 15 // //

démé n dè // sifted flour // sifted flour // winnow/sift // vanner/tamiser // farine tamisée // 36 //

2 // //

démé n úrí // stump // stump // wood/stick // bois/bâton // souche // 61 // 5 // //

déjǎgū // wait for // wait // together/separate // ensemble/à part // attendre //

dérébéè // small, tiny // small // size // taille // petit, minuscule //

dérébéè // young // small // size // taille // jeune, petit //

déréndà // seek, look for, search // seek // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver //

chercher //

dèrné // send // send // bring/deliver/send // apporter/emmener/envoyer // envoyer //

dèrnè // cook // cook // cooking // cuisine // cuire, préparer // 37 // 13 //

dèrnè // cook // cook // cooking // cuisine // cuire, préparer // 37 // 15 //

dèrné/turan // send // send // bring/deliver/send // apporter/emmener/envoyer // envoyer //

dèrnéndá // errand, messenger // deliver // bring/deliver/send // apporter/emmener/envoyer //

envoyé, messenger //

dérù // sour, acidic // sour // taste // goût // aigre //

dèvè // 40 // decimal // numeral/count // numéro/compter // quarante //

dèvè nà bìyé kùré // 50 // decimal // numeral/count // numéro/compter // cinquante //

déw // fill // make full // full/empty // plein/vide // remplir //

déwén // overflow // overflow // liquid // liquide // déborder // 59 // 5 //

déwén // overflow // overflow // liquid // liquide // déborder // 59 // 5 //

déwén // many // a lot // quantity // quantité // nombreux //

déwén // much, many, a lot // a lot // quantity // quantité // beaucoup // //

dèwèré/kéréndì // hunt // hunt // hunt // chasse // chasse // 34 // 2 // //

déwn // full // full // full/empty // plein/vide // plein // //

déwn // full // full // full/empty // plein/vide // plein // //

déwn jáárè // full // full // full/empty // plein/vide // plein // //

dèwò/η wómbè // pond, pool // pond // watercourse/swim // cours d'eau/nager // mare, marigot

// 69 // 12 // //

dɛ m páá // earth, ball // earth ball // soil/stone // sol/pierre // banco, terre, boule // 60 // 6 //

lit. 'take clay' //

d̩ɛ m̀òr̀ò k̀ò ñg̀úr̀ú k̀é // earth // earth ball // soil/stone // sol/pierre // **banco, terre** // 60 // 6

// //

d̩ɛ n túẁón // mound // mound // topography // topographie // **monticule** // 69 // 12 // //

d̩ɛ/guwe // mound // mound // topography // topographie // **monticule** // 69 // 11 // //

dìgá // speak, tell, say // speak // talk // parole // **parler, dire** // //

dìgá // speak, tell, say // speak // talk // parole // **parler, dire** // //

dìgá // speech, language // speak // talk // parole // **parole, langage** // //

dìgá // chat, conversation // conversation // talk // parole // **causerie, conversation** // //

dìgá // chat, converse // conversation // talk // parole // **causer, converser** // //

dìgà búqé // betrothal, engagement // betrothal // marriage // mariage // **fiançailles** // //

recorded

dìgá n dìgà // chat, converse // conversation // talk // parole // **causer, converser** // //

dìgá n dìgà // chat, converse // conversation // talk // parole // **causer, converser** // //

dǐgàndà/díngì // dirty // dirty // clean/dirty // propre/sale // **sale** // //

díín!dé // size // size // size // taille // **taille** // //

díín!dé // size // size // size // taille // **dimensions** // //

díín!dé // tall // tall/high // size // taille // **haute taille** // //

dììnà // religion // religion // religion // religion // **religion** // ásilámì // Islam

dííná hùn n sén // pre-dawn, prayer // daily prayer time // time of day // heure // aube, prière

// //

dìindá n dííndá // stop still // stand/stop // body position // position du corps // sans bouger //

14 // 2 // //

dímà // turn off // turn off // light/darkness // lumière/obscurité // éteindre // //

dímà // turn off // turn off // light/darkness // lumière/obscurité // éteindre // //

díndá // park // detain // hold // tenir // stationner // //

díndá // detain, arrest, stop // stand/stop // body position // position du corps // arrêter, bloquer

// 13 // 14 // //

díndá // stand // stand/stop // body position // position du corps // debout // 14 // 1 // //

díndá // stand // stand/stop // body position // position du corps // debout // 14 // 1 // //

díndá // stand // stand/stop // body position // position du corps // debout // 14 // 1 // //

díndá // stand // stand/stop // body position // position du corps // debout // 14 // 2 // //

díndá // stop // stand/stop // body position // position du corps // s'arrêter // 14 // 2 // //

díndá // stop, halt // stand/stop // body position // position du corps // s'arrêter, halte // 14 // 2

// //

díndá // stop, halt // stand/stop // body position // position du corps // s'arrêter, halte // 14 // 2

// //

dìné // stop, halt // stand/stop // body position // position du corps // **s'arrêter, halte** // 14 // 2

// //

díné hùn // daybreak // daybreak // time of day // heure // **point du jour** // //

dínímì // mock, fun // pester/mock // talk // parole // **moquer** // //

díwè // cloud // cloud // weather // météorologie // **nuage** // 72 // 8 // //

díwón/díyón // douse // extinguish // fire // feu // **éteindre** // 40 // 1 // //

díyá // eat meal // eat // eat // manger // **manger repas** // 29 // 2 // frutis, food, macroni, wild grapes, vegetables, papaya, powdery substances, animals eating //

díyà // village // village // village/bush // village/brousse // **village** // 63 // 1 // //

díyá (màá sónḡ kí) // loose-fitting // loose // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux //

ample // 79 // 2 // màá sónyè yáró ḡké hùn // my shirt has become too big

díyà ḡ kí // strengthen // strong // power // force // **fortifier** // (increase) //

díyá purnà // laziness // lazy // emotion/temperament // émotion/nature // **paresseux** // [jèèpúrá]

//

díyá purnà // lazy // lazy // emotion/temperament // émotion/nature // **paresseux** // bè dè wàyí //

dissapoint

díyá purnà // lazy // lazy // emotion/temperament // émotion/nature // **paresseux** // //

díyándà // feed // offer food // eat // manger // **nourrir** // 30 // 2 // //

dìyàṅkí // add // serve // spoon/ladle // cuiller/louche // **ajouter** // 57 // 11 // //

dìyàṅkí // add // increase // commerce // commerce // **ajouter** // //

dìyàṅkí // raise, increase // increase // commerce // commerce // **augmenter** // //

díyè // sprout // sprout // agriculture // agriculture // **pousse, germe** // 50 // 2 // //

díyè // lick // lick // eat // manger // **lécher** // 30 // 9 // [dèé] //

díyébé // hoe, daba // hoe, daba // agriculture // agriculture // **daba** // 48 // 1 // //

diyere // carve // carve // cut // couper // **tailler** // //

dô // this year // year // time (deictic) // temps (déictique) // **cette année** // sè ñará tágù // if God
agrees

do // sleep // sleep // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **sommeil** // //

do ñama // sleep // sleep // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **dormir** // //

dò síyé mí // sleepy // doze // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **sommeil** // //

dǒdó // Adam's apple // throat // body // corps // **pomme d'Adam** // 11 // 7 // //

dògó // introspective, pensive // believe // mental // mental // **penseur, introspectif** // //

dògó // prudent, wise // intelligent // mental // mental // **prudent, sage** // (to be reserved, know
right from wrong, pensive) //

dògò // riddle // proverb/riddle // narrative // conte // **devinette** // //

dògò // riddle // proverb/riddle // narrative // conte // **devinette** // //

dògò // report // narrate // narrative // conte // raconter // recorded //

dógòndó // bring // bring // bring/deliver/send // apporter/emmener/envoyer // apporter // //

dógòndó // bring // bring // bring/deliver/send // apporter/emmener/envoyer // apporter, amener

// //

dógòndò // reveal, expose, unmask, disclose // reveal // hide/reveal // cacher/dévoiler //

divulguer, dévoiler, révéler // //

dógòndò // reveal, expose, unmask, disclose // reveal // hide/reveal // cacher/dévoiler //

divulguer, dévoiler, révéler // //

dógòndò mí // resemble // like // resemblance // ressemblance // ressembler // //

dokotoro // doctor // healer // medicine // médecine // docteur // //

dǒmbè // mud // mud // soil/stone // sol/pierre // boue // 60 // 2 // //

dǒmbè // mud // mud // soil/stone // sol/pierre // boue // 60 // 3 // //

dòmbó // pit // pit // hole // trou // trou // //

dòmbó // pit // pit // hole // trou // trou // mó n tòdmbè // place in village where manure is

stored

dòmbówé // pit // pit // hole // trou // trou // //

dǒn // be // be (copula) // existence // existence // être // 78 // 5 // //

dǒn // Existential // be in (sth) // existence // existence // Existentiel // 78 // 6 // //

dóndà // shut, close // shut // open/shut // ouvrir/fermer // fermer // 80 // 4 // sóyó // shut

(mouth)

dóndà nòṅàmí // shut, close // shut // open/shut // ouvrir/fermer // fermer // 80 // 5 // ex.maa no

n sɔyɔ ŋ kɛ // it's mouth (whereas 'mouth' be metaphorical) is closed

dòndí ná ñiyè // suck // suck // eat // manger // sucer // 30 // 10 // //

dóndìṅké // shut, close // shut // open/shut // ouvrir/fermer // fermer // 80 // 4 // //

dóndìwè // shut, close // shut // open/shut // ouvrir/fermer // fermer // 80 // 4 // //

dòṅgó // curve // curve/meander // straight/crooked // droit/tordu // courbé // //

dòṅgó // curve // curve/meander // straight/crooked // droit/tordu // courber // noun //

dòò // pass // pass/cross // motion // mouvement // passer // //

dòò // pass // pass/cross // motion // mouvement // passer // //

dòò // pass // pass/cross // motion // mouvement // passer // //

dòò // pass // pass/cross // motion // mouvement // passer // //

dòò màá bíń // year // year // time // temps // année // dòò // this year

dòò n kwá // skylight // window // house // maison // lucarne // 66 // 4 // a kumbe ɥe minna //

dòò wóré // deliver, convey // deliver // bring/deliver/send // apporter/emmener/envoyer //

livrer, emmener // //

dóóm!bú // mash // mash // oil/butter // huile/beurre // résidu d'huile // 38 // 8 // //

dóòndí // marrow // marrow // part (animal) // partie (animal) // **moelle** // 15 // 9 // //

dóórò // accustom // accustomed // mental // mental // **habituer, acoutumer** // //

dóórò // accustomed // accustomed // mental // mental // **habitué, acoutumé** // //

dóórò // accustomed // accustomed // mental // mental // **habitué, acoutumé** // //

dòowàyé bùrnà jìyè jíndò // last // before // time // temps // **passé** // //

dòró mí kára²³ mè mìnà // position // place // space // espace // **position** // 78 // 18 // //

dòròmbé // scraper // scraper // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **râcleuse** // //

dòrómbè // ring // ring // jewelry // bijoux // **anneau** // 26 // 4 // //

dóyòrò // punch // punch/rap // hit // frapper // **boxer** // //

dúgá // have // have // possession // possession // **avoir** // //

dúgá dáwàlà // renown, reputation // renown // treat well/mistreat // bien/mal traîter //

renommée // //

dùgá díń!dé // large // enormous // size // taille // **gros** // 80 // 9 // //

dúgá nî // renowned // renown // treat well/mistreat // bien/mal traîter // **renommé** // lit. 'have name' //

dúgá ñàràkí // wise // intelligent // mental // mental // **sage** // //

dùgá síń // big // enormous // size // taille // **gros** // 80 // 9 // //

dúgá tònò // right // right // law // loi // **raison** // //

dùgíyè // midgit, dwarf // short // size // taille // **nain** // //

dùgíyè // runty // short // size // taille // **chétif** // //

dùgíyè // short // short // size // taille // **court** // //

dúyé // dream // dream // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **rêver** // //

dùqí // blessing, benediction // invocation // talk // parole // **bénédictio**n // //

dúnèsá // village // village // village/bush // village/brousse // **village** // 63 // 1 // //

dúròmbè // bracelet // bracelet // jewelry // bijoux // **bracelet** // 24 // 1 // //

dúúgū // forest // forest // topography // topographie // **forêt** // 69 // 8 // //

dúúgū // forest // forest // topography // topographie // **forêt** // 69 // 8 // //

dúúgū // dense // dense // thick/thin // épais/mince // **dense** // //

dúwà m bòngòrò // knot, protrusion // protrusion // wood/stick // bois/bâton // **nœud, protrusion**

// 61 // 4 // //

dúwè m bún // egg, yolk // egg // chicken // poulet // **jaune** // 6 // 4 // //

dúwì // dream // dream // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **rêve** // //

duwo // bless // invocation // talk // parole // **bénir** // //

dwàà // tree // tree // wood/stick // bois/bâton // **arbre** // 60 // 10 // kùnjàrà // old (for trees)

dwàà dáýáyè // sapling // plant // part (plant) // partie (plante) // **jeune arbre** // 15 // 16 // //

dwàà mínpè dàýé // bolt // lock (noun) // open/shut // ouvrir/fermer // **verrou** // 80 // 5 // //

dwe n twíin // bud // flower // part (plant) // partie (plante) // **bourgeon** // 16 // 15 // //

ege tiyendε // nomadic // go // motion // mouvement // **nomadiser** // //

èó // belch, burp // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

éructer, roter // 11 // 11 // //

fes/pes/abada // ever // never // time // temps // **jamais** // //

foto // photo // image // write/draw // écrire/tracer // **photo** // fr //

fútúró // twilight, prayer // daily prayer time // time of day // heure // **crépuscule, prière** // //

gáánà // thank // thank // talk // parole // **merci** // //

gáánà nìṅà wé // thanks // thank // talk // parole // **merci** // //

gàdá // hobbles // hobble // attach/rope // attacher/corde // **entrave** // //

gàjén // world // worlds // religion // religion // **monde** // //

gǎjùmá // Friday // Friday // week // semaine // **vendredi** // //

gàndà // area, zone // place // space // espace // **zone, région** // 78 // 18 // //

gàndà // place // place // space // espace // **lieu, endroit** // 78 // 18 // //

gándà wâ // sweat // sweat // body function // fonctionnement corporel // **sueur** // 13 // 10

// //

gǎndé ò syèn // ancestor // ancestor // kinship // parenté // **ancêtre** // //

gànjà // fonio // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **fonio** // 41 // 2 // njè //

keelori'

gàr // station // station // vehicle // véhicule // **gare** // fr //

gàrá // dye, indigo // dye // color // couleur // **colorant, indigo** // //

gàrá n tááwn!á // baggy pants // pants // clothing // vêtements // **pantalon bouffant** // 17 // 8 //

pants (indigo) //

gàrá sòn // wrap (woman's) // wrap // clothing // vêtements // **pagne** // 17 // 7 // //

gǎránjǎ ñ gǎránjǎ/sǐbá ñ sǐbà/mwòón // scratch // scratch // scratch/scrape // gratter/racler //

gratter // //

gáribù // beggar // ask/beg // talk // parole // **mendiant** // //

gǎsìbì // Saturday // Saturday // week // semaine // **samedi** // //

gǎtèné // Monday // Monday // week // semaine // **lundi** // //

gáwà // late // next/late // time // temps // **tard** // //

gǎwá // next year // year // time (deictic) // temps (déictique) // **l'année prochaine** // gǎwá sỳé

// year after next

gàwón // intelligence // intelligent // mental // mental // **intelligence** // //

gàwó // spear // spear // weapon // arme // **lance** // //

gàwó // spear (type) // spear // weapon // arme // **lance (sorte)** // kural (ful) //

gómbì // change // change // existence // existence // **changer** // 77 // 6 // //

gómbì // evolve, change // change // existence // existence // **évoluer, changer** // 78 // 1 // //

gòmè // laying // lay // chicken // poulet // **ponte** // 6 // 5 // //

gòmè // rice // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **riz** // 41 // 2 // ñjè táánkò //

bean (not eaten)

gòmé n swí // rice // grain // food // aliment // **riz** // 31 // 5 // //

góndé // butchery cut, breast, brisket // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie**

(boucherie), poitrine // 15 // 9 // //

gòndè nórè // butchery cut, ribs // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie**

(boucherie), côtes // 15 // 9 // //

gòndé sǎyóyì // rib // bone // body // corps // **côte** // 10 // 9 // shyěn //

gǒrò // kola // nut crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **cola** // 44 // 2 // //

gédédé // bob // bob // motion // mouvement // **pendiller** // //

gèyéré // cough // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel // **toux** //

11 // 11 // //

gèyèrè // clear throat // spit // body function // fonctionnement corporel // **se racler la gorge** //

12 // 4 // //

gè̀qéré̀ // clear throat, hawk // spit // body function // fonctionnement corporel // **se racler la**

gorge // 12 // 4 // //

gè̀qéré̀ // clear throat, hawk // spit // body function // fonctionnement corporel // **se racler la**

gorge // 12 // 4 // //

gè̀qéré̀ // clear throat, hawk // spit // body function // fonctionnement corporel // **se racler la**

gorge // 12 // 4 // //

gè̀qéré̀ gè̀qéré́ // cough // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

tousser // 11 // 11 // //

gè̀qéré̀ gè̀qéré́ η gò m búrná // choke // choke // body function // fonctionnement corporel //

étrangler // 11 // 18 // //

gém̀bì // sift // sift/filter // winnow/sift // vanner/tamiser // **tamiser** // 36 // 2 // mindiri // look

for something lost in sand or mud

gembì a qe qi // pour // pour // fall // tomber // **verser** // //

gém̀nè // sideburns // hair // body // corps // **favoris** // 10 // 20 // //

géná ò gòn qiré // hoe, daba // hoe, daba // agriculture // agriculture // **daba** // 48 // 1 // //

gè̀ngé // pick-hoe // hoe, daba // agriculture // agriculture // **pioche** // 48 // 4 // //

gè̀ngé // handle // hoe part // agriculture // agriculture // **manche** // 48 // 4 // gè̀ngé démbè //

worn out hoe for sowing

gènjèré // fragrant // fragrance // smell // olfaction // **parfum** // //

gènj!gé // salt // salt // spices // épices // **sel** // 37 // 25 // (gèngè = metal) //

gěngè // blade // hoe part // agriculture // agriculture // **lame** // 48 // 4 // //

gèngé m bíyé // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 60 // 1 // //

gèngé m bíyé // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 60 // 1 // //

gengge m bwowe // bicycle // bicycle // vehicle // véhicule // **vélo** // //

gèngé pórè // iron // iron // metal // métal // **fer** // 61 // 6 // //

gèngú wè // fatten // plump/fat // size // taille // **engraisser** // //

géré // skim // draw // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // //

gèrè η gèrè // slide, slip // slip // fall // tomber // **glisser** // //

gèsé // web // web // part (animal) // partie (animal) // **toile** // 15 // 9 // //

Gháná mà // Ghanaian // African // ethnicity // ethnie // **ghanéen** // //

gǐ m pě // back, rear // rear // space // espace // **arrière, derrière** // 78 // 20 // kùn // rear

gǐ m pě // behind // rear // space // espace // **derrière** // 78 // 20 // //

gì m pè bwé // foot (animal) // leg // part (animal) // partie (animal) // **patte** // 15 // 3 // //

gí m pé n dáw // last // final // ordinal // ordinal // **dernier** // //

gì hùn // later // after // time // temps // **plus tard** // //

gì hùn // later, afterward // after // time // temps // **plus tard, après** // //

gǐ m búwó // butchery cut // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie**

(boucherie) // 15 // 9 // //

gǐ m búwó // butchery cut // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie**

(boucherie) // 15 // 9 // //

gǐ m búwó // butchery cut // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie**

(boucherie) // 15 // 9 // //

gǐlá // since // after // time // temps // **depuis** // //

gǐlá à díiná hùn // since // after // time // temps // **depuis** // //

gǐn // back // torso // body // corps // **dos** // 10 // 6 // //

gǐn n nǎré // spine // bone // body // corps // **vertèbre** // 10 // 10 // sìyén //

gǐyà // apply, rub // apply // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **enduire, oindre** // //

gǐyà // rub // rub // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **frotter** // //

gǐyà // rub // rub // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **frotter** // //

gǐyà // rub // rub // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **frotter** // //

gǐyà // rub self // rub self // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **se frotter** // //

gǐyà η gǐyà // brush, graze // touch // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **effleurer**

// //

gija // scrub // scrub // wash/bathe // laver // **frotter** // //

gìjá // sharpen // sharpen // sharp/dull // tranchant/émoussé // **aiguiser, tranchant** // //

gìjávè // sharpen, hone, whet // sharpen // sharp/dull // tranchant/émoussé // **affiler, affûter, aiguiser** // //

gijè // smooth // smooth // texture // surface // **lisse** // //

gìkùmè // hiccup // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel // **hoquet**
// 11 // 12 // //

gìkúyè ò swà // hiccup // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel // **hoquet** // 11 // 12 // //

gímè // calabash // calabash (large/small) // calabash/gourd // calebasse/gourde // **calebasse (petite)** // 54 // 3 // kúyè bóṅgòḍ // tip of cut calabash

gímémúgúsìyèn // calabash-maker // manual occupation // do/work // faire/travail // **fabricateur de calebasses** // //

gímpè mé nà wóré // retreat, go backward // backward // direction // direction // **reculer** // 73 // 3 // //

gímpé tòṅgòrò // butchery cut, shank // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie (boucherie), gigot** // 15 // 10 // //

gǐn // behind // rear // space // espace // **derrière** // 78 // 21 // //

gǐndí // gums // tooth // body // corps // **gencive** // 11 // 1 // //

gínàw // very // very // quantity // quantité // très // //

gírí gírì // thunder // thunder // weather // météorologie // tonnerre // 71 // 15 // //

gìwàrà // hat (conical) // headwear // clothing // vêtements // chapeau (conique) // 20 // 3

// //

gìyá // false // falsehood // truth/lie // vérité/mensonge // faux, mensonge // //

gìyà ké // scraper // scraper // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // râcleuse // //

gìyà ké // scraper // scraper // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // râcleuse // //

gìyà ké // scraper // scraper // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // râcleuse // //

giya η giya // scrape, scour // scour // scratch/scrape // gratter/racler // récurer, racler // //

giya η giya // scrape off // scrape // scratch/scrape // gratter/racler // enlever, racler // //

gìyá η gíyá // strip off // strip off // break // casser // enlever // //

giya η giya (a ban maa no) // scrape // scrape // scratch/scrape // gratter/racler // racler // //

gìyá η gíyá (à dǔwà) // strip off // strip off // break // casser // enlever // pull (bark off a tree) //

gìyáké // apply, rub // apply // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // enduire, oindre

// //

gíyòn // shade // shadow/shade // light/darkness // lumière/obscurité // ombre // //

gíyòn // shadow // shadow/shade // light/darkness // lumière/obscurité // ombre // //

giye // lie // falsehood // truth/lie // vérité/mensonge // mentir // //

gíyè // false // falsehood // truth/lie // vérité/mensonge // faux // //

gíyè n sèrètíyèn // liar // falsehood // truth/lie // vérité/mensonge // menteur // liar //

gìyè ñ gǐyā // clean // clean // clean/dirty // propre/sale // propre // //

gìyèndì // broom // broom // sweep/trash // balayer/ordures // balai // //

gìyènè // rake // sweep // sweep/trash // balayer/ordures // ratisser // //

gìyènè // sweep // sweep // sweep/trash // balayer/ordures // balayer // //

gò m bíyè à tíndì // backwards // inverted // spatial relation // rapport spatial // renversé, à

l'envers // 77 // 4 // //

gò m bíyè à tíndì // backwards // inverted // spatial relation // rapport spatial // renversé, à

l'envers // 77 // 4 // //

gò m bíyè à tíndì // backwards // inverted // spatial relation // rapport spatial // renversé, à

l'envers // 77 // 4 // //

gò m bíyè à tíndì // backwards // inverted // spatial relation // rapport spatial // renversé // 77

// 4 // //

gò m bíyè à tíndì // backwards // inverted // spatial relation // rapport spatial // renversé // 77

// 4 // //

gòdó // throat // throat // body // corps // gorge // 11 // 8 // //

gódó (Ful.) // windpipe // vessel/tendon // body // corps // trachée // 10 // 12 // //

gògǔ/siyè n nèéré // stepmother // stepkin // kinship // parenté // **marâtre** // //

gógóró mè // lock, padlock // lock (noun) // open/shut // ouvrir/fermer // **cadenas** // 80 // 5

// //

gombe // leave // leave/exit // motion // mouvement // **laisser** // péré // tell people to leave

gòmbé // tree hole // tree hole // hole // trou // **trou d'arbre** // //

gòmbè // allow // leave/exit // motion // mouvement // **laisser** // //

gòmbé hà mǎyó // rot // rot // smell // olfaction // **pourrir** // //

gómbé han dòò // pass // pass/cross // motion // mouvement // **passer** // //

gómbī // flip // flip // motion // mouvement // **renverser** // //

gombi (ηκε) // abandon, cease // stop // begin/finish // commencer/terminer // **abandonner,**
cesser // //

gombi (ηκε) // cease, desist // stop // begin/finish // commencer/terminer // **cesser** // //

gombi (ηκε) // finish // stop // begin/finish // commencer/terminer // **finir** // ex n gombe sigareti

wore ηκε // I quit (smoking) cigarettes

gòmbíyé // surround // go around // motion // mouvement // **encercler, entourer** // //

gomije // turn around // turn // straight/crooked // droit/tordu // **se retourner** // //

gómpà // push // push // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **pousser** // to hammer // tém!bìrè

n témbìrè

gómpā // tree hole // tree hole // hole // trou // **trou d'arbre** // //

gòmpá // cavity // cavity // hole // trou // **cavité, creux** // //

gòmpā // log, foothold // cavity // hole // trou // **bois** // //

gómpá ná kîndù // tree hole // tree hole // hole // trou // **trou d'arbre** // kàlábá // hollowed out
tree for watering animals

gondi turan // accompany // accompany // together/separate // ensemble/à part // **raccompagner**

// //

gòndò (naṅundu) // whisper // silence // sound // son // **chuchoter** // //

gòndò (naṅundu) // whisper // silence // sound // son // **chuchoter** // //

gòró // row // field (part) // agriculture // agriculture // **rangée** // 47 // 11 // //

gúgújù ᵿ gúgújù // paw // scratch // scratch/scrape // gratter/racler // **gratter** // //

gùqè // soil, dirt // soil // soil/stone // sol/pierre // **terre, sol** // 60 // 1 // //

gùqè // country, land // land // topography // topographie // **pays** // 69 // 4 // //

gùqè // ground // land // topography // topographie // **sol** // 69 // 4 // //

gǔjè // grass // nourishment // livestock // bétail // **herbe** // 2 // 4 // //

gǔjè // grass // nourishment // livestock // bétail // **herbe** // 2 // 5 // //

gǔjè // greens, fodder // leaf // part (plant) // partie (plante) // **verdure, fourrage** // 16 // 5 // //

gújé kàrà // green // blue/green // color // couleur // **vert** // //

gújé m pùrù // whistle // whistle // sound // son // **siffler** // //

gújé m pùrù // whistle // whistle // sound // son // **siffler** // //

gújè síyéndè // weed // weeding // agriculture // agriculture // **désherber** // 50 // 3 // dè //

weeding (general)

gujiyεε // pen (writing) // writing pen // write/draw // écrire/tracer // **plume, bic** // sìgá // reed

used by koranic school pupils as a writing pen

gùmbì // roll // roll // roll/fold // rouler/plier // **rouler** // //

gúmbírí η gúmbírí // roll // roll // roll/fold // rouler/plier // **rouler** // //

gǔǹá // scab // scab // medicine // médecine // **croûte** // //

gurna pëndè // thunder // thunder // weather // météorologie // **tonner** // 71 // 14 // //

gùrú // below // bottom // space // espace // **en bas** // 78 // 23 // //

gùrú // under // bottom // space // espace // **sous** // 78 // 24 // //

gùwé // twist // rope // attach/rope // attacher/corde // **tordre** // η^wyúmá // twist

gùwé // better // better // good/bad // bon/mauvais // **meilleur** // //

gúwé sìgà // unfertilized // fertilizer // agriculture // agriculture // **sans engrais** // 48 // 1 // //

gúwé sìgà // unfertilized // fertilizer // agriculture // agriculture // **sans engrais** // 48 // 1 // //

gùwéndà // separate // separate // together/separate // ensemble/à part // **séparer** // //

gùwéndà/î // stop // stop // begin/finish // commencer/terminer // **mettre fin** // //

guwèndì // divorce // divorce // marriage // mariage // **divorce** // divorce (n.) //

gùwèndì // differentiation // separate // together/separate // ensemble/à part // **différenciation**

// //

gùwèndì // separate // separate // together/separate // ensemble/à part // **séparer** // (but) n

gombe ηke // I separated/divorced with someone

guwèndi // change // change // coin // monnaie // **monnaie** // //

guwèndi ka η wayi // change // change // coin // monnaie // **monnaie** // //

gúwì ~ gújù // throw // throw // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **jeter** // //

gúwú wóré // throw away // throw // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **jeter** // //

gúyú n dǎyǎ // ululate // cry of joy // sound // son // **you-you** // //

gúyú n dǎyǎ // ululate // cry of joy // sound // son // **you-you** // //

gúyú n dǎyǎ // ululation // cry of joy // sound // son // **you-you** // //

gwǎn // boy // child // person // personne // **garçon** // 6 // 7 // //

gwàn // male // male // person // personne // **mâle** // 7 // 2 // //

gwǎn bǐyó // magic // sorcery // magic // magie // **magie** // //

gwéndà // unstuck // affix // attach/rope // attacher/corde // **décoller** // //

gwèndé // part // fraction // quantity // quantité // **partie** // //

gwèndé // part, division // fraction // quantity // quantité // **partie, division** // //

gwéndè // divide, share // distribute // give/dispossess // donner/retirer // **diviser, partager**

// //

gwéndè // divide // split/divide // cut // couper // **diviser** // dóyó // also to halve (anything)

gwì // lay // arrange // put // poser/mettre // **poser** // //

gwõn m bó!gó // old man // man // person // personne // **vieux** // 7 // 1 // //

há // until // from/until // time // temps // **jusqu'à** // //

qá // purchase // buy // commerce // commerce // **achat** // //

qá bé η kò // gift, free // free/plain // quantity // quantité // **cadeau** // without price //

há jè bímbò // attention // attention // mental // mental // **attention** // //

há jè bímbò // attention // attention // mental // mental // **attention** // //

há jè bímbò // attention // attention // mental // mental // **attention** // //

ha no wore // instead // place // space // espace // **au lieu de** // 78 // 18 // //

há ηwí // endpoint // endpoint // spatial relation // rapport spatial // **bout** // 77 // 4 // //

qá pen // expensive // cheap/expensive // commerce // commerce // **cher** // //

há sìyè // until // from/until // time // temps // **jusqu'à** // //

qá(rá) // price // price // commerce // commerce // **prix** // //

háá dégé // high // tall/high // size // taille // **haut** // //

hádjà // need // need // desire/need // désir/besoin // **besoin** // //

hamdilaye // end of greeting // final // greeting // salutation // **fin de salutation** // //

qará // buy, purchase // buy // commerce // commerce // **acheter** // //

hàràndá // prevent, impede, obstruct // prevent/block // impede // empêcher // **empêcher,**
bloquer // ful, ar //

hásìdì // ungrateful // thank // talk // parole // **ingrat** // ful //

hássá // tight // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **serré** // 78 // 24 // //

hàyébí // keep // keep // hold // tenir // **garder** // //

hàyébí // keep // keep // hold // tenir // **garder** // //

hàyébí // guard // guard // hold // tenir // **garder** // //

hàyébí // protect, keep // guard // hold // tenir // **protéger, garder** // ful //

hòs hó // copulate, fuck // sex // body function // fonctionnement corporel // **copuler, rapport**
sexuel // 13 // 9 // dà ụên ò tũmbē // ejaculation

hòròndé // nobility, class, dignity // noble // status // rang // **noblesse, dignité** // bam //

qě // go up, rise // up // direction // direction // **monter** // 73 // 5 // both at same level // ná

qě // mount // up // direction // direction // **monter** // 73 // 7 // //

qẹ // ride // drive // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **conduire** // //

qé // moon // moon // celestial body // corps céleste // **lune** // 71 // 1 // //

qé // month // month // time // temps // **mois** // //

ɥê // water // water // beverage // boisson // **eau** // 27 // 5 // //

ɥê // egg // egg // chicken // poulet // **œuf** // 6 // 4 // lit. 'water' //

ɥe biin wayi // morning // morning // time of day // heure // **matin** // late morning //

ɥé kǔ wájì // night fall // night // time of day // heure // **nuit tomber** // night has fallen/work has descended //

ɥé kǔ wájì // break, recess // relax // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **pause, récréation**

// night has fallen/work has descended // lit. moon has given birth

ɥè kúrú wá // muddied // sediment // liquid // liquide // **boueux** // 58 // 1 // //

ɥè m pómbo // rain channel // outside // house // maison // **canal d'eau** // 66 // 3 // //

ɥè n tòrò // fetch water // carry // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // ɥè n tòrò ké (water carrier n.?) //

ɥè n tòrò // fetch water // carry // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // //

ɥè n twé // carrier // carry // well (water) // puits // **porteur** // 63 // 7 // //

ɥè níyè twà (night) // break fast // break fast // eat // manger // **rompre jeune** // 31 // 1 // m

báyèrè n díyá twà // (morning)

ɥe ŋ kara // new moon // rise // celestial body // corps céleste // **nouvelle lune** // 71 // 4 // //

ɥè ŋ kò kîn // boat // boat // vehicle // véhicule // **pirogue** // //

ɥè ñǎmbírì // soumbala // macari/soumbala // spices // épices // **soumbala** // 37 // 22 // //

hédé bórè // flint // lighter part // fire // feu // **silex** // 39 // 2 // //

hèérè // peace // well // well-being // bien-être // **paix** // //

ṽéqí // red // red/yellow // color // couleur // **rouge** // jǎmáldí // red, white, black at the same
time

hépíṽjé // haste, rush // hurry // speed // vitesse // **hâte** // //

ṽi pina siye mī // be thirsty // thirst // drink // boire // **avoir soif** // 26 // 11 // //

hìin báy // hammer, mallet // hammer // blacksmith // forgeron // **marteau** // //

híṽgà // before // before // time // temps // **avant** // ṽàrà téré ṽ gáw // May God show us next
year'

híṽgà // in the past, formerly // before // time // temps // **au passé, auparavant** // //

híṽgà // long ago // before // time // temps // **jadis** // //

híyà // okay, all right // yes // yes/no // oui/non // **d'accord** // //

ṽùmbíyè // wave // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **agiter** // //

hùn // on // top // space // espace // **sur** // 78 // 23 // //

ṽùndé // night quarters // animal pen // livestock // bétail // **lieu à coucher** // 2 // 6 // //

ṽùndé // pen // animal pen // livestock // bétail // **parc** // 2 // 7 // //

ṽúndú yáá!rí // far // distant // distance // distance // **loin** // 78 // 11 // //

ṽúndúrí // far // distant // distance // distance // **loin** // 78 // 11 // //

qúndúrí kó wòrè // go far // distant // distance // distance // éloigner // 78 // 12 // //

qúrí // stump // stump // wood/stick // bois/bâton // souche // 61 // 5 // //

qúrubè // shed // shed // house // maison // palabre // 64 // 5 // //

qúúré // millet // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // mil // 42 // 1 // sìnjèn η

kóólré // non-ripe sorghum (eaten)

qùùndá // hang, hook // suspend // attach/rope // attacher/corde // accrocher // //

qùwè qúwé X hún // squeeze // squeeze // press/squeeze // appuyer/presser // serrer // go on top
of X //

qyé n swímínà/ gódó // oesophagus // vessel/tendon // body // corps // œsophage // 10 // 12

// //

ímà // here // here // deixis // deixis // ici // 73 // 13 // //

ímà // here // here // deixis // deixis // ici // 73 // 13 // //

já mè bè gómbè bīyè wóré η gí hùn // die // death // life/death // vie/mort // mourir // 9 // 11

// //

jà η já // happy // happy // emotion/temperament // émotion/nature // content, joyeux // //

jáá mà n jùújù // midgit, dwarf // short // size // taille // nain // //

jàà nìyé // condolence // condolence // life/death // vie/mort // condoléance // 9 // 17 // n tùndó

à gúwí nò // May God forgive him.'

jàà nìyé // condolence // condolence // life/death // vie/mort // **condoléance** // 9 // 18 // //

jàáǎà // forge // forge // blacksmith // forgeron // **forge** // //

jààré // tight // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **serré** // 79 // 1 // //

jǎbà // die // death // life/death // vie/mort // **mourir** // 9 // 11 // //

jǎbà n jǎbá n díwè // kill // kill // life/death // vie/mort // **tuer** // 9 // 12 // //

jàyà/kúyé (calabas) // tree bark // bark // part (plant) // partie (plante) // **écorce** // 16 // 2 //

jì/tíngà // tree trunk

jǎgú // dry // dry // wet/dry // mouillé/sec // **sec** // //

jǎmbúré // fishhook // trap // hunt // chasse // **hameçon** // 35 // 1 // jàmùré sàndàrásyèn //

fisherman

jamore // name // name // talk // parole // **nom** // tòmè // ppl of Tombo

jàn sárí // plow // plow // agriculture // agriculture // **charrue** // 48 // 5 // //

jǎǎá m bùrná // cross-stick // shed // house // maison // **traverse** // 64 // 3 // //

jǎngámè // lean, emaciated // thin/skinny // size // taille // **maigre** // //

jaru // plow // farm work // agriculture // agriculture // **labourer** // 47 // 4 // //

jè m pórō // cloud // cloud // weather // météorologie // **nuage** // 72 // 7 // //

jǎòn // knead // knead // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **malaxer** // kúújà //

jògòrò // on belly // lying position // body position // position du corps // à plat ventre // 15 // 2

// sàndàrà m̀ bàràgá m̀ // lay sideways

jògòrò // on belly // lying position // body position // position du corps // à plat ventre // 15 // 2

// //

jòn // rain // rain // weather // météorologie // pluie // 71 // 9 // //

jòn // sky // sky // weather // météorologie // ciel // 72 // 7 // //

jòn ɥě // rain // rain // weather // météorologie // pluie // 71 // 9 // //

jòn ɥě (?rain drop) // raindrop // rain // weather // météorologie // goutte de pluie // 71 // 10

// //

jòn ɥě térébè // hail // hail // weather // météorologie // grêle // 71 // 15 // //

jón n t́yèn // sorcerer // sorcery // magic // magie // sorcier // r //

jón ní!gá // thunder // thunder // weather // météorologie // tonner // 71 // 14 // //

jónwê // bad // bad // good/bad // bon/mauvais // mauvais // //

jě jǎngámè/dà jǎngámè ò jě // lean, emaciated // thin/skinny // size // taille // maigre // //

jèn n jèn ɲ ki // add // increase // commerce // commerce // ajouter // //

jendo // call // call // talk // parole // appeler // //

jendo // call // call // talk // parole // appel // //

jéré // winnowing van // van // winnow/sift // vanner/tamiser // van à vanner // 36 // 1 // //

jě̀rè d̀òò // dizzy // faint/come to // body function // fonctionnement corporel // vertige // 11 //

24 // //

jě̀rè d̀òò // faint // faint/come to // body function // fonctionnement corporel // évanouir // 12 //

1 // //

jềrè? // cut, chop // chop // cut // couper // couper // //

jě̀rò // do, make // do/make // do/work // faire/travail // faire // //

jéròmé // chatter // pester/mock // talk // parole // bavardage // //

jì jàṅáé ṅ kè // weak // weak // power // force // faible // //

jìbé // person // person // person // personne // personne // 6 // 5 // //

jìbè háà wóré twàn // small, little // small // size // taille // petit // //

jìbè màà nǎn dégé // hubbub, noise // noise // sound // son // vacarme, bruit // //

jìbe me yiro maya tiyen // crazy // crazy // mental // mental // fou // //

jìbèné // relatives // kin // kinship // parenté // parents // kǎmíndè // parents

jìbì ń dégé // disappear, vanish, invisible // disappear // vision // vision // disparaître, invisible

// //

jìbì ń dégé // disappear, vanish, invisible // disappear // vision // vision // disparaître, invisible

// (magically invisible) //

jì // blood // body substance // body // corps // sang // 10 // 5 // //

jì báyò // pus // pus // medicine // médecine // **pus** // //

jii da baa // bleed // wound // medicine // médecine // **saigner** // lit. 'blood is tying' //

jíi hũn m biré // fire // fire // fire // feu // **feu** // 38 // 8 // //

jíi kòdré // lightning // lightning // weather // météorologie // **éclair** // 71 // 13 // //

jíi m báyè // vein // vessel/tendon // body // corps // **veine** // 10 // 12 // blood rope //

jíibé ŋ kùwóndé // enemy // enemy/rival // fight // lutte // **ennemi** // //

jíibògò // wealth // capital // money // argent // **richesse** // //

jíibògò jíibè // rich // rich // money // argent // **riche** // //

jíimbé // spike, ear // spike // part (plant) // partie (plante) // **épi décortiqué** // 16 // 9 // //

jìimbé // kneading stick // knead // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **bâtonnet à malaxer** // //

jîin // mourning // grief // life/death // vie/mort // **deuil** // 9 // 18 // //

jîin // darkness // dark // light/darkness // lumière/obscurité // **obscurité** // (à) síin (mìnná) //

shade

jìin // shout // shout // sound // son // **crier** // //

jìin // bark // dog/cat sound // sound // son // **aboiement** // //

jìin // bark // dog/cat sound // sound // son // **aboyer** // //

jìin // bark // dog/cat sound // sound // son // **aboyer** // //

jìn // miao // dog/cat sound // sound // son // miao // //

jìn // bellow // livestock sound // sound // son // mugir // //

jìn // bellow // livestock sound // sound // son // mugissement // //

jìn // bellow // livestock sound // sound // son // mugissement // //

jìn // bellow // livestock sound // sound // son // beugler // nígù // bellow (for non-castrated bull)

jìn // bleat // livestock sound // sound // son // bêler // //

jìn // bleat // livestock sound // sound // son // bêler // //

jìn // bleat // livestock sound // sound // son // bêler // //

jìn // moo, low // livestock sound // sound // son // meugler // //

jìn // roar // wild animal sound // sound // son // rugir // //

jìn // crow // bird sound // sound // son // chanter // //

jìn // dove // bird sound // sound // son // tourterelle // pěbère // laughing dove

jìn kùmbé // tears // weep // sound // son // larmes // //

jìn ndò // weep // weep // sound // son // pleurer // //

jíndā // plump // plump/fat // size // taille // gras // //

jíríngā // dangle, swing, wave // sway // motion // mouvement // se balancer // //

jǐwnà ~ jímá // wrinkle // wrinkle // texture // surface // rider // //

jìwǎnà ~ jímá // wrinkle // wrinkle // texture // surface // **riders** // //

jìjǎ // see // see // vision // vision // **voir** // yá // ?

jìjǒwé tàràgá // poor // poor // money // argent // **pauvre** // //

jìjǒwé tón síjèn // get rich // capital // money // argent // **s'enrichir** // //

jìkǔmbē // shout // shout // sound // son // **cri** // //

jìná // swim // swim // watercourse/swim // cours d'eau/nager // **nager** // 98 // 4 // //

jìná // swim // swim // watercourse/swim // cours d'eau/nager // **nager** // 70 // 4 // //

jǐndā // hurt // pain // medicine // médecine // **faire mal** // díndá or dééndá?/jiya? // (note - not
downstepped)

jǐndò // 2 // digit 2-9 // numeral/count // numéro/compter // **deux** // //

jǐnnà // turn on // turn on // light/darkness // lumière/obscurité // **allumer** // //

jǐrǐbè/jǐrǐbè // animal // livestock // animal // animal // **animal** // 1 // 1 // //

jǐrǐbè/jǐrǐbè // livestock // livestock // animal // animal // **bétail** // 1 // 3 // //

jíró jíró wáyì n dégè wàyí // fire, discharge // operate firearm // weapon // arme // **éclater** // taa
// fire

jǐtòdn // visitor // guest // visit/host // visiter/leger // **visiteur** // //

jíyè // get up, arise // up // direction // direction // **lever** // 73 // 5 // dù? //

jíyè // get up, arise // up // direction // direction // **lever** // 73 // 5 // //

jíyè // do // do/make // do/work // faire/travail // **do** // //

jíyè // work // work // do/work // faire/travail // **travailler** // //

jíyè // work // work // do/work // faire/travail // **travailler** // //

jìyè // honey // honey // honey // miel // **miel** // 28 // 3 // //

jìyé bònò // repeat, do again // again // time // temps // **répéter, encore** // do again //

jíyé hùn // night // night // time of day // heure // **nuit** // //

jíyè kírè // small, little // small // size // taille // **petit** // //

jìyèbé // ax // ax // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **hache** // //

jìyèbé // ax // ax // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **hache** // //

jǒgò // empty space // flat open // topography // topographie // **espace vide** // 69 // 11 // //

jógó n dà n dàw // stealth // stealth // crime/deception // délit/duperie // **cachette** // //

jǒmbò // pubic hair // hair // body // corps // **pubis** // 10 // 20 // //

jòórò // 80 // decimal // numeral/count // numéro/compter // **quatre-vingt** // //

jòórò nà bìyé kùré // 90 // decimal // numeral/count // numéro/compter // **quatre-vingt-dix**

// //

jóró // become big, increase // big // size // taille // **s'augmenter, devenir grand, s'accroître** // 80

// 7 // //

jòrò // summit, top // tall/high // size // taille // **sommet** // //

jóró lúkiwé // grow up // big // size // taille // grandir // 80 // 9 // //

jòrógù // wire // wire // metal // métal // fil // 62 // 1 // //

jùgù // deep // deep // size // taille // profond // //

jùgù // deep // deep // size // taille // profond // //

júmà // dance // dance // fun/song/dance // amusement/chant/danse // danse // //

júmà júmá // dance // dance // fun/song/dance // amusement/chant/danse // danser // //

júmà síyèn // dancer // dance // fun/song/dance // amusement/chant/danse // danseur // //

jumbara // pull trigger // operate firearm // weapon // arme // tirer gâchette // //

júm'bàrà // pull // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // tirer // //

júngò // dangle // suspend // attach/rope // attacher/corde // pendre // calabash suspended by
ropes //

júumbá júumbà bùndí // pull off, yank // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter //
tirer // //

júurā/túgúrí // kill // kill // life/death // vie/mort // tuer // 9 // 12 // //

kà // necklace, amber // amber // jewelry // bijoux // collier, ambre // 26 // 10 // //

ka min // old, elderly // old // age // âge // vieux, âgé // 7 // 4 // //

kàà // copper // red metal // metal // métal // cuivre // 61 // 6 // //

kàá // shave // shave // cut // couper // raser // //

kàá // shave // shave // cut // couper // raser // //

kàá // shave // shave // cut // couper // raser // //

kàà ŋ kàà ŋ m bé // knife // knife // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // couteau // (with folding handle - the other type does not exist among the Bangande) //

kaa yitumande // introduce, present // know // mental // mental // présenter // //

kààké // excuse // excuse/pardon // talk // parole // excuse // //

kààmbá/kààmpè // follow // follow // motion // mouvement // suivre // //

káyáyà/kóyòyò // scratch // scratch // scratch/scrape // gratter/racler // gratter // //

kajenge // shroud // shroud // life/death // vie/mort // linceul // 9 // 13 // //

kájí/ kùwìyú són // blanket // cover body // cover // couvrir // couverture // //

kálábà // trough // trough // water jar/trough // jarre/abreuvoir // abreuvoir // 54 // 16 // //

kálábà // trough // trough // water jar/trough // jarre/abreuvoir // abreuvoir // 54 // 16 // //

kalade (ful.) // custodian // herder // livestock // bétail // surveillant // 2 // 2 // //

kámá // that // deictic // deixis // deixis // cela // 73 // 13 // //

kàmà máá nõ // price // price // commerce // commerce // prix // //

kàmà n dáw // describe // describe // talk // parole // décrire // //

kàmà n já // encounter, meet // encounter // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver //

rencontrer // //

kàmàmpé // provoke // pester/mock // talk // parole // **provoquer** // //

kámàrà // hold up // hold up // hold // tenir // **soulever, soutenir** // //

kàmbá // tweezer // bush gear // possession // possession // **pince** // //

kàmbára // cramped, confined // cramped // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux //

coincé, resserré, étroit // 79 // 3 // //

kàmbára // cramped, confined // cramped // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux //

coincé, resserré, étroit // 79 // 3 // //

kàmbára // cramped, confined // cramped // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux //

coincé, resserré, étroit // 79 // 4 // //

kàmbára // crowded // cramped // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **bourré** // 79 //

4 // //

kàmbára // crowded // cramped // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **bourré** // 79 //

4 // //

kàmbàrà η kàmbàrà // pinch, hold // pinch // twist/pinch // tordre/pincer // **pincer, tenir** // //

kambara η kambara maa kompaa η ko // hang // pinch // twist/pinch // tordre/pincer //

suspendre // biré n géndükê // other files in Stefan's photos

kàmé gii hùn // after // after // time // temps // **après** // //

kàmpâyí // tongs // tongs // blacksmith // forgeron // **tenaille** // tòómbé // rock with water for cooling tongs, etc

kàñ // frond, leaf // leaf // part (plant) // partie (plante) // **feuille** // 16 // 5 // kàñ η káñjéé // tree from which palm fronds grow and fruit

kàndé // husband // husband // kinship // parenté // **mari** // //

kànkámbè // knife // knife // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **couteau** // kañkamba //

kájè // gold // gold // metal // métal // **or** // 61 // 8 // //

kájéjà búnèè // chewstick // pick teeth // grooming // tressage // **cure-dents** // 23 // 5 // //

kañgo η kañgo // hold in teeth // bite/sting // penetrate // pénétrer // **tenir dans les dents** // //

kàpé // coffee // coffee // beverage // boisson // **café** // 27 // 5 // //

kara // read // read // write/draw // écrire/tracer // **lire** // //

kára // new // new // age // âge // **nouveau** // 8 // 3 // //

kara kara // study // learn // mental // mental // **étudier** // //

kara η kara // win // defeat // power // force // **gagner** // to win //

kàrà/já η kè // find // recover // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver // **retrouver** // //

karanda // teach // teach // mental // mental // **enseigner** // //

kàràngó // gourd // gourd // calabash/gourd // calebasse/gourde // **gourde** // 54 // 8 // //

kàràngó // tomtom // tomtom type // music // musique // **tam-tam** // (not often played) //

kǎrángè // fontanel // head // body // corps // fontanel // 10 // 21 // //

kàrèngé // trap // trap // hunt // chasse // piège // 35 // 1 // (large) //

kàrèngé // trap // trap // hunt // chasse // piège // 35 // 1 // //

kàrèngé dáyàè // trap // trap // hunt // chasse // piège // 35 // 2 // trap (small animals) //

kàsǔ // jail, prison // prison // law // loi // prison // //

kàsùngo // jail, imprison // imprison // law // loi // prison // //

kàv̀à nìyéndè // young woman // young woman // person // personne // jeune femme // 7 // 1 //

// //

kâw // logophoric // anaphoric/logophoric // deixis // deixis // logophorique // 74 // 5 // kààř //

plural logophoric pronoun

káẁ b̀urà mí // slake // slaked // drink // boire // désaltéré // 26 // 11 // //

kaw haynda // amaze // amaze // emotion/temperament // émotion/nature // étonner // ful. //

káẁ màá diyá (ima) n ténngòrò // village // village // village/bush // village/brousse // village //

63 // 1 // lit. 'here is the village where I was born' //

kaw maa ma nii // whatchamacallit // name // talk // parole // comment dirai-je // sɔŋɛ // lang

of Songhay

kaw wɛ pɛwɛ // too much // too much // quantity // quantité // trop // //

kǎwà // sore // skin condition // medicine // médecine // bouton // //

kàwn/má // cheekbone // bone // body // corps // **pommette** // 10 // 9 // //

kàwn/má // jaw // bone // body // corps // **machoire** // 10 // 9 // //

kò kòndí // credit // loan // money // argent // **crédit** // //

kòón // bench // furniture // house // maison // **banc** // 68 // 1 // //

kóóndò // accumulate // accumulate // possession // possession // **accumuler** // //

kóórō // uproot // uproot // agriculture // agriculture // **déraciner** // 50 // 8 // //

Kóórōbóórō/sòhòndé // Songhay // Songhay // ethnicity // ethnique // **songhay** // sánjèè // language
of Songhay

koyō // clear // clear field // agriculture // agriculture // **défricher** // 48 // 7 // //

koyō // clear // clear field // agriculture // agriculture // **défricher** // 48 // 7 // //

kóyó díyà // scrub // scrub // wash/bathe // laver // **frotter** // //

koyojō η koyojō // scale // scale // scratch/scrape // gratter/racler // **écailler** // //

kòyòjí // scraper // scraper // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **râcleuse** // //

kòyòndò // crawl // crawl // motion // mouvement // **ramper** // //

kòyòndí mí // borrow // lend/rent // commerce // commerce // **emprunter** // //

kóyòrò // weed // weeding // agriculture // agriculture // **désherber** // 50 // 3 // //

kògòyò // itch // itch // medicine // médecine // **démangeaison** // //

kògòyò // itch, rash // itch // medicine // médecine // **démangeaison** // gándá wáà m bìyè //

kômbè // pick up // gather trash // sweep/trash // balayer/ordures // **prendre** // //

kômbé/mendere // choose // choose // desire/need // désir/besoin // **choisir** // //

kômé // slave // slave // status // rang // **esclave** // //

kôməndé // Rimaibe // Fulbe // ethnicity // ethnïe // **rimaïbé** // púúndèè // Slaves of Fulani

kónò // harvest // harvest // agriculture // agriculture // **récolter** // 52 // 1 // //

kónó ñ kón!dó // break // break (bone) // medicine // médecine // **casser** // kwòmbé // name of
neighborhood where Fatimata lives

kòndó/kórno // break // break // break // casser // **casser** // //

kòndó/kórno // break // break // break // casser // **casser** // //

kòndògó // -teen // digit plus // numeral/count // numéro/compter // **dix-** // //

kòndògó jíndò // 12 // digit plus // numeral/count // numéro/compter // **douze** // //

kòndògó ñiyé // 15 // digit plus // numeral/count // numéro/compter // **quinze** // //

kòndògó táárû // 13 // digit plus // numeral/count // numéro/compter // **treize** // //

kòndògó tòré // 11 // digit plus // numeral/count // numéro/compter // **onze** // //

kòndí // credit // loan // money // argent // **crédit** // //

kòranki // return, go back // return // motion // mouvement // **retourner** // //

kòro // burn // burn // hot/cold // chaleur/froid // **brûler** // (slash and burn) //

kóró // pole, stick // fruit pole // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // 61 // 4 // //

kóró // trimming ax // trimming ax // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **hache à coiffer**

// //

kórò // change, modulate // change // existence // existence // **changer, moduler** // 78 // 1 // //

kòró // inside out // inverted // spatial relation // rapport spatial // **à l'envers** // 77 // 4 // //

kóró n dònè // incense, bdellium // incense // smell // olfaction // **encens, bdellium** // //

kóró ndò mò // burn incense // incense // smell // olfaction // **brûler encens** // also medicine

which is breathed for colds //

kòròndi hun // fail // fail // able/unable // capable // **échouer** // //

kòrònkí wáyì // respect // respect // treat well/mistreat // bien/mal traîter // **respecter** // //

kòròṅki buundu // renew, restart // begin // begin/finish // commencer/terminer // **reprendre,**

recommencer // //

kòròṅkì wáyì // wound // wound // medicine // médecine // **blessé** // //

kórónó // break off // break off // break // casser // **casser** // //

kórónó // break off // break off // break // casser // **casser** // //

kórónó // break off // break off // break // casser // **casser** // //

kòrnó/kùndá // encounter, meet, cross // encounter // lose/search/find //

perdre/chercher/retrouver // **rencontrer, croiser** // bëndó // encounter at a house

kòwò // can, able // ability // able/unable // capable // **capacité** // //

kòwò // can, able // ability // able/unable // capable // **pouvoir** // //

kòwn // cheek // face // body // corps // **joue** // 10 // 24 // //

kòwné hùn // fed up, sick and tired // sick and tired // emotion/temperament // émotion/nature

// **avoir marre** // //

kòwné hùn // fed up, sick and tired // sick and tired // emotion/temperament // émotion/nature

// **avoir marre** // //

kòwné hùn // fed up, sick and tired // sick and tired // emotion/temperament // émotion/nature

// **avoir marre** // //

koyò ñ koyò (a kuɛ maa kòrò) // scrape off // scrape // scratch/scrape // gratter/racler //

enlever, racler // //

kóyè // gravel // gravel // soil/stone // sol/pierre // **gravier** // 60 // 1 // jéré ñáàrà // sound of

gravel crushing under feet

ké // sifted flour // flour // food // aliment // **farine tamisée** // 32 // 6 // //

ké // such-and-such // name // talk // parole // **un tel** // bòndiyé // lang of Bondu

kè móré // because // because // cause // cause // **parce que** // //

kè móré/yààmá tùré // maybe // maybe // logic // logique // **peut-être** // //

ké méná wóré // directions // describe // talk // parole // **indications** // //

ké turná kè // wares // wares // commerce // commerce // **marchandises** // //

kéèndè // yet // still/yet // time // temps // **encore** // ex. m bé búrá yòyò kéèndè/kiyende //

kèfèrú // pagan, nonbeliever // religious being // religion // religion // **non-croyant** // //

kěgéndè // tickle // tickle // fun/song/dance // amusement/chant/danse // **chatouillement** // //

kěgéndè // tickle // tickle // fun/song/dance // amusement/chant/danse // **chatouiller** // //

kégéré // mat // mat // mat // natte // **natte** // 69 // 1 // //

kèqé // skin // fruit // part (plant) // partie (plante) // **peau** // 16 // 16 // //

kěré // 6 // digit 2-9 // numeral/count // numéro/compter // **six** // //

kerè // side // side // house // maison // **côté** // 65 // 3 // //

kerè // side // side // house // maison // **côté** // 65 // 3 // //

kéré // over there // there // deixis // deixis // **là-bas** // 74 // 1 // //

kérè // beside // side/proximity // space // espace // **à côté** // 78 // 19 // //

kérè // side // side/proximity // space // espace // **à côté** // 78 // 19 // //

kérè // side, area, zone // side/proximity // space // espace // **zone, côté** // 78 // 19 // //

kéré kéré // yoke // donkey gear // donkey // âne // **youg** // 4 // 3 // (rubber yoke) //

kèrè n jǐbè/táyà lémé // neighbor // neighbor // friend // ami // **voisin** // //

kerende // wild animal // wild // animal // animal // **animal sauvage** // 1 // 12 // //

kéréndì // drag // draw // well (water) // puits // **traîner** // 63 // 6 // //

kerendi // drag // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **traîner** // //

kèriké // stick // donkey gear // donkey // âne // **bâton** // 4 // 1 // //

kèté // other // identity // quantity // quantité // **autre** // //

kévé // over there // there // deixis // deixis // **là-bas** // 74 // 1 // //

kévé siyè // happen // occur // existence // existence // **avoir lieu** // 78 // 2 // almost //

kéwó // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvrir** // 79 // 5 // //

kéwó // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvert** // 79 // 5 // //

kéwó // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvert** // 79 // 5 // //

kéwó // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvert** // 79 // 6 // nǎḡsîn m̀ pàá //

toothless

kéwó // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvert** // 79 // 6 // //

kéwó // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvrir** // 80 // 1 // //

kéwó // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvert** // 80 // 1 // //

kèwò/kèyò // unlock // lock (verb) // open/shut // ouvrir/fermer // **déboucler** // 80 // 5 // //

kéwó/kijo // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvrir** // 80 // 1 // //

kéwówáyé // open // open // open/shut // ouvrir/fermer // **ouvert** // 80 // 1 // //

ki bórnò // enormous, huge // enormous // size // taille // **énorme** // 80 // 9 // //

kí ẓě kí yáyà // hold still // detain // hold // tenir // **immobiliser** // //

kì jèmbíyé // flatter // praise // talk // parole // **flatter** // //

kí kòrò // transform // change // existence // existence // **transformer** // 78 // 1 // //

kí múṅgúdúmè // round // round // shape // forme // **rond** // //

ki pan // entire // fraction // quantity // quantité // **entier** // //

kì sǐgà // clean // clean // clean/dirty // propre/sale // **propre** // //

kí siyɔn/kí símà // egg // egg // chicken // poulet // **œuf** // 6 // 4 // lit. 'white thing' //

kí tǎrɔ́ // knot // knot // attach/rope // attacher/corde // **nœud** // //

kí tǎmbó // learn // learn // mental // mental // **apprendre** // //

kí yè m biyè síyèn // griot // griot (utterance) // caste // caste // **griot** // //

kíbaru // news // inform/discuss // talk // parole // **nouvelles** // //

kî // airplane // airplane // vehicle // véhicule // **avion** // (or canoe) //

kí á nò // /reply, answer, respond // reply // talk // parole // **répondre** // //

kíín!dí // piece (cut) // piece // part (object) // partie (object) // **morceau (coupé)** // 15 // 15 //

shùqí // insides of calabash

kííndù // dig // dig // dig // creuser // **creuser** // //

kííndù // dig up // dig // dig // creuser // **creuser** // //

kîndú // drill // puncture // hole // trou // **forer** // (dig) //

kîndù // unbury // bury // life/death // vie/mort // **déterrer** // 9 // 13 // //

kííndù ñ kííndù (hassa) twa ɥe // strike // strike (water) // dig // creuser // **atteindre, trouver**

// //

kííngè // room // house interior // house // maison // **chambre** // 67 // 4 // jíyéré m pàngà //

place where women store their belongings

kííngè // room // house interior // house // maison // **chambre** // 67 // 4 // gwòndé m pàngà //

place where men store their belongings

kilometri // kilometer // measure // distance // distance // **kilomètre** // 78 // 14 // //

kíndí // stump // stump // wood/stick // bois/bâton // **souche** // 61 // 6 // //

kíndì // piece // piece // part (object) // partie (object) // **morceau** // 15 // 15 // log or tree w/out

a crown, alive or dead, standing //

kíndì/búwò ñ kíndì // black spot // tree // wood/stick // bois/bâton // **partie noire** // 60 // 10

// //

kíngɛ // burlap // burlap // bag/sack // sac // **toile** // 56 // 2 // //

kíngè // sheath // covering // part (object) // partie (object) // **fourreau, gaine** // 15 // 16 // //

kíngé // skin // body substance // body // corps // **peau** // 10 // 6 // //

kíngè // hide, skin // skin // part (animal) // partie (animal) // **peau (animal)** // 15 // 7 // //

kíngkèn // ladle // ladle // spoon/ladle // cuiller/louche // **louche** // 57 // 9 // //

kíngkèn // ladle // ladle // spoon/ladle // cuiller/louche // **louche** // 57 // 9 // //

Kìpóórè // African // African // ethnicity // ethnie // **africain** // bŭrù // people, ethnicity

kípóórèndé ñ gùwé // zone // Dogon region // topography // topographie // **zone** // 69 // 5 // //

Kìpóróndé // Dogon // Dogon // ethnicity // ethnie // **dogon** // //

kírí n kàrà táárú // holder // holder // wood/stick // bois/bâton // **soutien** // 61 // 6 // //

kirige // saddle // saddle // horse/camel // cheval/chameau // **selle** // 4 // 4 // //

kirige // saddle // saddle // horse/camel // cheval/chameau // **selle** // 4 // 5 // //

kíríjé/ké // thing, object // object // existence // existence // **chose, objet** // 78 // 10 // //

kìrìndà kìrìndá // resuscitate, revive // revive // life/death // vie/mort // **réanimer** // 10 // 5 //

person who was thought to be dead but was actually alive //

kírìndà ñ kìrìndá // aware // attention // mental // mental // **conscience** // //

kíríyé bára àà swà ké ñkò // residue // pound (grains) // pound/grind // piler/moudre // **résidu** //

37 // 2 // //

kíríyé bára àà swà ké ñkò // residue // pound (grains) // pound/grind // piler/moudre // **résidu** //

37 // 2 // //

kíríyé kíríyè // a little // few/little // quantity // quantité // **un peu** // á dà Bángímè nò (à)? // do

you hear Bangime?

kiriye // residue // remainder // quantity // quantité // **reste, résidu** // //

kíwò // lighter // lighter // fire // feu // **briquet** // 39 // 2 // //

kìwù mí // hide // hide // hide/reveal // cacher/dévoiler // **cache** // //

kìyá // fast, rapid, quick // rapid // speed // vitesse // **rapide** // //

kíyé // part, component // piece // part (object) // partie (object) // **élément, pièce** // 15 // 14

// //

kíyé // piece // piece // part (object) // partie (object) // **morceau** // 15 // 15 // //

kíyé // beam // beam // house // maison // **poutre** // 66 // 5 // //

kíyè // steam // smoke/steam // fire // feu // **vapeur** // 39 // 5 // //

kìyé // mosque roof projections // projection // house // maison // **projections de toit de
mosquée** // 67 // 2 // //

kíyè // 7 // digit 2-9 // numeral/count // numéro/compter // **sept** // //

kíyèn kára // inherit // inherit // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver // **hériter** // //

kíyèn n síyèn // heir // inherit // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver // **héritier** // //

kíyèndé // baggage // gear // possession // possession // **bagages** // //

kíyènn // inheritance, legacy // inherit // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver //

héritage, legs // //

kiyu // difficult // difficult/easy // do/work // faire/travail // **difficile** // //

kiyu // difficult // difficult/easy // do/work // faire/travail // **difficile** // //

kìyú // courage // courage // emotion/temperament // émotion/nature // **courage** // lit. 'hard' //

kò m bìyé // grain, seed, nut // seed // part (plant) // partie (plante) // **graine, noix** // 16 // 11 //

bùrù //

kǒ m píngí (n síméè) // foundation // foundation // house // maison // **fondement, soubassement**

// 65 // 1 // (foundation made of rock) //

kǒ n síméè // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 60 // 1 // //

kǒ n tí n tàwnà // forked stick // pole // house // maison // **bois fourchu** // 64 // 8 // vertical

forked post in brick or wood for supporting house //

kò nǎ // threshold // threshold // house // maison // **seuil** // 66 // 1 // //

kò nǎ // door // door // house // maison // **porte** // 66 // 1 // tǒgé // hidden back door of house

used for escaping often above kitchen

kò ñ gúrú nâw // mourning // grief // life/death // vie/mort // **deuil** // 9 // 18 // //

kò ñ gúrú nâw // mourning, seclusion // mourning period // life/death // vie/mort // **deuil,**

quarantaine // 10 // 2 // //

kǒ ñ kiyè // projection // pole // house // maison // **projection** // 64 // 12 // //

kó tìyén // owner // owner // possession // possession // **propriétaire** // //

kò(ró)ndá // advise // counsel // criticism/advice // critique/conseil // **conseiller** // //

kómbè // shell // shell // part (animal) // partie (animal) // **coquille** // 15 // 7 // sùgí // shell

(general)

kómbé m birè // spark // spark // fire // feu // étincelle // 39 // 4 // //

kòmbò kómbó // stroll, walk // walk // motion // mouvement // promener // //

kómbò(ro) η kòmbó(ro) // pinch // pinch // twist/pinch // tordre/pincer // pincer // //

kómbò(ro) η kòmbó(ro) // pinch // pinch // twist/pinch // tordre/pincer // pincer // //

kómbò(ro) η kòmbó(ro) // pinch // pinch // twist/pinch // tordre/pincer // pincer // //

komboro // stroll, walk // walk // motion // mouvement // promenade // //

kòmè // interior // house interior // house // maison // intérieur // 67 // 3 // lit. small house =
room //

kóméjè // oven // oven // cooking // cuisine // four // 37 // 13 // //

kòndá kóndá ~ korna // tie // tie // attach/rope // attacher/corde // attacher // //

kóó // depart, leave, exit // leave/exit // motion // mouvement // quitter, sortir, partir // //

kòò // house // house // house // maison // maison // 64 // 2 // //

kóó m páà // armpit // arm // body // corps // aisselle // 10 // 14 // //

kóó n dòmò // gum, resin // gum arabic // part (plant) // partie (plante) // gomme, résine // 16 //

3 // //

kòndì // day // before yesterday // time (deictic) // temps (déictique) // avant-hier // //

kòndì sìyé // day // before yesterday // time (deictic) // temps (déictique) // jour // (3 days

ago) //

kòóndò ñ kòóndó // corpse // corpse // life/death // vie/mort // **cadavre** // 9 // 13 // //

kòósí // shoe, sandal // footwear // clothing // vêtements // **chaussure (d'homme), sandale** // 19

// 4 // (used to be worn because plastic was not allowed in the fields) //

kóré // stomach // internal organ // body // corps // **estomac** // 10 // 11 // //

kóré // fight, squabble // conflict // fight // lutte // **lutte, bagarre** // //

kóré // war // war // fight // lutte // **guerre** // //

kòré // abdomen // midsection // body // corps // **abdomen** // 10 // 7 // stomach //

kǒré // belly // torso // body // corps // **ventre** // 10 // 6 // kǔn // waist/hip

kóré ké // womb // internal organ // body // corps // **matrice** // 10 // 11 // //

kóré m pìyè // incite, provoke // incite // fight // lutte // **inciter** // //

kòrè n sìyán // miscarriage // miscarriage/abortion // birth // naissance // **avortement** // 9 // 3

// //

kòrè n sìyán // miscarriage // miscarriage/abortion // birth // naissance // **avortement** // 9 // 4

// //

kóré nààná // war // war // fight // lutte // **guerre** // //

kòré nàwn // pregnancy // pregnancy // birth // naissance // **grossesse** // 9 // 1 // //

kòré nàwn // pregnant // pregnancy // birth // naissance // **enceinte** // 9 // 1 // //

kòrè ñègè // impregnate // pregnancy // birth // naissance // **enceinter** // 9 // 1 // //

kǒrè ŋ wǔymà // disease // gastrointestinal // medicine // médecine // **maladie** // //

kǒrè ŋ wǔymà // queasy // gastrointestinal // medicine // médecine // **mal au cœur** // //

kòrè sàán // abortion // miscarriage/abortion // birth // naissance // **avorter** // 9 // 2 // //

kǒrè ǹgèrè // diarrhoea // gastrointestinal // medicine // médecine // **diarrhée** // tòó tòò //

dysentery

kòrègè // become // become // existence // existence // **devenir** // 77 // 5 // //

kǒrèsìyèn // warrior // warrior // fight // lutte // **guerrier** // //

kòrí // storm // storm // weather // météorologie // **tempête** // 72 // 7 // dá wóré póórì //

kórí // dust // dust // soil/stone // sol/pierre // **poussière** // 60 // 6 // //

kórí jìnjú // calabash // calabash (pointed) // calabash/gourd // calebasse/gourde // **calebasse**
(petite, à pointes) // 54 // 8 // (bumpy calabash) //

kórí nà ñìimà // prayer beads // rosary // religion // religion // **chapelet** // //

kórí nà ñìimà // prayer beads // rosary // religion // religion // **chapelet** // //

kórí pèn // dust // dust // soil/stone // sol/pierre // **poussière** // 60 // 6 // (not kori pèerè) //

korka // fasting // fasting // eat // manger // **jeûne** // 30 // 11 // //

kórnó // wall // wall/corner // house // maison // **mur** // 65 // 2 // //

koro // gather, pile // gather crop // agriculture // agriculture // **rassembler, tas** // 53 // 2 // //

kòrò // substitute, switch // change // existence // existence // **substituer** // 78 // 1 // //

korondi // about, concerning // meaning // talk // parole // **concernant** // //

korondi // meaning // meaning // talk // parole // **signification** // //

kórònkì // explain // inform/discuss // talk // parole // **expliquer** // //

kóròṅò // donkey // donkey // donkey // âne // **âne** // 3 // 2 // n twà ṅ kàn nájw // tie a donkey's legs together

kórósó m pèwèré // wind // wind // weather // météorologie // **vent** // 72 // 5 // //

kòrsó tíń!dí // hot season // hot season // season // saison // **saison chaude** // //

kóté // where? // where // interrogative // interrogation // **où?** // //

kú // sweet potato // root crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **patate** // 46 // 3 // //

kú hàssà á wóró pèn // fruit // fruit // part (plant) // partie (plante) // **fruit** // 16 // 15 // //

kùgùjà ṅ kùgùjá // crumple // crumple // pound/grind // piler/moudre // **froisser** // 36 // 6 // //

kùgùmé // basket (palm) // basket // basket // panier // **panier (doum)** // 57 // 2 // //

kúgwé // basket // basket // basket // panier // **panier** // 56 // 2 // kórógò //

kúyè // calabash // calabash // calabash/gourd // calebasse/gourde // **calebasse** // 54 // 3 // cut

calabash // gímè

kúyè // calabash // calabash (round/flattened) // calabash/gourd // calebasse/gourde // **calebasse**

// 54 // 7 // X ṅ kúyè // X = type of calabash, ex. food, cream, etc.

kúyè ṅ kí m búwè // shard // piece // part (object) // partie (object) // **morceau** // 15 // 15 // //

kùjú // hair // hair // body // corps // **cheveux** // 10 // 18 // bùúló // hair part (middle)

kùmbó // carry // carry on back/side // carry/load // porter/charger // **porter** // //

kùmbé // roof // roof // house // maison // **toit** // 67 // 1 // //

kùmbé dàyàjé // platform // niche/shelf // house // maison // **plateforme** // 68 // 1 // //

kúmbò // ransack, search // seek // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver // **fouiller**

// //

kúmbò // search // seek // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver // **chercher** // //

kúmbò // carry // carry on back/side // carry/load // porter/charger // **porter** // //

kùmbó // tease // pester/mock // talk // parole // **provoquer** // //

kúmbó síyèndé // travel // go // motion // mouvement // **voyager** // //

kùn // butchery cut // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie (boucherie)** // 15

// 9 // //

kùn // butchery cut, kidney // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie**

(boucherie), rognons, reins // 15 // 9 // //

kùn // tuber // root // part (plant) // partie (plante) // **tubercule** // 16 // 2 // //

kùn // market // market // commerce // commerce // **marché** // //

kǔn // egg // egg // chicken // poulet // **œuf** // 6 // 3 // //

kǔn // back // torso // body // corps // **dos** // 10 // 6 // //

kùn kòwné/kùn kǔmè // kidney // internal organ // body // corps // rein, rognon // 10 // 11

// //

kún nà gùwòn/gómbó ñ gómbò // lay egg // lay // chicken // poulet // pondre // 6 // 5 // //

kùn síyén // thief // theft // crime/deception // délit/duperie // voleur // //

kǔndá ñ kúndá // eyeglasses // eyeglasses // vision // vision // lunettes // kǔndā // swell/swollen

kúndó m̀ndé/jérékè // chips // chips // wood/stick // bois/bâton // copeau, éclat // 61 // 6 // //

kùndú // bench // furniture // house // maison // banc // 68 // 2 // //

kúndù // piece // piece // part (object) // partie (object) // morceau // 15 // 15 // log, not

standing, dead //

kúndùmí/kúndiyé // stool // furniture // house // maison // escabeau // 68 // 2 // //

kùrà // bear // birth // birth // naissance // pousser // 8 // 6 // //

kùrà // bear, give birth to // birth // birth // naissance // accoucher // 8 // 6 // //

kǔra kè // placenta // secretion // body // corps // placenta // 11 // 8 // birth thing //

kúrè // 10 // decimal // numeral/count // numéro/compter // dix // //

kùrèé /kùrémé // dog // dog // animal // animal // chien // 1 // 6 // //

kǔrí // hump (animal) // hump/mane // part (animal) // partie (animal) // bosse // 15 // 7 // //

kǔrí // herd, flock // herd // group/mass // groupe/masse // troupeau // //

kúrí // hump // torso // body // corps // bosse // 10 // 7 // //

kúrì kìnḡé // liver // internal organ // body // corps // foie // 10 // 11 // //

kùrì sǐyèn // hunchback // torso // body // corps // bossu // 10 // 7 // //

kurna kurna // haze // fog/haze // weather // météorologie // poussière // 72 // 8 // (without
wind) //

kǔrnúmà // coil, roll // coil // roll/fold // rouler/plier // se lover, s'enrouler // yúngí // boa
constrictor

kǔrnúmà // untie, unwrap // coil // roll/fold // rouler/plier // détacher, désenrouler // //

kǔrnúmà // wrap, tie // coil // roll/fold // rouler/plier // enrouler, emballer // //

kǔrnúmà // roll // roll up // roll/fold // rouler/plier // enrouler // //

kǔrnúmà // fold // fold // roll/fold // rouler/plier // plier // //

kǔrnúmà // fold // fold // roll/fold // rouler/plier // plier // //

kǔrnúmà // fold // fold // roll/fold // rouler/plier // plier // //

kǔrnúmà // bundle, clump // rumple // roll/fold // rouler/plier // friper // //

kǔrnúmà // rumple, clump // rumple // roll/fold // rouler/plier // friper, froisser // //

kǔrnúmà wàjí // roll // roll up // roll/fold // rouler/plier // enrouler // //

kùrnùmà ḡ kùrnúmá // fist // arm // body // corps // poing // 10 // 14 // //

kùrtúnù // marriage contract // mariage contract // mariage // mariage // contrat de mariage

// //

kùrùbá // rope // donkey gear // donkey // âne // corde // 4 // 1 // //

kùrùbá // spoon // spoon // spoon/ladle // cuiller/louche // cuiller // 57 // 8 // //

kùrùbá // mix, combine // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // mélanger // //

kùrùbá // mix, combine // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // mélanger // //

kùrùbá // mix, combine, stir // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // mélanger,
remuer // //

kùrùbá // stir // stir // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // remuer // sòndòrò // stir to
make something cool

kùrùbá // stir // stir // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // remuer // maṅgari nii siin //
mix or combine sauces

kùrùbé // omasum, psalterium, manyplies // internal organ // part (animal) // partie (animal) //
feuille, omasum // 15 // 10 // //

kùrùbé // basket, strainer, filter // filter // basket // panier // panier, filtre // 57 // 5 // //

kùrùbè bógó/?bìn bòndè bééré ("only herders eat it") // rumen, paunch // internal organ // part
(animal) // partie (animal) // panse // 15 // 10 // //

kùrùbè dáyàj/?kùn kúmé // reticulum // internal organ // part (animal) // partie (animal) //
réticulum // 15 // 10 // //

kùrùbè? // entrails, guts, viscera // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **entrailles,**

viscères // 15 // 10 // //

kǔrùbè // intestine // internal organ // body // corps // **intestin** // 10 // 10 // //

kǔrùbè ò nǎw/dǔ m búyè/tǔ m pàá // anus // midsection // body // corps // **anus** // 10 // 7 //

intestine-mouth/feces?/hole? //

kǔrúmà // ball, sphere // roll/rub in hands // roll/fold // rouler/plier // **boule** // //

kuruma, sandara // move over // move // motion // mouvement // **pousser, bouger** // //

kúùndà // promise // oath // talk // parole // **promettre** // ex. 'ŋ kúùndí mí' // I promise/swear

kúújǎ // rub // rub // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **frotter** // //

kúújǎ // rub // rub // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **frotter** // //

kúwà // voice // noise // sound // son // **voix** // //

kùwâ píndú // goiter // internal condition // medicine // médecine // **goitre** //

kùwán // plead, beg // ask/beg // talk // parole // **quémander, mendier** //

kùwándá // beg // ask/beg // talk // parole // **mendier, quémander** //

kùwándá // plead, beg // ask/beg // talk // parole // **quémander, mendier** //

kùwándá // plead, beg // ask/beg // talk // parole // **quémander, mendier** //

kúwǎngè // tomtom // tomtom type // music // musique // **tam-tam** //

kúwáyè // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 60 // 1 //

kúwóké/kwòké // shoe // footwear // clothing // vêtements // **chaussure** // 18 // 4 //

kùwé // bear, give birth to // birth // birth // naissance // **accoucher** // 8 // 7 //

kúwé ndò kúwnéndò // shed hair // fall off // motion // mouvement // **perdre poils** //

kùwènè // rob, steal // theft // crime/deception // délit/duperie // **voler** //

kùwènè // rob, steal // theft // crime/deception // délit/duperie // **voler** //

kùwènè // theft // theft // crime/deception // délit/duperie // **vol** //

kùwìyú // cover // cover body // cover // couvrir // **couvrir** //

kùwìyú // cover // cover body // cover // couvrir // **couvrir** //

kùwìyú // cover // cover up // cover // couvrir // **couvrir** //

kǔwn // pestle // pestle // mortar/pestle // mortier/pilon // **pilon** // 36 // 3 // //

kúwnéè // tablet // tablet // write/draw // écrire/tracer // **ardoise** // dǎ // notebook

kǔwnéè // pestle // pestle type // mortar/pestle // mortier/pilon // **pilon** // 36 // 3 // //

kǔwnéè // pestle // pestle type // mortar/pestle // mortier/pilon // **pilon** // 36 // 4 // //

kúwnènè η kùwnènè // theft // theft // crime/deception // délit/duperie // **vol** // //

kǔwò // wing // extremity // part (animal) // partie (animal) // **aile** // 15 // 6 // //

kǔwò // wing // extremity // part (animal) // partie (animal) // **aile** // 15 // 6 // //

kùwó másiyèn // builder, mason // manual occupation // do/work // faire/travail // **maçon**

// //

kúwò nòré // shoulderblade // bone // body // corps // **homoplate** // 10 // 10 // //

kùwó η gǒndé // wall // wall/corner // house // maison // **mur** // 65 // 2 // //

kwá // neck // neck // body // corps // **cou** // 11 // 6 // //

kwâ // butchery cut // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie (boucherie)** // 15

// 9 // //

kwà nóré // mane // hump/mane // part (animal) // partie (animal) // **crinière** // 15 // 7 // //

kwà η kùjú // hair, mane // hair // body // corps // **poils, crinière** // 10 // 19 // //

kwàà n góndó // throat // throat // body // corps // **gorge** // 11 // 8 // //

kwòòkè bórńó // boot // footwear // clothing // vêtements // **botte** // 18 // 4 // also used as a

name for military people (to disguise the fact that they are the topic of conversation) //

kwóòñ // sickle // sickle // agriculture // agriculture // **faucille** // 48 // 5 // kómò // scythe blade

kwòón // plank // wood // wood/stick // bois/bâton // **planche** // 60 // 7 // //

kwóóñ!gé // tomtom // tomtom type // music // musique // **tam-tam** // //

kwòòñké // drought // drought // weather // météorologie // **sécheresse, disette** // 73 // 1 // //

kwòmpe m pón // supper // daily meal // food // aliment // **dîner** // 31 // 4 // //

kwòmpé n jé m pè // afternoon // afternoon // time of day // heure // **après-midi** // //

kwòndé/gòndé // chest // torso // body // corps // **poitrine** // 10 // 6 // //

kwòndé/gòndé // side // torso // body // corps // **côté** // 10 // 7 // gòndé nòré // ribs

kwòndé/gòndé // side // torso // body // corps // côté // 10 // 7 // //

kwónjé // millet beer // millet beer // beverage // boisson // bière de mil // 27 // 3 // //

kwónjé kára // millet beer // millet beer // beverage // boisson // bière de mil // 27 // 3 // kwónjé

bìyù // ripe beer

kwónjé sùndú // millet beer // millet beer // beverage // boisson // bière de mil // 27 // 3 // bitter

beer //

kwónjé swigi n ụè // millet beer // millet beer // beverage // boisson // bière de mil // 27 // 3

// //

kwónjé nà n jì // cover // cover with hide // cover // couvrir // couvrir // cover a drum with an

animal hide //

kwòrò // clear // clear field // agriculture // agriculture // défricher // 48 // 7 // //

kwòrká // Ramadan // holy day // religion // religion // Ramadan, Carême // //

kwε n dogo // carve // carve // cut // couper // tailler // //

kwúndì wàà // scoop // scoop up // liquid // liquide // ramasser // 59 // 6 // ex. n dá ké n

kwúndì wáá kènkéè ñkò // I scoop dry things with a spoon'

kwùndó // dry // dry // wet/dry // mouillé/sec // sécher // //

kwùndó // dry out // dry // wet/dry // mouillé/sec // sécher // //

lakara // hell // worlds // religion // religion // enfer // //

lám // blade // razor // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **lame** // fr //

lám // razor // razor // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **rasoir** // fr //

làmpá // lamp // lamp // light/darkness // lumière/obscurité // **lampe** // //

lampo // tax // pay // money // argent // **impôt, taxe** // //

làpá // latch // cock/latch // weapon // arme // **loquet** // //

lásará // afternoon, prayer // daily prayer time // time of day // heure // **après-midi, prière**

// //

látí kòrò // perfume, cologne // fragrance // smell // olfaction // **parfum, eau de cologne** // //

làwóngá // bit // mouth bit // horse/camel // cheval/chameau // **mors** // 4 // 9 // //

làwóngá // bit // mouth bit // horse/camel // cheval/chameau // **mors** // 4 // 9 // //

lòṅgá // collective hunt // collective hunt // hunt // chasse // **chasse collective** // 34 // 4 // big

collective hunt in order to pray for rain during rainy season if there is a dry spell or before the rainy season begins //

lèèsó // bed // bed // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **lit** // //

lèṅgúrú // bell // bell // music // musique // **cloche** // (note- not downstepped on 2nd H) //

lúkí // accomplish, achieve // do/make // do/work // faire/travail // **accomplir** // //

lúkíwè // accomplish, achieve // do/make // do/work // faire/travail // **accomplir** // //

m báán!dá // problem, trouble // hardship // well-being // bien-être // **problème, difficulté**

// //

m b̀̀yé // not know // know // mental // mental // **ignorer** // //

m be jiibe m pombe // disdain // disdain // treat well/mistreat // bien/mal traître // **mépriser** //

nó kúmbò // make fun of, harass

m be kara ke maa dege // loss // loss // commerce // commerce // **perte** // // (lit. 'I fell')

m bé n òyá jì hùn swí // empty stomach // hunger // eat // manger // **estomac vide** // 30 // 6

// //

m bé ñ kò // not be in // not be // existence // existence // **ne pas être dans** // 78 // 8 // ex. démé

bé à pangara ñko // the millet is not in the granary

m bé ñkò // innocent // innocent // together/separate // ensemble/à part // **innocent** // I am not

in it' //

m be tiinda // sick // disease // medicine // médecine // **malade** // //

m bé t̀̀yéré // lack, shortage // not be // existence // existence // **manque** // 78 // 7 // //

m bíín // sated, full // sated // eat // manger // **rassasié** // 30 // 4 // //

m m̀̀íná // string // string // penetrate // pénétrer // **enfiler** // //

m m̀̀índí ñ ke // believe, think // believe // mental // mental // **croire** // //

m̄ m̀n, m̄ ò // manure, fertilizer // fertilizer // agriculture // agriculture // **fumier, engrais** // 47

// 11 // //

m̄ p̀w̄é b̄è // cow, heifer // cattle // animal // animal // **génisse, vache** // 1 // 6 // //

m̄ á // laughter // laugh // body function // fonctionnement corporel // **rire** // 13 // 2 // //

m̄ á // negative // no // yes/no // oui/non // **négatif** // (not suffix) //

m̄ áá // laugh // laugh // body function // fonctionnement corporel // **rire** // 13 // 1 // //

m̄ áá // like, fond // want // desire/need // désir/besoin // **désirer** // //

m̄ áá // love, desire // want // desire/need // désir/besoin // **désir, amour** // m̄ áá ỳà r̄è // love, like

a lot

m̄ áá // want, like, love // want // desire/need // désir/besoin // **vouloir, désirer, aimer** // //

m̄ áá // want, like, love // want // desire/need // désir/besoin // **vouloir, désirer, aimer** // //

m̄ áá // mock, fun // pester/mock // talk // parole // **moquer** // //

m̄ áá b̄im̄ è j̄iw̄ è // get angry // anger // emotion/temperament // émotion/nature // **se fâcher**

// //

m̄ áá biȳ è // lid // lid // cover // couvrir // **couvercle** // //

m̄ áá b̄ ò // father // father // kinship // parenté // **père** // //

m̄ áá b̄ ò d̄à ỳ à m̄ è // uncle // uncle // kinship // parenté // **oncle** // //

màà búwè kúmbé hùn pèrò // kneel // kneel // body position // position du corps // **agenouiller**

// 13 // 14 // pí màà búwè ŋ kúm!bé hùn // set smth on it's knees

màà búwé n tè // tracks, trail // track // hunt // chasse // **traces** // 35 // 1 // //

màà dègè // above // top // space // espace // **au-dessus** // 78 // 23 // //

màà dègè da mǐ n tèmberè // headache // head condition // medicine // médecine // **mal de tête**

// //

maa dege muunda // projection // braid // grooming // tressage // **projection** // 23 // 4 // //

màà dùbééré // stock // firearm body // weapon // arme // **fût et crosse** // //

màà éntá twà // wean // suckle // milk // lait // **sevrer** // 28 // 2 // (enta = ful) //

màà gándā // place, at // at // spatial relation // rapport spatial // **chez** // 77 // 2 // //

màà gîn m pè // behind // rear // space // espace // **derrière** // 78 // 21 // //

màà gîn m pè // behind // rear // space // espace // **derrière** // 78 // 21 // //

màà góndè n sòŋ // strap // strap // horse/camel // cheval/chameau // **sangle** // 4 // 6 // //

màà há yáfinà wàyì // pardon // excuse/pardon // talk // parole // **pardon** // ?ask for forgiveness

//

màà jíín // gunfire, report (gunshot) // operate firearm // weapon // arme // **éclat** // //

maa jiyè be kiyu/dà jíyá yààrè // conspicuous // appear // vision // vision // **visible** // //

màà káwná m pèrèndè // scarification (type) // scarification // adornment // ornement //

scarification (sorte) // 22 // 6 // //

màà kén // residue // debris // winnow/sift // vanner/tamiser // résidu // 36 // 2 // //

màá kǐngè ò jímà // eye bone // eye // body // corps // os // 10 // 21 // //

maa kíwò // latch // cock/latch // weapon // arme // loquet // //

máá kiyèndè núnà // ready, prepare // prepare to go // motion // mouvement // apprêter, prêt

// //

màá kùqè // fodder, hull, husk // leaf // part (plant) // partie (plante) // fourrage, calice // 16 // 4

// //

màá kùqè // fodder, husk // leaf // part (plant) // partie (plante) // fourrage, calice // 16 // 4

// //

màá kùqè // husk, shuck // bran/chaff // part (plant) // partie (plante) // enveloppe de maïs // 16

// 15 // //

maa kureε // trigger // trigger // weapon // arme // détente, gâchette // lit. 'it's dog' //

màá kwàà màá n jìndá // throat // throat // body // corps // gorge // 11 // 8 // //

màá kwàà n sỳé sîn // hoarse // throat // body // corps // rauque // 11 // 7 // lit. 'his voice is

taken-(e.o.?)' //

màá m bímè yàwò // calm // calm // emotion/temperament // émotion/nature // calme // //

maa m maa // laugh // laugh // body function // fonctionnement corporel // rire // 13 // 2 // //

màà màà à òyéndà mìn // nausea // gastrointestinal // medicine // médecine // nausée // lit. he
wants to throw up? //

maa jì dáyàmè // aunt // aunt // kinship // parenté // tante // //

màà n sáná // post-harvest // autumn // season // saison // après récolte // //

màà n sáná // cold season // cold season // season // saison // saison froide // //

maa nò n sọyọ η ke // cover // lid // cover // couvrir // couvrir // //

màà jòn // co-wife // co-wife // kinship // parenté // co-épouse // //

maa nèré // uncle // uncle // kinship // parenté // oncle // //

màà níí m póm̀bè // empty-handed // nudity // clothing // vêtements // mains vides // 20 // 17

// //

màà níírò míín!dá // pull in stomach // expand/contract // body function // fonctionnement
corporel // contracter // 13 // 13 // suck in breath //

màà níyà // mother // mother // kinship // parenté // mère // //

maa ɲara ke da m pe // trust // trust // together/separate // ensemble/à part // confiance // //

màà ɲàràké bé t̀erò // anxious, worry // worry // emotion/temperament // émotion/nature //

préoccuper, inquiet // //

màà ɲàrákí bè dé // stupid, idiot // stupid // mental // mental // bête, idiot // //

maa ɲaraki bu wε // unaware // attention // mental // mental // **ignorer** // lit. 'my thoughts went out' //

maa ɲaraki wuwε maa wari hun // absorbed // absorbed (in work) // do/work // faire/travail // **s'absorber** // //

màà pòmbo // tracks // track // hunt // chasse // **traces** // 35 // 1 // //

maa siibe be kiyo // open eye // open // open/shut // ouvrir/fermer // **entrouvrir œil** // 80 // 3 // //

màà sìbè ɲ kéré (n pèrèndè) // scarification (type) // scarification // adornment // ornament // **scarification (sorte)** // 22 // 6 // nose to eye scarification //

maa sínímè // ramrod // firearm body // weapon // arme // **baguette** // //

maa taa // half // fraction // quantity // quantité // **moitié** // //

maa taa // half // fraction // quantity // quantité // **moitié** // //

màà táyá ɲ kíyém!bé // earwax // secretion // body // corps // **cérumen** // 11 // 8 // //

maa táɲá // cock // cock/latch // weapon // arme // **chien (fusil)** // lit. 'it's ear' //

màà tómè màà nó // teething // tooth // body // corps // **poussée des dents** // 11 // 1 // //

màà té // sibling // sibling // kinship // parenté // **frère, sœur** // //

maa teribe // grandchild // grandchild // kinship // parenté // **petit enfant** // //

màà tíngà ségèrè wàyì // small, mis = shaped // small // size // taille // **petit, déformé** // //

màà wàrí bé síyè màá dégé // lose confidence // anger // emotion/temperament //

émotion/nature // perdre confiance // //

maa yaambe // legitimate descendant // parentage // kinship // parenté // descendant légitime

// //

maa yaambe // family // clan // kinship // parenté // famille // //

maa yiribe twón // guide // host // visit/host // visiter/loger // guide // //

maabe // frond tip // leaf // part (plant) // partie (plante) // bout de feuille // 16 // 5 // báàndá //

frond on top of crown of live Ronier

mààn // build // build // house // maison // construire // 68 // 1 // //

mààn // construction // build // house // maison // construction // 68 // 1 // //

máán!dá // be on // near // distance // distance // ê. sur // 78 // 12 // //

máándā // bind // tie // attach/rope // attacher/corde // lier // //

mààndá jààré // tight // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // serré // 79 // 1

// //

mààndá jààré // tight // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // serré // 79 // 1

// //

màànjö // papaya // fruit // plant (cultivated) // plante (cultivée) // papaye // 41 // 2 // //

macca jaw/wore // pilgrimage // pilgrimage // religion // religion // pèlerinage // //

màyá // jerk // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **saccade** // //

màyá // jiggle // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer doucement**

// //

màyá // jiggle // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer doucement**

// //

màyá // jiggle // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer doucement**

// //

màyá // shake // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer** // //

màyá // shake // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer** // //

màyá // shake // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer** // //

màyá // shake // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer** // //

màyá // shake // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer** // //

màyá // shake off // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer** // //

màyá // shake off // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **secouer** // //

màyá // shake, tremble, shiver // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **trembler,**

frissonner, grelotter // //

màyá // shiver // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **frissonner** // //

mǎyá // weak // weak // power // force // **faible** // //

mǎyá // weak // weak // power // force // **faible** // noun/verb //

màyà há jìjé // persuade // counsel // criticism/advice // critique/conseil // **convaincre** // //

màyà sìyén // crazy // crazy // mental // mental // **fou** // //

màlàfá búrnú // mortar // mortar type // mortar/pestle // mortier/pilon // **mortier** // 36 // 3 // //

màlpá // rifle // rifle/musket // weapon // arme // **fusil** // //

màlpá // rifle // rifle/musket // weapon // arme // **fusil** // //

màlpá // rifle // rifle/musket // weapon // arme // **fusil** // //

màlpá // rifle // rifle/musket // weapon // arme // **fusil** // //

màlpá // rifle // rifle/musket // weapon // arme // **fusil** // //

màlpá bùùn // gunpowder // gunpowder // weapon // arme // **poudre à canon** // //

màlpá ìn bìyé // bullet // bullet // weapon // arme // **balle** // //

mànà mólá // bull, ox // cattle // animal // animal // **bœuf** // 1 // 4 // //

mándà // put against // affix // attach/rope // attacher/corde // **coller** // //

màṅgásín/pàrà // gather // gather // take/get // prendre/obtenir // **ramasser** // //

màṅgórō // mango // fruit // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **mangue** // 41 // 2 // //

màṅgòró n dwàà // tree // plant // part (plant) // partie (plante) // **arbre** // 15 // 16 // //

màpá // friend // comrade // friend // ami // **ami** // //

màrà // build // build // house // maison // **construire** // 68 // 1 //

mǎràyà // rainbow // rainbow // weather // météorologie // **arc-en-ciel** // 72 // 1 // spirit of earth,
water, forest, and wilderness // gyě

màràyà // gear // gear // possession // possession // **matériel** // //

màràgáy // ghost, phantom // spirit // life/death // vie/mort // **fantôme** // 10 // 4 // màlà híkà //

Arabic?

márátò // hammer // hammer // blacksmith // forgeron // **marteau** // màràtó dáyàyé //

màrnà // bull // cattle // animal // animal // **taureau** // 1 // 4 // //

màrnà // bull // cattle // animal // animal // **taureau** // 1 // 4 // //

máyàbórómè // lover // lover // friend // ami // **amant** // //

máyàpùwè // lover // lover // friend // ami // **amante** // //

màyí // okra // vegetable // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **gombo** // 47 // 2 // //

mòdò m pombe // board game // board game // fun/song/dance // amusement/chant/danse // **jeu**

// //

mòyó // rot // rot // smell // olfaction // **pourrir** // //

mòyó // rot // rot // smell // olfaction // **pourrir** // //

móyógì // rub // rub // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **frotter** // //

mòyóji // mix, combine // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **mélanger,**

combiner // //

mòḡḡjí // massage // massage/stroke // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **masser**

// //

mòḡḡyó mòḡḡyó // squash // squeeze // press/squeeze // appuyer/presser // **écraser** // //

mòḡḡyó/něgíjà // massage // massage/stroke // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer //

masser // massage (general) // nígíjì

mòkóndé // agemate, peer // agemate // friend // ami // **camarade** // women's association //

mòkóndé // peer // agemate // friend // ami // **pair** // yàámhá // group

mǎlà // castrated // castrate // livestock // bétail // **castré** // 2 // 10 // //

mǎlà/mólí à mìnídí yé // castrate // castrate // livestock // bétail // **castrer** // 2 // 9 // //

mòndji // taste // taste // taste // goût // **goûter** // //

mònjere // suck // suck // eat // manger // **sucer** // 30 // 9 // also marrow out of a bone //

mǎrígùwós // spell, verse // magic spell // magic // magie // **verset** // //

mòwó // wound, infection, swelling // infect // medicine // médecine // **plaie, enflure, infection**

// //

mè bè ńǎnà pùwè // young man // young man // person // personne // **jeune homme** // 6 // 8

// //

mè dúùn ń ńeere // comrade, colleague // comrade // friend // ami // **camarade, collègue** //

female companion //

mè dúùn ñ gwòn // comrade, colleague // comrade // friend // ami // camarade, collègue // male
companion //

mè né ñ kí téré dín!dé // tall // tall/high // size // taille // haute taille // //

mè téré gîn m pè // behind // rear // space // espace // derrière // 78 // 22 // one which is
behind' //

mè tó // sibling // sibling // kinship // parenté // frère, sœur // //

méé yíró jìbè bórnò // massive, stout // enormous // size // taille // massif // 81 // 1 // //

méédī // taste // taste // taste // goût // goût // ful //

méédī à sùrá // taste // taste // taste // goût // goûter // //

mènà nõ // henceforth // from/until // time // temps // dorénavant, désormais // //

mendere mendere // paw, scratch // scratch // scratch/scrape // gratter/racler // gratter // //

mene // kick // kick/trample // hit // frapper // coup de pied // //

méné // kick // kick // donkey // âne // coup de pied // 4 // 5 // //

méné // kick // kick // donkey // âne // coup de pied // 4 // 4 // //

mènè // heavy // heavy // weight // poids // lourd // //

mèngèré mì á (à kó hùn) // be up against // near // distance // distance // se mettre contre // 78

// 12 // //

mèrnè jééré m bọ́yó // midwife // midwife // birth // naissance // sage femme // 8 // 8 // //

mɛsɛ kɛrɛ // scissors // scissors // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **ciseaux** // //

metri // meter // measure // distance // distance // **mètre** // 78 // 15 // //

mĩ // reflexive // anaphoric/logophoric // deixis // deixis // **réfléchi** // 75 // 1 // //

mì (jaté - ful.) // self // self // person // personne // **soi-même** // 6 // 6 // //

mì b̀òndá? // be alive, live // life // life/death // vie/mort // **vivant** // 10 // 4 // //

mí bé // be // be (copula) // existence // existence // **être** // 78 // 4 // //

mì d̀òngó wóré // crawl // crawl // motion // mouvement // **ramper** // //

mì dúgá // have // have // possession // possession // **avoir** // //

mì k̀urnùmá // curl // lying position // body position // position du corps // **recroqueviller** // 15

// 1 // full body //

mì k̀urnùmá wàyì // curl // lying position // body position // position du corps // **recroqueviller**

// 15 // 1 // //

mì múwnè // curl // lying position // body position // position du corps // **recroqueviller** // 15 //

1 // (just arms) //

mì n danda a ko ŋ ko // listen // hearing // sound // son // **écouter** // I hid in the house and

listened to your conversation' //

mì ná p̀òvèrè // hatch // hatch // chicken // poulet // **éclore** // 6 // 5 // //

mí ǹùṅá // ready, prepare // prepare to go // motion // mouvement // **apprêter, prêt** // //

mí nùṅá // ready, prepare // prepare to go // motion // mouvement // **apprêter, prêt** // //

mí nùṅá ha dege no // ready, prepare // prepare to go // motion // mouvement // **apprêter, prêt**

// //

míínà // needle // needle // point // pointe // **aiguille** // //

mííndà // think // think // mental // mental // **réfléchir** // ká mííndā // worry

mííndà // think, reflect // think // mental // mental // **réfléchir** // //

mííndà // think, reflect // think // mental // mental // **réfléchir** // //

mííndà // think, reflect // think // mental // mental // **réfléchir** // //

mííndà // thought // think // mental // mental // **pensée** // //

mííndè // enter, go in // enter // motion // mouvement // **entrer** // sóyò n sóyóndó // as in

splinter entering hand

miíndi // bore // puncture // hole // trou // **forer** // (enter) //

miíndu // braid // braid // grooming // tressage // **tresser** // 23 // 3 // //

mííngā // dew // dew // weather // météorologie // **rosée** // 73 // 1 // //

míírū // mosque // house // house // maison // **mosquée** // 64 // 2 // //

míírú swé // sprinkle // sprinkle // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **asperger** // //

mííná // beside // side/proximity // space // espace // **à côté** // 78 // 19 // //

mííná búrà hùn // pre-harvest // autumn // season // saison // **avant récolte** // //

mǐṅa ò jàáwē // die // death // life/death // vie/mort // mourir // 9 // 11 // //

míná n tó m páà // bolt // lock (noun) // open/shut // ouvrir/fermer // fermeture // 80 // 5 // //

mìnà sórógú // bolt // lock (noun) // open/shut // ouvrir/fermer // verrou // 80 // 5 // //

mǐndírí // goat (male) // goat // animal // animal // bouc // 1 // 6 // //

mǐndírí bé mǎlá mì // goat (male) // goat // animal // animal // bouc // 1 // 6 // //

míndírí kùjú // woolly // hair // body // corps // laineux // 10 // 20 // //

míndírí kùjú // woolly // hair // body // corps // laineux // 10 // 20 // //

mǐndírí m mǎlá // goat (male) // goat // animal // animal // bouc // 1 // 6 // //

minna // door, shutter // door // house // maison // porte, battant // 66 // 2 // //

mirna // swallow // swallow // eat // manger // avaler // 30 // 10 // //

mìrò m páyá // beehive // hive // honey // miel // ruche // 28 // 3 // kò m pǎsǎré // black lodge

mìrò m páyá // beehive // hive // honey // miel // ruche // 28 // 4 // //

mìrò m páyá // aviary // aviary // honey // miel // volière // 28 // 5 // //

miro mi ṅke // stream // river // watercourse/swim // cours d'eau/nager // courant // 70 // 1

// //

mìrò n táá!ré // beeswax // beeswax // honey // miel // cire d'abeille // 28 // 3 // kò n shímá //

white lodge

míróné kúwò // honeycomb, beehive // hive // honey // miel // ruche // 28 // 4 // //

mmàá // want, like, love // want // desire/need // désir/besoin // **vouloir, désirer, aimer** // //

mmè // want, like, love // want // desire/need // désir/besoin // **vouloir, désirer, aimer** // //

mǒ tǒmbè // trash // trash // sweep/trash // balayer/ordures // **ordures** // //

mobil // vehicle // motor vehicle // vehicle // véhicule // **voiture, véhicule** // //

móbíl n tò m páá (windows in car) // glass // bottle/barrel // box/can // boîte // **verre, vitre** // 57

// 8 // vèr // anything glass

mogondo // ball, sphere // roll/rub in hands // roll/fold // rouler/plier // **boule** // //

mógóndó // rot // rot // smell // olfaction // **pourrir** // (dʉ) mógóndó mìnà // place where mud

is fermented

mògú wáyí // over-ripe // ripe/cooked // ripe/raw/cooked // mûr/cru // **mûr** // 37 // 5 // //

mòmá // deaf-mute // deaf // sound // son // **sourd-muet** // Ful //

mónjì // suckle, nurse // suckle // milk // lait // **téter, allaiter** // 28 // 1 // //

mórí gwèn // holy man // religious being // religion // religion // **marabout** // //

mòsîndé // Mossi // Mossi // ethnicity // ethnîe // **mossi** // bǒndí // bonduso speakers

moto // motorcycle // motor vehicle // vehicle // véhicule // **motociclette** // fr //

mowε mowε // strangle // strangle // hit // frapper // **étrangler** // //

múgú, sɔɣɔ // bury // bury // life/death // vie/mort // **enterrer** // 9 // 13 // //

mùqé/sígòdò // today // today // time (deictic) // temps (déictique) // **aujourd'hui** // //

mǔjú // thousand // thousand // numeral/count // numéro/compter // mille // //

mujundi η ke // patience // patience // emotion/temperament // émotion/nature // patience

// //

múlù // brick // brick // house // maison // brique // 64 // 7 // fr. //

mun // wet // wet // wet/dry // mouillé/sec // mouillé // //

mun (ndo) // wet // wet // wet/dry // mouillé/sec // mouiller // //

mun wayi // wet // wet // wet/dry // mouillé/sec // mouiller // //

mùṅá/ múwí n jà // hunger // hunger // eat // manger // faim // 30 // 6 // //

munda // wet // wet // wet/dry // mouillé/sec // mouiller // //

mùṅé // hunger // famine // eat // manger // faim // 30 // 9 // //

múrná // come from // exit // motion // mouvement // venir de // //

muunda // dip // dip (food) // eat // manger // tremper // 30 // 3 // //

múúndà // attach // affix // attach/rope // attacher/corde // attacher // //

mùùndà // put on // footwear // clothing // vêtements // chausser // 18 // 4 // //

mùùndà // put on, wear // headwear // clothing // vêtements // vêtir, porter // 20 // 6 // (wear for pants, hat, shoes, earrings, bracelet, rings) //

muunda (suṅi bore η ko) (for toh) // dip // dip (food) // eat // manger // tremper // 30 // 3 // n

tiindi n naw (suṅi η ko) // dip for bread with coffee, fru frus with milk, etc

múúndé m birè // torch // fire // fire // feu // flambeau // 38 // 9 // //

múúndí à t̀ngé à p̀mpí ̀ g̀r̀ // insert // half-open // open/shut // ouvrir/fermer // introduire //

80 // 3 // put a round calabash under the pump //

m̀ùndì màá dégè (̀k̀) // braid // braid // grooming // tressage // tresser // 23 // 3 // //

m̀ùnì ̀k̀ // braid // braid // grooming // tressage // tresser // 23 // 2 // //

m̀ùré // sugar cane // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // canne à sucre // 41 //

3 // //

m̀úyìndì k̀ndè // wait, patient // wait // together/separate // ensemble/à part // patienter,

attendre // //

m̀wè múwé // clean, wring // wring // press/squeeze // appuyer/presser // laver // //

m̀wè múwé // wring // wring // press/squeeze // appuyer/presser // essorer // //

m̀wíyà sè mí // hunger, hungry // hunger // eat // manger // faim, affamé // 30 // 6 // //

muwne m muwne // twist // twist // twist/pinch // tordre/pincer // tordre // //

m̀yndà m̀yndá // sprain // sprain // medicine // médecine // entorse // //

m̀yúmè/m̀úmè // orphan // orphan // life/death // vie/mort // orphelin // 10 // 4 // //

m̀yúmè/m̀úmè // orphan // orphan // life/death // vie/mort // orphelin // 10 // 4 // //

muyundaw // delay // delay // impede // empêcher // retarder // ful //

n bé kára n tájàrà // certain, definite // certainty // truth/lie // vérité/mensonge // **certain, sûr**

// //

n bùúndí ñ kè // reduce, lower // reduce // commerce // commerce // **diminuer** // ex. n búúndí

bùúndù n tàwné // I reduced it by 20 (100 CFA)

n dá // be // be (copula) // existence // existence // **être** // 78 // 4 // //

n dá bírnà // sleep // sleep // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **dormir** // //

n dà dèéréndè // stand // stand/stop // body position // position du corps // **debout** // 14 // 2 //

lit. 'I am making someone stand/stop' //

n dá dígá dígá n tò pò // mutter // silence // sound // son // **murmurer** // talk to oneself by

oneself //

n da kòmbé // choice // choose // desire/need // désir/besoin // **choix** // //

n dá màá dégé mùúndà // braid // braid // grooming // tressage // **tresser** // 23 // 3 // //

n da miinda // nostalgia, long for, miss // nostalgia // emotion/temperament // émotion/nature //

nostalgie, manquer // //

n dá míjè sán wàyì // happen // occur // existence // existence // **avoir lieu** // 78 // 1 // lit. 'the

work is about to stop' //

n dà ñwò à tégórō // precede // precede // motion // mouvement // **devancer** // //

n dà píná n tìgìndà // toy // toy // fun/song/dance // amusement/chant/danse // **jouet** // //

n dà sàṅà sáṅá // game, fun, dance // fun // fun/song/dance // amusement/chant/danse // **jeu,**
amuser, danse // //

n dà sèyéré // tilt // tilt // body position // position du corps // **incliner, pencher // 14 // 3 // //**

n dà séuéè n sèuèè // sow, plant // sowing // agriculture // agriculture // **semmer // 49 // 1 // //**

n da siin // butt // butt // hit // frapper // **frapper // //**

n da sura // look straight // look // vision // vision // **fixer, regarder droit // I am looking' //**

n da worabi n jiye // board game // board game // fun/song/dance // amusement/chant/danse //
jeu // //

n da wore ima kamma // apart // apart // together/separate // ensemble/à part // **à part // //**

n da wore miindi ṅko // participate // together // together/separate // ensemble/à part //
participer // //

n dà wóré n dá ndó // go and come // go // motion // mouvement // **aller et venir // //**

n de siin ṅ ko // go beyond, stretch // too much // quantity // quantité // **dépasser, pousser**
// //

n dèrèndé // stabilize // stabilize // existence // existence // **stabiliser // 78 // 3 // //**

n díngī // trash // trash // sweep/trash // balayer/ordures // **ordures // //**

n dògò // beat, play // play instrument // music // musique // **battre // //**

n dǒn // exist, be (somewhere) // be (somewhere) // existence // existence // **exister, être**

(quelque part) // 78 // 6 // //

n dǒwε waa pɛwn // go beyond // too much // quantity // quantité // **dépasser** // //

n dúgá // have // have // possession // possession // **avoir** // //

n gíyε sèrè // false // falsehood // truth/lie // vérité/mensonge // **faux** // bé tǒńónó // not true

n já // aware // attention // mental // mental // **conscience** // lit. 'I see' //

ñ já mǔnà // hunger, hungry // hunger // eat // manger // **avoir faim** // 30 // 7 // //

n jáálò // bastard // parentage // kinship // parenté // **bâtard** // //

n jàtígí // guide // host // visit/host // visiter/loger // **guider** // bam //

n jìyà mè téré símèé hùn // village // village // village/bush // village/brousse // **village** // 63 // 1

// //

n jìyà mè téré símèé η gúrù // village // village // village/bush // village/brousse // **village** // 63

// 1 // gúrú (yíndò/táárò) // multiple story house (two/three stories)

n jìyà η kí (sǔí) // deep // deep // size // taille // **profond** // add to its depth //

n kára n tájàrà // certain, definite // certainty // truth/lie // vérité/mensonge // **certain, sûr** // ful

//

n kâw // fellow // owner // possession // possession // **type, mec** // //

n kì pán // same // like // resemblance // ressemblance // **même** // //

n nǎẁ d̀ // sleep // sleep // sleep/wake/bed // dormer/réveiller/lit // **dormir** // á nǎẁ d̀ ó à? // did

you sleep well?

n nii maa kurube na m piyu // blow // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel // **souffler** // 11 // 11 // //

n ñwé // oil // vegetable oil // oil/butter // huile/beurre // **huile** // 38 // 1 // //

n sóyó nàw sùqè // set cock // operate firearm // weapon // arme // **relever chien** // //

n sèrì gíyè // false // falsehood // truth/lie // vérité/mensonge // **faux** // maa dege be kiyu // honest person, lit. 'his head is not hard'

n tà p̀ // only // only // logic // logique // **seulement** // //

n tágù // yes // yes // yes/no // oui/non // **oui** // //

n tágú bé n k̀ // not connected // join // attach/rope // attacher/corde // **pas lié** // //

n támá n dáẁ // aim // operate firearm // weapon // arme // **viser** // //

n tenqere // butt // butt // hit // frapper // **frapper** // //

n tíí // older, elder // old // age // âge // **âné** // 7 // 5 // //

n tíngó wàyì táv̀ // leave, morning // go early // time of day // heure // **partir, matin** // //

n tíyè wè // sit // sit // body position // position du corps // **asseoir** // 13 // 13 // //

n tú // bottom // base // part (object) // partie (object) // **bas, fond** // 15 // 11 // //

n tú // foundation, base // base // part (object) // partie (object) // **fondement, soubassement,**

base // 15 // 11 // //

n twà ŋ kàn nǎw // button // wear // clothing // vêtements // **boutonner** // 20 // 12 // (also used
for tying a donkey's legs together) //

ná // and // and // logic // logique // **et** // //

jà // lift, pick up // up // direction // direction // **lever, soulever** // 73 // 6 // //

jà à búúndī // put // put // put // poser/mettre // **mettre** // //

nǎ dímbó // plain // plain/meadow // topography // topographie // **plaine** // 69 // 9 // //

ná gògò // weave // weave/loom // weaving/cotton // tissage/coton // **tisser** // 22 // 2 // (nii)

gwón ndò // weave

ná màà à tògò ŋkò diga hun? // irrelevant // inform/discuss // talk // parole // **inutile** // what is it
of your concern? //

jà mì nké híngá à kándé číí wè // widow // widow(er) // life/death // vie/mort // **veuve** // 10 // 4

// //

na naminde ŋ ko // habitat // lodge // visit/host // visiter/loger // **habitat** // //

ná nǎw nà wáyì // gift, free // free/plain // quantity // quantité // **cadeau** // I give it to you //

ná ŋkò // outback, bush // bush // village/bush // village/brousse // **brousse** // 63 // 3 // //

nàà // cow // cattle // animal // animal // **vache** // 1 // 4 // //

nàà // cow, bull // cattle // animal // animal // **vache, bœuf** // 1 // 6 // //

nàà // outback, bush // bush // village/bush // village/brousse // **brousse** // 63 // 2 // //

nàà dà n sàýá // cow // cattle // animal // animal // **vache** // 1 // 4 // //

nàà m bìyé // calf // cattle // animal // animal // **veau** // 1 // 4 // //

nàà ìn pùwébè // bull // cattle // animal // animal // **taureau** // 1 // 4 // //

nàà ìn pùwébè // cow // cattle // animal // animal // **vache** // 1 // 5 // //

nàà nǎmbē // wild animal // wild // animal // animal // **animal sauvage** // 1 // 11 // námà //

savage

nààmbín // game // prey // hunt // chasse // **gibier** // 34 // 4 // //

náámù // response // narrative formula // narrative // conte // **réponse** // //

náámù // riddle // proverb/riddle // narrative // conte // **devinette** // //

náándè n sējémè // watermelon // melon // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **pastèque** //

44 // 1 // wild, not eaten //

jààngō // soul // spirit // life/death // vie/mort // **âme** // 10 // 4 // //

jààngō/gǎjén // life // life // life/death // vie/mort // **vie** // 10 // 4 // //

náará // apply earth // plaster // house // maison // **appliquer banco** // 65 // 1 // //

náará // replaster // plaster // house // maison // **crépir** // 65 // 1 // //

náará // replaster, smear // plaster // house // maison // **crépir, appliquer** // 65 // 1 // //

náará // replaster, spread // plaster // house // maison // **crépir** // 65 // 2 // //

náará // affix, paste, glue, stick // affix // attach/rope // attacher/corde // **afficher** // t̀̀r̀̀ò, k̀̀òr̀̀è, ba?

//

náàrà // seal // affix // attach/rope // attacher/corde // **coller** // //

náàrà // join, link // join // attach/rope // attacher/corde // **lier** // smelt // p̀̀èr̀̀èndè

jàjé dí mè // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 59 // 8 // //

jàlò // chat, converse (day) // conversation // talk // parole // **causer, converser (journée)** // //

jàlò jàlò // chat, converse (day) // conversation // talk // parole // **causer, converser (journée)**

// //

nàmà sìmè m bíyè // grindstone // grindstone // pound/grind // piler/moudre // **pierre, écraser** //

36 // 5 // //

nàmà/nàwǹ̀ǹ̀ símé // grindstone // grindstone // pound/grind // piler/moudre // **pierre, écraser** //

36 // 5 // //

nambara n ge, parati // cleverness // clever // mental // mental // **astuce** // //

nàmbó // capital, assets // capital // money // argent // **capital** // t̀̀ǹ̀ǹ̀ p̀̀úẁ̀ǹ̀è // money (bills)

jànà // adopt // change // existence // existence // **adopter** // 77 // 5 // //

jànà jàná à búúndí // move, remove // move // motion // mouvement // **enlever, écarter** // //

jànà jàná à píyè k̀̀èn // move, displace // move // motion // mouvement // **déplacer** // //

nànyé // mint // mint // spices // épices // **menthe** // 37 // 22 // //

nándò // get up, arise // up // direction // direction // **lever** // 73 // 5 // //

nándò // go up, rise // up // direction // direction // **monter** // 73 // 5 // //

jànjá // shed // shed // house // maison // **hangar** // 64 // 4 // //

nàpě // west // cardinal direction // direction // direction // **ouest** // 73 // 1 // //

naw // pay // pay // money // argent // **payer** // //

jàw // pick up, take // pick up/catch // take/get // prendre/obtenir // **prendre** // //

jàw // pick // pick // take/get // prendre/obtenir // **cueillir** // //

jaw dogondo ηke // give back, return // give back // give/dispossess // donner/retirer // **rendre,**
remettre // //

náw hóólà ká wàyì // trust // trust // together/separate // ensemble/à part // **confiance** // //

jàw yibe pan // distribute // distribute // give/dispossess // donner/retirer // **distribuer** // //

jàw/tàyà // take // pick up/catch // take/get // prendre/obtenir // **prendre** // //

náwn // give // give // give/dispossess // donner/retirer // **donner** // //

nàwnò // fine, powder // flour // food // aliment // **fin, poudre** // 32 // 5 // //

nàwnò // grind, crush // grind/press // pound/grind // piler/moudre // **écraser** // 36 // 4 // //

nàwnò/nàmà // grind, crush // grind/press // pound/grind // piler/moudre // **écraser** // 36 // 4

// //

nàwnòwé // fine, powder // flour // food // aliment // **fin, poudre** // 32 // 5 // //

nò gó sìn pé // tooth // tooth // body // corps // **dent** // 11 // 1 // //

nò gó sìn pé // tooth (gap) // tooth // body // corps // **dent (espace)** // 11 // 4 // //

nò ò dǎgé // mix, dispute // conflict // fight // lutte // **mélanger, dispute** // noun //

nǎ jì jéréndè // tongue // mouth // body // corps // **langue** // 10 // 24 // //

nó jéérē // door // door // house // maison // **porte** // 66 // 1 // //

nó séé η gébè // buck teeth // tooth // body // corps // **dent saillante** // 11 // 1 // //

nóó ηó sìn // tooth // tooth // body // corps // **dent** // 11 // 2 // //

nòóré // bone // bone // body // corps // **os** // 10 // 9 // //

nóyóndè // body // body // body // corps // **corps** // 10 // 5 // //

nǎn // noise // noise // sound // son // **bruit** // //

nǎn dǎgé // hubbub, noise // noise // sound // son // **vacarme, bruit** // //

nǎn pénn // noisy // noise // sound // son // **bruyant** // //

nóndjè // saliva // secretion // body // corps // **salive** // 11 // 9 // //

nòrè // skeleton // skeleton // life/death // vie/mort // **squelette** // 9 // 17 // //

nòrné // hear // hearing // sound // son // **entendre** // //

nów // mouth // mouth // body // corps // **bouche** // 10 // 23 // //

nòw jérébè // lip // mouth // body // corps // **lèvre** // 10 // 23 // //

nòw ì kùyú // mustache, moustache // hair // body // corps // **moustaches** // 10 // 19 // //

ndè b́arí nà m pìyè // meeting // assemble // together/separate // ensemble/à part // **réunion**

// //

ndè maa siin // kinship // kinship // kinship // parenté // **parenté** // //

ndè mì búrà sîn // distant // kinship // distance // distance // **lointain** // 78 // 17 // related

remotely //

ndè táyè s̀yèndè // household // family // kinship // parenté // **ménage** // //

ndè wore ndaw siin // together // together // together/separate // ensemble/à part // **ensemble**

// //

ndè ýró sîn k̀rè/h̀n // side by side // near // distance // distance // **côte à côte** // 78 // 13

// //

je // greet // greet // greeting // salutation // **saluer** // //

ne m boro (à dúgá) // type, sort, kind // type // group/mass // groupe/masse // **sorte** // what kind

(do you have)? //

ne pe a muunda a nò ndè maa // intervene // inform/discuss // talk // parole // **intervenir** // see

text //

ne sígò // when? // when // interrogative // interrogation // **quand?** // //

né sìn // what? // what // interrogative // interrogation // **quoi?** // //

ṣé tàyàyà // aunt // aunt // kinship // parenté // tante // //

nêe // nipple // torso // body // corps // mamelon // 10 // 7 // //

ṣèéndé // vomit // vomit // body function // fonctionnement corporel // vomir // 12 // 9 // //

ṣèéndí // vomit // vomit // body function // fonctionnement corporel // vomissement // 12 // 9

// //

nèèrè // dry season // dry season // season // saison // saison sèche // //

ṣèèré // woman // woman // person // personne // femme // 7 // 2 // //

ṣèèrè dà kǒyóndā // menstruation // menstruate // body function // fonctionnement corporel //

menstres, règles // 12 // 8 // màá tǔngè jǎgúwè // her period has stopped

ṣèéré bógó // old woman // woman // person // personne // vieille // 7 // 2 // //

ṣèéré dà kǔrà hùn // labor (childbirth) // birth // birth // naissance // travail (accouchement) // 8

// 7 // //

ṣèéré dá sàyá dèrèbè // bear, give birth to // birth // birth // naissance // accoucher // 8 // 6

// //

ṣèèrè kǒyóndí wáyè // menstruation // menstruate // body function // fonctionnement corporel

// menstres, règles // 12 // 8 // //

ṣèere kura minna // birth // location // birth // naissance // naissance // 9 // 1 // //

ṣèèré mè jáná mì // woman // woman // person // personne // femme // 7 // 2 // //

ḡééré mē tero kura siin hun // labor (childbirth) // birth // birth // naissance // **travail**

(accouchement) // 8 // 7 // //

ḡééréḡmē kōyóndà // menstruation // menstruate // body function // fonctionnement corporel //

menstres, règles // 12 // 9 // //

nègàndì // lock // lock (verb) // open/shut // ouvrir/fermer // **boucler** // 80 // 5 // //

ḡegerē // toilet // toilet // house // maison // **toilette** // 68 // 1 // //

némìndé // leatherworker // leatherworker // caste // caste // **cordonnier** // sègí // ppl who make
the mortars and pestles

ḡéndà // put up // up // direction // direction // **poser** // 73 // 8 // //

nènè // when? // when // interrogative // interrogation // **quand?** // //

nèré // uncle // uncle // kinship // parenté // **oncle** // ḡḡe bogo // either mother or father's older
sister

nĩ kòwné // finger // finger/toe // body // corps // **doigt** // 10 // 15 // nù kòwnè d̀̀k̀̀k̀̀k̀̀é // knuckle

nĩ kòwnê b̀̀nd̀̀è // finger // finger/toe // body // corps // **doigt** // 10 // 16 // //

nĩ kòwnê d̀̀ỳ̀àm̀̀è // finger // finger/toe // body // corps // **doigt** // 98 // 21 // //

nĩ kòwnê d̀̀r̀̀ómb̀̀è // finger // finger/toe // body // corps // **doigt** // 10 // 16 // //

nĩ kòwnê m̀̀ã̀̀r̀̀à // finger // finger/toe // body // corps // **doigt** // 10 // 15 // //

nǐ kòwnê ò sỳén // nerve, tendon, sinew // vessel/tendon // body // corps // **nerf, tendon** // 10 //

11 // //

nǐ kòwnê sògoyì // nail // finger/toe // body // corps // **ongle** // 10 // 16 // nǐ kòwnê ò dǎgè //

fingertip

nǐ kòwnê wàará // finger // finger/toe // body // corps // **doigt** // 10 // 16 // //

ní m bóndò // biceps // arm // body // corps // **biceps** // 10 // 14 // //

nì mì pìrá dǐjá // history // tale // narrative // conte // **histoire** // //

nì mì pìrá dǐjá // history // tale // narrative // conte // **histoire** // //

nǐ ò dónǵó // leprosy // internal condition // medicine // médecine // **lèpre** // //

nǐ ò tǎ màá kǎrè // butt // arm // body // corps // **côté** // 10 // 14 // //

ní n tǎé // hand // arm // body // corps // **main** // 10 // 14 // //

nì n tǎé // palm // arm // body // corps // **paume** // 10 // 14 // nǐ ò tǎé m pǎé // lines in the palm

of the hand

nǐ ò kównê ò sǎyò.mè // nail // finger/toe // body // corps // **ongle** // 10 // 17 // //

nǐ/kíyè // branch // branch // part (plant) // partie (plante) // **branche** // 16 // 5 // //

nígíyá // extinguish // extinguish // fire // feu // **éteindre** // 40 // 2 // à bírè jì wáyí // the fire has

been extinguished

nigiya n nigiya // sprinkle // sprinkle // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **asperger** // //

nigiya n nigiya // sprinkle // sprinkle // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **asperger** // //

nígù // rumble // inanimate sound // sound // son // **gronder** // //

nǐgú // groan, moan // groan // sound // son // **gémissement** // //

nǐgú ndò // groan, moan // groan // sound // son // **gémir** // //

nìgùndù à kí // console // console // emotion/temperament // émotion/nature // **consoler** // //

nii // how? // how // interrogative // interrogation // **comment?** // //

níí // arm // arm // body // corps // **bras** // 10 // 13 // //

níí // hand // arm // body // corps // **main** // 10 // 14 // //

nǐí // how much?, how many? // how much // interrogative // interrogation // **combien?** // //

nìì // say // say // talk // parole // **dire** // niŋa niŋa // he said that...

nìì // name // name // talk // parole // **nom** // pǐyèèn // lang of Sisongo

nǐí bòndò // repeat // again // time // temps // **répéter** // //

nii bùwè // surround // go around // motion // mouvement // **encercler, entourer** // //

nìì kààmbá sîn // follow, consecutive, series // follow // motion // mouvement // **suivre,**

consécutif, suite // //

níí kùŋgò ŋ gádá // hobble // hobble // attach/rope // attacher/corde // **entraver** // //

nìì kúwómè n tà // snap // clap // sound // son // **xxx** // //

níí m bòndò // arm // arm // body // corps // **bras** // 10 // 14 // //

ní m bǒr̀nè̀n // wrist // joint // body // corps // **poignet** // 10 // 13 // //

ní m bónè // arm // arm // body // corps // **bras** // 10 // 14 // //

nì míndiwé sî n kò // tangle // tangle // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer //

enchevêtre // //

nì míndiwé sî n kò // tangle // tangle // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer //

enchevêtre // //

nì míndiwé sî n kò // clump // tangle // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **tas** // //

nì n ké // say // say // talk // parole // **dire** // kàmmà níjà // he said that...

nii n támbá (tawna) mì sí hùn // arrange, lay out // arrange // put // poser/mettre // **arranger,**

disposer // nii n dègè mì sí hùn //

nì n tùmbarí // border // border // topography // topographie // **frontière** // 69 // 6 // //

nì ñ kwă // wrist // joint // body // corps // **poignet** // 10 // 13 // ñ ñ kùwá ǹrè // bump on

wrist

nii pan maṅgara maṅgara siin ja wari n jiye // work // work // do/work // faire/travail // **travail**

// //

nii támbá (tawna) mì sí hùn // side // side // part (object) // partie (object) // **côté** // 15 // 14

// //

nì tégòrò sîn // face to face // toward // direction // direction // **face à face** // 73 // 9 // //

nì téwné // disappear, extinct // disappear // vision // vision // **disparaître, extirper** // //

nììbé // charcoal // coal // fire // feu // **charbon** // 39 // 4 // //

nììbé // ember, coal // coal // fire // feu // **braise** // 39 // 4 // //

nììmbè // sand // sand // soil/stone // sol/pierre // **sable** // 60 // 3 // //

nììndé // word // name // talk // parole // **mot** // //

jiìndé kàrèngé // trap // trap // hunt // chasse // **piège** // 35 // 1 // //

nììrú nììrù // breathe // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

respirer // 11 // 11 // //

nììrú nììrù // breathe // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

respirer // 11 // 11 // //

nijε/o naw buwo ηko ha kompe // spend day // spend day // time of day // heure // **passer**

journée // //

nìjéndó n dáw bári ηkò // meeting // assemble // together/separate // ensemble/à part // **réunion**

// call a meeting or trial //

nínó yín!dó // pull, reel // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **tirer** // (only for

men - the way men pull water from a well) //

nìnón // carpenter, griot // carpenter // caste // caste // **charpentier, griot** // //

nìnón // griot // griot // caste // caste // **griot** // //

níṅà // announce // inform/discuss // talk // parole // **annoncer, proclamer** // //

nìṅà nìṅà // reveal, expose, unmask // reveal // hide/reveal // cacher/dévoiler // **révéler, dévoiler**

// //

níngú n à kí // rest, relax // relax // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **reposer** // //

niṅunaki // rest // relax // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **reposer** // //

nìṅùndù à kí // console // console // emotion/temperament // émotion/nature // **consoler** // //

nìṅùndù à kí // silent, shut up // silence // sound // son // **tais-toi** // //

nìyé // day // day // time // temps // **jour** // //

nìyé // 4 // digit 2-9 // numeral/count // numéro/compter // **quatre** // //

nìyéndé // irrigate // sprinkle // liquid // liquide // **irriguer** // 57 // 14 // //

nìyèndé ḡ kùrùndá-síjèn // bear, give birth to // midwife // birth // naissance // **accoucher** // 8 //

8 // //

nìyèndé yiindo n da swa swa // pound // pound together // pound/grind // piler/moudre // **piler**

// 37 // 3 // //

nìyèndè/nìyèrè // female // female // person // personne // **femelle** // 7 // 2 // //

nìyèndè/nìyèrè // female // female // person // personne // **femelle** // 7 // 2 // //

nìyèrà nìyèrà hán màà ḡarákì à sáwná // drunk // faint/come to // body function //

fonctionnement corporel // **ivre** // 12 // 1 // lit. 'drink until one loses their mind' //

ṣìyèrà ṣìyèrá hán màà ṣàrákì à sáwná // drunk // faint/come to // body function //

fonctionnement corporel // **ivre** // 12 // 1 // //

ṣìyéré mè dá kò ṣ gùrù // seclusion // seclusion // birth // naissance // **quarantaine** // 9 // 8 // lit.

'woman who is in the house' //

ṣìyéré mè dá kò ṣ gùrù // seclusion // seclusion // birth // naissance // **quarantaine** // 9 // 8

// //

ṣiyo wayi // afternoon // afternoon // time of day // heure // **après-midi** // late afternoon //

ṣhà/ṣhà // mother // mother // kinship // parenté // **mère** // //

ṣhà/ṣhà // aunt // aunt // kinship // parenté // **tante** // //

ṣnàw // here! // receive // take/get // prendre/obtenir // **tiens!** // //

ṣnàw // cave // cavity // hole // trou // **grotte** // //

ṣhè // rainy season, wet season // rainy season // season // saison // **hivernage, saison pluvieuse**

// //

ṣhè // milk // milk // milk // lait // **lait** // 27 // 6 // // \

ṣhè // sun // sun // celestial body // corps céleste // **soleil** // 70 // 5 // //

ṣhè // fry // fry // cooking // cuisine // **frir** // 37 // 19 // //

ṣhè // drink // drink // drink // boire // **boire** // 26 // 10 // //

ṣhè // drink sauce // drink // drink // boire // **boire sauce** // 26 // 10 // //

ṣhíé // give drink // drink // drink // boire // faire boire // 26 // 10 // //

ṣhíé // sip // sip // drink // boire // siroter, boire // 26 // 10 // //

ṣhíè // yesterday // yesterday // time (deictic) // temps (déictique) // hier // //

ṣhíé b̄iyù // fresh milk // milk // milk // lait // lait frais // 27 // 6 // kadam' //

ṣhíé dégè n̄awè // dawn, sunrise // rise // celestial body // corps céleste // aube // 71 // 4 // á ɥè

m̄índá w̄àyì ḡándá òyì ñkò // the moon has entered the darkness'

ṣhíé dégè p̄úwnè // rise // rise // celestial body // corps céleste // lever(soleil) // 71 // 4 // //

ṣhíé d̄índà hùn // mid-day // mid-day // time of day // heure // journée // //

ṣhíé hùn m̄ p̄ón // lunch // daily meal // food // aliment // déjeuner // 31 // 1 // //

ṣhíé k̄ará // latex // milk // milk // lait // latex // 27 // 6 // biradam' //

ṣhíé m̄ p̄úndúrú // sour // milk // milk // lait // aigre // 27 // 6 // almost ready but not yet ripe

milk //

ṣhíé s̄ùyìwé // set, sunset // set // celestial body // corps céleste // soleil coucher // 71 // 6 // ṣhíé

dégé n̄à s̄àn //

ṣhíé t̄ín!dí // hot season // hot season // season // saison // saison chaude // //

ṣhíé ȳáyó wè // sour // milk // milk // lait // aigre // 27 // 6 // //

ṣhíé!ré hùn // hot season // hot season // season // saison // saison chaude // //

ṣhíéṣhíé // because of // because // cause // cause // à cause de // //

nnesaw // why? // why // interrogative // interrogation // pourquoi? // n sawa n kaw? //

ńńí kúúmbé // elbow // joint // body // corps // coude // 10 // 13 // //

nó m̀̀ndà ké // breakfast // daily meal // food // aliment // petit déjeuner // 31 // 1 // //

nó n jè sárá // spit // spit // body function // fonctionnement corporel // cracher // 12 // 6 // //

nò ñ gíyá // rinse mouth // rinse mouth // body function // fonctionnement corporel // rincer

bouche // 12 // 7 // //

nò ñ gíyá // rinse mouth // rinse mouth // body function // fonctionnement corporel // rincer

bouche // 12 // 7 // //

nò ñǎw // yawn // yawn // body function // fonctionnement corporel // bâiller // 11 // 22 // //

ɲògòmé // camel // camel // animal // animal // chameau // 1 // 4 // //

nogonde // plant (entire) // body // part (animal) // partie (animal) // plante (entière) // 15 // 2 //

gomije // turn over

nògòndé m póm̀̀bè // naked // nudity // clothing // vêtements // nu // 20 // 18 // //

ɲogondo // write // write // write/draw // écrire/tracer // écrire // //

nògù // cotton // cotton // weaving/cotton // tissage/coton // coton // 20 // 19 // //

ɲógùndó ñ kúmbó // dupe, trick // deceive // crime/deception // délit/duperie // duper // //

nògwè n dè // cotton // cotton // weaving/cotton // tissage/coton // coton // 20 // 19 // //

nòrè táńá n dèrè // good news // inform/discuss // talk // parole // **bonnes nouvelles** // li. 'I

heard something sweet' //

nú // come // come // motion // mouvement // **venir** // //

nũmbē // clitoris // genital // body // corps // **clitoris** // 10 // 12 // //

nũmbè ò dē // clitoris // genital // body // corps // **clitoris** // 10 // 12 // //

nũmbè ò jē // copulate, fuck // sex // body function // fonctionnement corporel // **copuler,**

rapport sexuel // 13 // 8 // yũmbò ò ę jũmbò ò jũę // erection

nũndí // 5 // digit 2-9 // numeral/count // numéro/compter // **cinq** // //

nũńá à káyéndè // pack // gather // take/get // prendre/obtenir // **mettre dans un sac** // //

nũńá kàw ŋ žóró // increase // big // size // taille // **accroître, rendre gros** // 80 // 9 // //

ŋ bé kòwò n kí // cannot // ability // able/unable // capable // **ne pas pouvoir** // //

ŋ gálù // city, town // village // village/bush // village/brousse // **ville** // 62 // 6 // (ful.) //

ŋ gũmbàrà // horn // horn // part (animal) // partie (animal) // **corne** // 15 // 7 // (ful.) //

ŋ gùrù ò dèrèndé // contaminate, infect // infect // medicine // médecine // **contaminer, infecter**

// //

ŋ gùwé màà wáyí // better // better // good/bad // bon/mauvais // **meilleur** // ŋ kwáńkĩ màà

wáyí // I can be better than you'

ŋ kámá ŋ kòyòjò // depilate, dehair // depilate // tanning // tannage // **épiler** // //

η kara (buun nunde) // profit // profit // commerce // commerce // **bénéfice** // //

η kòwò n kí // can, able // ability // able/unable // capable // **pouvoir** // //

η kí η kóbèrè // shed, slough // strip off // break // casser // **muer** // kóbèrè // remove the hard shell of millet paste

η kumbo maa gín hùn // carry // carry on back/side // carry/load // porter/charger // **porter**

// //

η wòrè η kára (kaw) // encounter, meet // encounter // lose/search/find //

perdre/chercher/retrouver // **rencontrer** // //

η wore wayi n diya ηko // go late // go late // time of day // heure // **partir tard** // go to the village //

ηá // fuzz // fuzz // part (plant) // partie (plante) // **duvet** // 16 // 15 // //

ηà m púwó // rollup // internal organ // part (animal) // partie (animal) // **rouleau** // 15 // 10

// //

ηá n ɥě // cream of millet // cream of millet (type) // beverage // boisson // **crème de mil** // 26

// 14 // tamarind juice //

ηà tàrà // eat meat // eat // eat // manger // **manger viande** // 29 // 2 // //

ηàándí // sift // sift/filter // winnow/sift // vanner/tamiser // **tamiser** // 36 // 2 // //

ηǎmbà m púwéwè // ewe // sheep // animal // animal // **brebis** // 1 // 7 // //

ḡàmbá ḡ ḡèrè // ewe // sheep // animal // animal // **brebis** // 1 // 7 // //

ḡàmbá ḡ ḡwḡn/nàmbá ḡ ḡàḡjí // ram // sheep // animal // animal // **bélier** // 1 // 7 // //

ḡàmbàrà // sheep // sheep // animal // animal // **mouton** // 1 // 7 // //

ḡàmbàrà ḡ ḡòlà ḡín? // ram // sheep // animal // animal // **bélier** // 1 // 7 // //

ḡàmbàrà tēmbèrè // ram // sheep // animal // animal // **bélier** // 1 // 7 // //

ḡàmbàyē ḡ ḡìyè // lamb // sheep // animal // animal // **agneau** // 1 // 7 // //

ḡàrà // God // religious being // religion // religion // **Dieu** // //

ḡàràḡújá // Thursday // Thursday // week // semaine // **jeudi** // //

ḡǎw // meat // meat // food // aliment // **viande** // 33 // 2 // ḡè kḡḡ // fish

ḡàw kúríyè dáḡáè // piece (meat) // piece // part (object) // partie (object) // **morceau (viande)** //

15 // 15 // //

ḡàw ḡ pí // sauce // sauce // food // aliment // **sauce** // 33 // 5 // //

ḡǎw ḡé yáwò ḡ dè wè // carrion // meat // food // aliment // **charogne** // 33 // 1 // //

ḡò kúrubé // entrails, guts // internal organ // body // corps // **entrailles** // 10 // 10 // //

ḡóómbè // riverbed // river // watercourse/swim // cours d'eau/nager // **oued** // 70 // 1 // //

ḡḡàá ḡùn // yawn // yawn // body function // fonctionnement corporel // **bâillement** // 11 // 21

// //

ηwe // oil // motor oil // vehicle // véhicule // **huile** // //

ηwè // fat // fat // food // aliment // **graisse** // 33 // 3 // //

ηwí // there // there // deixis // deixis // **là** // 74 // 4 // //

ηwíímá // roll // roll up // roll/fold // rouler/plier // **enrouler** // //

ηwǔyúmà // twist // twist // twist/pinch // tordre/pincer // **tordre** // //

òólé/dwè m bún // yellow // red/yellow // color // couleur // **jaune** // bàágé // red and white at

the same time

pá // cavity, shelter // cavity // hole // trou // **creux, abri** // mòrò // seek shelter

pàà // cave // cavity // hole // trou // **grotte** // //

pàà // cavity // cavity // hole // trou // **creux** // //

pàà // still // still/yet // time // temps // **encore, toujours** // //

pàà n kúwó // platform // foundation // house // maison // **plateforme** // 65 // 1 // //

páákò // very // very // quantity // quantité // **très** // //

pààmárá // shed // shed // house // maison // **palabre** // 64 // 5 // //

páámínákó // understand // understand // mental // mental // **comprendre** // nòrè // lit. 'hear'

páámínákó // understanding // understand // mental // mental // **compréhension** // //

páándì // nostalgia, long for, miss // nostalgia // emotion/temperament // émotion/nature //

nostalgie, manquer // //

páándì // nostalgia, long for, miss // nostalgia // emotion/temperament // émotion/nature //

nostalgie, manquer // //

páará m páárā (ʉe m pombo) // dig // dig // dig // creuser // **creuser // //**

páará m páárā (ʉe m pombo) // dig // dig // dig // creuser // **creuser // //**

páyá // pot // pot // pot/kettle // marmite/théière // **marmite // 54 // 21 // //**

pàyá // pot // pot // pot/kettle // marmite/théière // **marmite // 54 // 19 // //**

pǎyà mǎsìyén // make // do/make // do/work // faire/travail // **fabriquer // //**

páyàè // pot // pot // pot/kettle // marmite/théière // **marmite // 54 // 21 // //**

páyàrà // hold // hold up // hold // tenir // **tenir // //**

pàyàrá // sheathe // sheathe/unsheathe // cover // couvrir // **rengainer // //**

páké // pack // pack // box/can // boîte // **paquet // 57 // 7 // X m páké // type of packet**

pámpájèn // stirring stick // stirring stick // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer //

bâtonnet à remuer // //

pán // all, every // each/all // quantity // quantité // **tout // //**

pán // all // each/all // quantity // quantité // **tout // //**

pàn pán tìyén // first // first // ordinal // ordinal // **premier // bì nó tìyén // middle (child)**

pànjá // spear (type) // spear // weapon // arme // **lance (sorte) // /pàndiyá // /**

pàntá // dotted, spotted // spot/stain // color // couleur // **tacheté // //**

pàṅgárá // granary // granary // granary // grenier // **grenier** // 68 // 2 // [paŋaa] // puge?

páṅgàrà // cemetery // cemetery // life/death // vie/mort // **cimetière** // 9 // 14 // (note minimal

pair with páṅgárá (cave)) //

páṅgàrà // cemetery // cemetery // life/death // vie/mort // **cimetière** // 9 // 14 // //

pàpàló // trap // trap // hunt // chasse // **piège** // 35 // 4 // //

pàrà // sesame // seed crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **sésame** // 47 // 1 // //

pàrà m̀ pàrà // take // pick up/catch // take/get // prendre/obtenir // **prendre** // béré // snatch

pó ṅ ṅwè // oil // oil type // oil/butter // huile/beurre // **huile** // 38 // 3 // sèṅè ṅ ṅwè // dende

póó!ré // black, dark // black // color // couleur // **noir, foncé** // //

póó!ré // black, dark // black // color // couleur // **noir, foncé** // //

póó!ré // black, dark // black // color // couleur // **noir, foncé** // //

pòṅṅ // step on // kick/trample // hit // frapper // **marcher** // //

pòṅṅ // tread, step on // kick/trample // hit // frapper // **marcher sur** // //

pòṅṅ (a kwa) buunda // tread, step on // kick/trample // hit // frapper // **marcher sur** // remove

foot (from one's throat) //

póṅyú // anger // anger // emotion/temperament // émotion/nature // **colère** // //

póṅyú wè/póṅyú póṅyú // get angry // anger // emotion/temperament // émotion/nature // **se**

fâcher // //

pògí // lift // up // direction // direction // soulever // 73 // 6 // inanimates //

pòmbó // ditch // pit // hole // trou // fossé // //

pómbì // lift // up // direction // direction // soulever // 73 // 6 // animates //

pómbì // lift // up // direction // direction // soulever // 73 // 6 // //

pòn díyá // eat meal // eat // eat // manger // manger repas // 29 // 2 // //

pón yé kómè // kitchen // kitchen // house // maison // cuisine // 64 // 6 // pón yiyé minnà //

kitchen outside of house

pòndó // hate, dislike // dislike // emotion/temperament // émotion/nature // hair, détester // //

póndí // mix // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // mélanger // //

pòndú // rope // donkey gear // donkey // âne // corde // 3 // 4 // //

pòrá // pick // pick // take/get // prendre/obtenir // cueillir // ex. pòrá à dwá m bíyèndè //

pòrò // pull out // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // tirer // pull off all at once

// pòròndi ~ pòròndo

pòrè // draw milk // draw milk // milk // lait // traire // 27 // 6 // //

pòròmè m bón // cream of millet // cream of millet (type) // beverage // boisson // crème de mil

// 26 // 14 // //

póròndò póròdò // wring // wring // press/squeeze // appuyer/presser // essorer // //

pòré // death-trap // prison // law // loi // piège de mort // //

pòrn pórno à búúndī // wipe forehead // wipe // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer //

essuyer front // da ganda waa pərndo //

pòrnómó ɥě/pòwne ɥě // juice // juice // beverage // boisson // **jus** // 26 // 16 // pòrnómó // wild

grape

pòvèrè mì η ké // hatch // hatch // chicken // poulet // **éclore** // 6 // 5 // //

pówn // meal // food/meal // food // aliment // **repas** // 31 // 1 // //

pòwnè η wè // grain, seed, nut // seed // part (plant) // partie (plante) // **graine, noix** // 16 // 11 //

(oil) //

pównn diya // lunch // daily meal // food // aliment // **déjeuner** // 31 // 2 // //

pèè // crevice // fracture // topography // topographie // **crevasse** // 69 // 8 // à gándá téngó //

wide area

pèè // fracture // fracture // topography // topographie // **fracture** // 69 // 8 // //

pèè // scar // scar // medicine // médecine // **cicatrice** // tǎbá ò tǎbà // wart

péé!ré // much, a lot // a lot // quantity // quantité // **beaucoup** // //

péé!ré // much, a lot // a lot // quantity // quantité // **beaucoup** // //

pèèndé // crack open // split/divide // cut // couper // **ouvrir** // //

pèèndé // shatter, smash // shatter // break // casser // **briser** // //

pèèndé // burst // burst // break // casser // **crever** // /péréndì // /

pèèndé // burst, explode // burst // break // casser // **explorer** // //

pèèndé // burst, pop // burst // break // casser // **crever** // //

pèèndé m pèndé // crack // crack // break // casser // **fissure** // //

péérē m biyé // key // key // open/shut // ouvrir/fermer // **clé** // 80 // 6 // //

péérē/ménàn sòrógú // lock // lock (noun) // open/shut // ouvrir/fermer // **fermeture** // 80 // 5

// //

pege pege // lightweight, light // lightweight // weight // poids // **léger** // //

pégèré m pégèré mí // lean // lean // press/squeeze // appuyer/presser // **s'appuyer** // //

pégèré m pégèré mí // lean // lean // press/squeeze // appuyer/presser // **s'appuyer** // //

pěň // stairs // ladder/stairs // house // maison // **escalier** // 66 // 2 // shìndíbě // road or steps to
climb up to the village

pén // much, many, a lot // a lot // quantity // quantité // **beaucoup** // //

pěň // crowded // cramped // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **bourré** // 79 // 4

// //

pén nà pénè // chat, converse (night) // conversation // talk // parole // **causer, converser (nuit)**

// péé!rné //

pèndé // furrow // field (part) // agriculture // agriculture // **sillon** // 47 // 9 // //

pèné // comb // comb // grooming // tressage // **peigner** // 23 // 4 // //

péré // harvest // harvest // agriculture // agriculture // récolter // 53 // 2 // //

pèrè // remove bark // strip off // break // casser // écorcer // //

péré hán wóré // tap // hit // hit // frapper // taper // //

pèrè m péré a búúndī // chase // chase // motion // mouvement // chasser // //

pèrè m péré a búúndī // chase // chase // motion // mouvement // chasser // //

perende m perende // incise // incise // cut // couper // inciser // //

perende m perende // incise // incise // cut // couper // inciser // //

perende m perende // incise // incise // cut // couper // inciser // //

pèrèndè m pèrèndé // scarification // scarification // adornment // ornement // scarification,

balafre // 22 // 6 // (also tear or rip a shirt for example) //

perewe/pijawe // rip, tear // rip // break // casser // déchirer // //

péréyéè // key // key // open/shut // ouvrir/fermer // clé // 80 // 6 // //

pérò // outback, bush // bush // village/bush // village/brousse // brousse // 63 // 3 // //

pévéré // breath // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

respiration // 11 // 11 // //

pévéré // breathe // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

respirer // 11 // 11 // //

pévèré // breeze // wind // weather // météorologie // brise // 72 // 1 // //

pévèré // air, atmosphere // wind // weather // météorologie // air, atmosphère // 72 // 1 // //

pévèré // wind // wind // weather // météorologie // vent // 72 // 3 // //

pévèré buwe // storm // storm // weather // météorologie // tempête // 72 // 7 // //

pévèré da a jɔn ŋko // storm // storm // weather // météorologie // tempête // 72 // 6 // jɔn na

pévèré // rain and wind

pévèré dá jíín // air, atmosphere // wind // weather // météorologie // air, atmosphère // 72 // 1

// //

pévèré jimbò // wind // wind // weather // météorologie // vent // 72 // 4 // //

pevere pevere // inflate // inflate // size // taille // enfler, gonfler // //

pevere tiinde // pump // inflate // size // taille // pomper // //

pevere tiinde // swell // inflate // size // taille // gonfler // //

pévèré wáá // wind // wind // weather // météorologie // vent // 72 // 4 // //

píci m píca // throw // buck // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // jeter // //

píí // sauce // sauce // food // aliment // sauce // 33 // 4 // //

píí // sauce // sauce // food // aliment // sauce // 33 // 6 // //

píi n waa [pii ŋ wɔɔ] // skim // handful // eat // manger // enlever // 30 // 2 // scoop off the

sauce //

pííndì // fault // fault // law // loi // tort // //

pííndì // fault // fault // law // loi // **tort** // //

pííndò // unbraided // untie // attach/rope // attacher/corde // **défaire tresses** // //

pííndò // undo knot // untie // attach/rope // attacher/corde // **défaire nœud** // //

pííndò // untie // untie // attach/rope // attacher/corde // **dénouer** // //

pííndò // untie, loose // untie // attach/rope // attacher/corde // **déliar, lâcher** // //

pííndò // untwisted // rope // attach/rope // attacher/corde // **détordre** // //

pííndò // fray // fray/unravel // attach/rope // attacher/corde // **découdre** // //

pííndò // untangle // untangle // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **remettre** // //

piíndo m piíndo à té // jump over // pass/cross // motion // mouvement // **sauter** // //

piíndu // undo // undo braids // grooming // tressage // **défaire** // 23 // 4 // tòóyè // needle for
undoing braids

piíndu // unfold // fold // roll/fold // rouler/plier // **déplier** // //

piíndu // unfold, open up // fold // roll/fold // rouler/plier // **déplier, ouvrir** // //

piíndu // unbundle // rumple // roll/fold // rouler/plier // **défriper** // //

pííndú // pull up // adjust // clothing // vêtements // **tirer** // 20 // 14 // (also untie, ex. panya) //

pííndú // pull up // adjust // clothing // vêtements // **tirer** // 20 // 14 // //

pííndú // pull up // adjust // clothing // vêtements // **tirer** // 20 // 14 // //

pííndú // wound, infection, swelling // infect // medicine // médecine // **plaie, enflure, infection**

// mujundi we // swollen from a fall or injury

pìindú // swell // inflate // size // taille // **gonfler** // //

pìindù ò pìindú // inflate // inflate // size // taille // **enfler, gonfler** // //

pìindù ò pìindú // inflate // inflate // size // taille // **enfler, gonfler** // //

pìindú pìindú // uncrumple // crumple // pound/grind // piler/moudre // **défroisser** // 36 // 6

// //

píínjà, gembì // winnow // winnow // winnow/sift // vanner/tamiser // **vanner** // 36 // 1 // ask a

woman for the difference //

píírà // unbutton // take off // clothing // vêtements // **déboutonner** // 20 // 14 // (also used for

untying a donkey's legs) //

pííwnā // odor, smell // odor // smell // olfaction // **odeur** // //

pííwnā // odor, smell // odor // smell // olfaction // **odeur** // //

pííwnā // odor, smell // odor // smell // olfaction // **odeur** // //

pííwnā // stink // odor // smell // olfaction // **puer** // //

pííwnā // stink // odor // smell // olfaction // **puer** // //

pííwnā // stink // odor // smell // olfaction // **puer** // //

pîyè // flute // flute // music // musique // **flûte** // //

píjè (buru) // sow, plant // sowing // agriculture // agriculture // **semer** // 49 // 1 // sàḡḡ // close/

close hole after planting

pìjú // blow // blow // fire // feu // **souffler** // 39 // 5 // //

pílà m pìlà (a geḡge) // insert handle // handle // part (object) // partie (object) // **emmancher** //

15 // 16 // //

pìmíndá pímíndá // wipe off // wipe // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **essuyer**

// //

pinda // fear // fear // emotion/temperament // émotion/nature // **peur** // //

píndádá ḡ kò // frighten, scare // fear // emotion/temperament // émotion/nature // **faire peur,**

épouvanter // //

píndí wè // err, error, mistake, wrong // error // truth/lie // vérité/mensonge // **tort, erreur** // //

pínè // kohl, antimony // cosmetic // adornment // ornement // **khol, antimoine** // 22 // 6 //

(bamb) //

pìrà ~ pìrà // insert handle // handle // part (object) // partie (object) // **emmancher** // 15 // 16 //

also to remove a rope from an animal's leg //

pírà // fear // fear // emotion/temperament // émotion/nature // **peur** // //

pírà // fear // fear // emotion/temperament // émotion/nature // **peur** // //

pírà // worry // worry // emotion/temperament // émotion/nature // **souci, inquiétude** // //

pìró píró // put across // toward // direction // direction // mettre à travers // 73 // 10 // kòrò

mángā // speed bump

pìró píró // put across // toward // direction // direction // mettre à travers // 73 // 10 // //

pìró píró // put across // toward // direction // direction // mettre à travers // 73 // 11 // //

pìrú // fly // fly // motion // mouvement // s'envoler // //

pìrú // glide // fly // motion // mouvement // planer // //

piya/baa // harness // harness up // donkey // âne // attacher // 4 // 5 // //

píyòn // smell // sniff // smell // olfaction // odeur // dá màà píimà nàà // take a smell

píyòn náná // sniff // sniff // smell // olfaction // flairer // nàà // smell, incense, breath smoke

piye // deposit // accumulate // possession // possession // déposer // //

piye // kid, converse // conversation // talk // parole // farcer, causer // //

piye // establish // do/make // do/work // faire/travail // établir // //

píyè // put down // put // put // poser/mettre // poser // //

píyè // put down // put // put // poser/mettre // poser // //

píyè // baobab fruit // fruit // part (plant) // partie (plante) // fruit de baobab // 16 // 15 // (X m)

bíyè // fruit

piye a yaw // entrust // trust // together/separate // ensemble/à part // confier // //

piye a yaw // entrust // trust // together/separate // ensemble/à part // confier // //

pìyè dégé // prop, hold up // prop // hold // tenir // **soutenir** // //

pìyè m̀ bũn // baobab fruit // fruit // part (plant) // partie (plante) // **fruit de baobab** // 16 // 15

// //

píyè mìnna // put, put in // put // put // poser/mettre // **introduire** // place to set smth down //

píyè ní s̄hìn // piled // pile // put // poser/mettre // **empilé** // //

píyè ní s̄hìn // put up // up // direction // direction // **poser** // 73 // 7 // //

píyù // spray // apply // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **pulvériser, vaporiser** // //

píyù // spray // apply // touch/rub/wipe // toucher/frotter/essuyer // **pulvériser, vaporiser** // //

píyù jìbèndé ñ kǒrè ñ kě // agree // approve/reject // talk // parole // **accord** // put people in agreement' //

pògí // hold // hold up // hold // tenir // **tenir** // //

pògí // hold up // hold up // hold // tenir // **soulever, soutenir** // //

pogi maa nii maa burna // brandish // threaten // fight // lutte // **brandir** // //

pógóyò pógóyò // lung // internal organ // body // corps // **poumon** // 10 // 11 // //

póntí // nail, spike // spike // point // pointe // **pointe, clou** // fr //

póntí // bridge // bridge // motion // mouvement // **pont** // fr //

pòómpí // pump // pump // well (water) // puits // **pompe** // 63 // 6 // //

pòró m̀ póró màá dègè // heat // hot // hot/cold // chaleur/froid // **chauffer** // //

pùddí // henna // cosmetic // adornment // ornement // **henné** // 22 // 6 // (ful) //

pùgá // mix, combine // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **mélanger** // //

pùgá // bathe, wash // bathe // wash/bathe // laver // **laver** // //

pùgá // wash // wash // wash/bathe // laver // **laver** // mìná // place where clothes are washed

pùgá gèngé // aluminum // grey metal // metal // métal // **aluminium** // 61 // 6 // //

pùgàjú // criticise // criticise // criticism/advice // critique/conseil // **critiquer** // //

pùgàjú // criticise // criticise // criticism/advice // critique/conseil // **critiquer** // //

pùgè // pile // harvest pile (big) // agriculture // agriculture // **tas** // 53 // 4 // (no plural) //

pǔgúyù m̀ pùgùyǔ // bloated // inflate // size // taille // **gonflé** // //

pùjémpé // east // cardinal direction // direction // direction // **est** // 73 // 1 // //

púmpámé // bowl, ablutions // ablutions bowl // bowl/cup // écuelle/bol // **écuelle, ablutions** //

54 // 27 // //

Pùndá // Fulbe // Fulbe // ethnicity // ethnie // **peul** // b̀wòndé // Bobo

pǔndá m̀ pǔndà à gèḡé ḡkò // tuber // root // part (plant) // partie (plante) // **tubercule** // 16 // 2

// jí // rhizome

Pùndá, Pùrándé // Fulbe // Fulbe // ethnicity // ethnie // **peul** // belanjonde // Bella

púndārà púndārà // uproot // uproot // agriculture // agriculture // **déraciner** // 51 // 1 // //

pundara pundara ná // stick out // appear // vision // vision // **saillir** // doffude? //

pùndòmìnṣè díjǎ // camp // hut/tent // house // maison // **campement** // 64 // 2 // //

púrêê // cream // cream // milk // lait // **crème** // 27 // 8 // //

púrêê // froth, foam // froth // liquid // liquide // **mousse, écume** // 58 // 4 // //

púrêê // froth, foam // froth // liquid // liquide // **mousse, écume** // 58 // 5 // //

púrêê // froth, foam // froth // liquid // liquide // **mousse, écumer** // 58 // 5 // //

púrná // sprout // sprout // agriculture // agriculture // **pousser, germer** // 50 // 3 // //

púrú // beat // pottery-making // pot/kettle // marmite/théière // **pound** // 54 // 23 // //

púrú // horn // flute // music // musique // **cor** // //

pùrú nà dḡyó // whistle // whistle // sound // son // **siffler** // //

púrúgébè // tan // red/yellow // color // couleur // **kaki** // kělló // red and white at the same time

pùrùndá // draw // draw // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // //

púúrú // uproot // uproot // agriculture // agriculture // **déraciner** // 51 // 1 // (weeding without
a hoe) //

pùrùndá // unravel // fray/unravel // attach/rope // attacher/corde // **défaire** // //

pùrùndá // unsheathe // sheathe/unsheathe // cover // couvrir // **dégainer** // //

púúndèè // Fulfulde // language // talk // parole // **peul** // púúndà // Fulani ppl

púúpá // bellows // bellows // blacksmith // forgeron // **soufflet** // púúpà ò dógò // action of

using bellows

pùúpá // bellows // bellows // blacksmith // forgeron // soufflet // //

pùùrù m pùùrù // pluck // pluck // scratch/scrape // gratter/racler // déplumer // //

pùwé // wife // wife // kinship // parenté // épouse // //

púwèn // baobab // leaf // part (plant) // partie (plante) // baobab // 16 // 3 // //

púwèn // fodder // leaf // part (plant) // partie (plante) // fourrage // 16 // 3 // yírìbè n diyà //

food for animals

púwèn // leaf // leaf // part (plant) // partie (plante) // feuille // 16 // 8 // //

púwèn // sprout // sprout // agriculture // agriculture // pousse // 49 // 10 // //

púwèrè púwèrè à tàgú // snatch, grab // pick up/catch // take/get // prendre/obtenir // happer

// //

pwòókè // soap // soap // potash/soap // potasse/savon // savon // //

pwèén // leaf // leaf // part (plant) // partie (plante) // feuille // 16 // 6 // //

pwèén // leaf // leaf // part (plant) // partie (plante) // feuille // 16 // 6 // //

pwèén kwòndí // leaf // leaf // part (plant) // partie (plante) // feuille // 16 // 7 // //

sà bé kámbará // have time // moment/era // time // temps // avoir temps // if not done? //

sá n té(ndè) p! // well // well // well (water) // puits // puits // 63 // 3 // pórè // hole from

which water is drawn

sáá pàrì // giant // tall/high // size // taille // géant // //

sàágín // 8 // digit 2-9 // numeral/count // numéro/compter // huit // //

sáámbà // mat // mat type // mat // natte // natte // 69 // 2 // máábè // grass used for making
mats

sàán // fence // enclose // spatial relation // rapport spatial // clôture // 76 // 1 // sándjà // thick
fence?

sàán yaɣa dwande wayi // build pen // enclose // spatial relation // rapport spatial // construire
clôture // 75 // 4 // lit. 'tree fence which prevents' //

Sàápàârê // Tellem // Dogon // ethnicity // ethnïe // Tellem // //

sááwā // protect // guard // hold // tenir // protéger // leeniya // ful

sàawé ñ kí // remember // remember // mental // mental // se rappeler, se souvenir // //

sábèrè // treatment, care // treat medically // medicine // médecine // soin // //

sabere jitsin // healer // healer // medicine // médecine // guérisseur // //

sàbèrèyésiyeñ // leatherworker // leatherworker // caste // caste // cordonnier // //

sábúká // evening, prayer // daily prayer time // time of day // heure // soir, prière // //

sàɣàbé // trap // trap // hunt // chasse // piège // 35 // 4 // fish trap made in Bounou //

sàgòmê // amulet, talisman // amulet // write/draw // écrire/tracer // amulette, talisman, gri gri

// //

ságómè // secret // secret // hide/reveal // cacher/dévoiler // **secret** // tàmbà n támbá á wáyì // do

not reveal a secret

ságómè // secret // secret // hide/reveal // cacher/dévoiler // **secret** // //

ságówè // letter // document // write/draw // écrire/tracer // **carte** // //

sajo // north // cardinal direction // direction // direction // **nord** // 73 // 1 // //

sàkà n sáká // alms // alms // religion // religion // **aumône** // //

sàkà n sáká // hook, caught // hook // impede // empêcher // **accrocher** // //

sàkà n sáká màà gòdó ñkó // choke // choke // body function // fonctionnement corporel //

étrangler // 11 // 18 // sìnà sìnà mín // choke (on liquid, go down the wrong pipe)

sákòsí // bag // bag // bag/sack // sac // **sac** // 55 // 1 // //

sákòsí // sack // sack // bag/sack // sac // **sac** // 56 // 1 // any modern bag //

sàltálâ // kettle // kettle // pot/kettle // marmite/théière // **théière** // 54 // 19 // //

sámán // toss // throw // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **jeter** // //

sàmb` n sàmbà // scatter, disperse // scatter // motion // mouvement // **dispenser, éparpiller**

// //

sàmbá // bed // bed // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **lit** // tãwa // mud bed

sàmbá // bed // bed // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **lit** // //

sámùrú // house // house // house // maison // **maison** // 64 // 2 // fr. //

sàn // lodge, live // lodge // visit/host // visiter/loger // **loger, habiter** // //

sàn kúwé // well bag // well apparatus // well (water) // puits // **puisette** // 63 // 5 // //

sàn mínà // lodge, live // lodge // visit/host // visiter/loger // **loger, habiter** // //

sándà // take down // down // direction // direction // **descendre** // 73 // 8 // //

sándà // unfold // fold // roll/fold // rouler/plier // **déplier** // //

sándà // knock off // pick // break // casser // **faire tomber** // //

sandara // spread // measure // distance // distance // **étaler** // 78 // 16 // bórondá // stretch

sándàrà // bend, flex // fold // roll/fold // rouler/plier // **plier** // //

sandi // load // load // carry/load // porter/charger // **charger** // //

sandi // unload // load // carry/load // porter/charger // **décharger** // //

sandi // unload // load // carry/load // porter/charger // **décharger** // //

sandi // unload // load // carry/load // porter/charger // **décharger** // //

sandi η κε // unhook, free // hook // impede // empêcher // **décrocher** // //

sàndì sījén kòrò // lean // lean // press/squeeze // appuyer/presser // **s'appuyer** // //

sandi waji // unhook, free // hook // impede // empêcher // **décrocher** // cause smth to be

brought down //

săndirí // lengthen // long // size // taille // **allonger** // //

sàndjá // stick // staff/stick // wood/stick // bois/bâton // bâtonnet // 60 // 11 // péwú bùrnà //

stick from which animals eat leaves

sàndrà n sàndará // palm // arm // body // corps // paume // 10 // 14 // ní η kòwné péè // web of

fingers

sàṅa // joking // joke // serious/joking // sérieux/blague // plaisanterie // //

sàṅa // joking // joke // serious/joking // sérieux/blague // plaisanterie // //

sàṅà // fun, play, dance // fun // fun/song/dance // amusement/chant/danse // s'amuser, se

divertir, danser // //

sàṅà // fun, play, dance // fun // fun/song/dance // amusement/chant/danse // s'amuser, se

divertir, danser // //

sàṅà sàṅà // joking, cousin // joke // serious/joking // sérieux/blague // plaisanterie, cousinage

// //

sàṅámé // time // moment/era // time // temps // temps // kàsàn // then, at that time

sàrá // sprinkle // sprinkle // liquid // liquide // asperger // 57 // 14 // //

sàrá // sprinkle // sprinkle // liquid // liquide // asperger // 57 // 15 // //

sàrdí gèṅgé // silver // silver // metal // métal // argent // 61 // 8 // //

sàriyá // law // law // law // loi // droit // //

sàvàrà n sàvàrà // shell (verb) // shell // break // casser // décortiquer //

sòṣrē // roselle // roselle type // spices // épices // **dah, oseille** // 37 // 22 //

sòṣrē // roselle // roselle // spices // épices // **dah, oseille** // 37 // 22 //

sòṣré góbē // roselle // roselle type // spices // épices // **dah, oseille** // 37 // 22 //

sóγḁ // insert // join // attach/rope // attacher/corde // **introduire** //

sóγḁ // stop up // stop up // impede // empêcher // **boucher** //

sóγḁ // stop up // stop up // impede // empêcher // **boucher** //

sóγḁ // stuff // cover up // cover // couvrir // **remplir** //

sóγḁ // stuff // cover up // cover // couvrir // **boucher** //

sóγḁ // cover // lid // cover // couvrir // **couvrir** //

sóγḁ // seal // lid // cover // couvrir // **sceller** //

sóγḁ // cover // cover opening // cover // couvrir // **couvrir** //

sóγḁ // tamp // tamp // press/squeeze // appuyer/presser // **damer** //

sóγḁ // tamp // tamp // press/squeeze // appuyer/presser // **damer** //

sóγḁ sóγḁ (kásò ḡkò) // imprison // prison // law // loi // **emprisonner** //

són // boubou // boubou // clothing // vêtements // **boubou** // 16 // 16 // //

són // sieve // sieve // winnow/sift // vanner/tamiser // **tamis** // 36 // 2 // //

sòn yiindo n tindē // double // superimpose // put // poser/mettre // **doubler** // //

sónbén!dé // boubou // man's boubou // clothing // vêtements // **boubou** // 16 // 16 // //

sónḡùrò ḡùrò tsén // boubou // man's boubou // clothing // vêtements // **boubou** // 16 // 21 //

shirt that has lines //

sónnìí béndé // boubou // man's boubou // clothing // vêtements // **boubou** // 16 // 20 // //

sónsòḡḡónó // boubou // man's boubou // clothing // vêtements // **boubou** // 16 // 16 // //

sónséné séné // boubou // man's boubou // clothing // vêtements // **boubou** // 16 // 16 // //

sóntá // hold // warm at fire // fire // feu // **tenir** // 39 // 5 // //

Sǒrýḡḡ/sǒrýḡḡndé // Bozo // Bozo // ethnicity // ethnïe // **bozo** // sèèndé // Bozo fishing village

sôw ḡikúyè // hiccup // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

hoquet // 11 // 12 // //

sòwḡ // fall off // fall off // motion // mouvement // **détacher** // //

sòynḡ ḡ kòwnḡ // wrestle // wrestling // fun/song/dance // amusement/chant/danse // **lutte**

traditionnelle // //

sèbé // cut // sever // cut // couper // **couper** // //

sèdé // witness // witness // law // loi // **témoin** // //

séémbórù // chin // face // body // corps // **menton** // 10 // 24 // //

sèèn // power, strength, force // strong // power // force // **force, pouvoir** // //

sèèn // by force // compel // cause // cause // **par la force** // //

sèén // urine // urinate // body function // fonctionnement corporel // **urine** // 13 // 1 // //

sěgèndà // rickety // half-open // open/shut // ouvrir/fermer // **mal encadré** // 80 // 4 // //

sěgèré // carry // hold up // hold // tenir // **porter** // //

sěgèré // prop, hold up // prop // hold // tenir // **soutenir** // //

sěgèré // prop, support // prop // hold // tenir // **appui, soutien** // //

sěgèrè // precarious, teeter // fall off // motion // mouvement // **précaire** // //

sěgèrè // sway // sway // motion // mouvement // **tituber** // //

sèyèrè n sèyèré // on side // lying position // body position // position du corps // **sur le flanc** //

15 // 2 // lie without support //

sègò n sėgò ŋ kí // step over // pass/cross // motion // mouvement // **sauter** // //

sėlípáná sėrì // afternoon, prayer // daily prayer time // time of day // heure // **après-midi,**

prière // n da ŋiyɛ ko // I am ascending to the house

sėmbùn kùjù // beard // hair // body // corps // **barbe** // 10 // 17 // //

sėmò (buunda) // delouse // delouse // grooming // tressage // **épouiller** // 23 // 5 // //

sėmìyájâ // pig // pig // animal // animal // **cochon** // 2 // 1 // //

sėndè // trap // trap // hunt // chasse // **piège** // 35 // 4 // ŋaw n sýé/pómbé // to fish

sėndé // shard // shard (of jar) // water jar/trough // jarre/abreuvoir // **morceau** // 54 // 17 // //

sėné // if // if // logic // logique // **si** // //

sėnè // filter, drain // sift/filter // winnow/sift // vanner/tamiser // **filtrer** // 36 // 2 // //

sènè // sift // sift/filter // winnow/sift // vanner/tamiser // **tamiser** // 36 // 2 // //

sènè // strain, filter // sift/filter // winnow/sift // vanner/tamiser // **passer, filtrer** // 36 // 2 // //

sènè // urinate, piss // urinate // body function // fonctionnement corporel // **uriner, pisser** // 12

// 9 // //

sènè // urinate, piss // urinate // body function // fonctionnement corporel // **uriner, pisser** // 12

// 9 // //

séné ñàrà tágú // maybe // maybe // logic // logique // **peut-être** // //

séjéé // watermelon // melon // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **pastèque** // 44 // 1

// //

séjéè dè ñ kimbà // watermelon // melon // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **pastèque** //

44 // 1 // wild, eaten //

séjéè kóró bwè // watermelon // melon // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **pastèque** // 44

// 1 // //

séré // harvest // harvest // agriculture // agriculture // **récolte** // 52 // 1 // //

séré // harvest // harvest // agriculture // agriculture // **récolter** // 52 // 1 // //

sèrè // strike (match) // strike // fire // feu // **allumer (allumette)** // 39 // 2 // //

sèrè (á pánjā) ñ kò // heave // throw // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **lancer** // //

sèrè kíngè // mat // prayer mat // mat // natte // **natte** // 69 // 3 // //

sèré sáṅá // harvest // autumn // season // saison // récolte // sáṅá // period, season

serè serè // carve // carve // cut // couper // tailler // //

sérétíyèn // harvester // harvest // agriculture // agriculture // récolteur // 53 // 2 // //

sérì // pray // prayer // religion // religion // prier // //

sérì // prayer // prayer // religion // religion // prière // //

sérítíyèn // pray // prayer // religion // religion // prier // //

sètánì // devil // devil // religion // religion // diable // //

séué wòrè sàw // while // after // time // temps // bientôt // //

séuéè // slash // sowing // agriculture // agriculture // poquet // 48 // 9 // ṅàrà téré ṅ kábà //

séuéè // sow, plant // sowing // agriculture // agriculture // semer // 48 // 9 // jì ṅgó // day on

which ppl plant

séuéè // sow, plant // sowing // agriculture // agriculture // semer // 48 // 9 // //

sí m páyá // toilet // toilet // house // maison // toilette // 68 // 1 // //

sì sáyóndé sèn // boubou // man's boubou // clothing // vêtements // boubou // 16 // 17 // kùn

tòmé // traditional leather skirt with leather and cowry shells

sì(rí) n sírí // repair crack // crack // break // casser // réparer fissure // nàrà n nárá // repair by

taping (pst)

síbá n síbá // burn, scald // burn // hot/cold // chaleur/froid // brûler // noun //

sǐbá ò sǐbà // blister // blister // medicine // médecine // **ampoule** // burn //

sǐbè kòwnó // blind // blind // vision // vision // **aveugle** // //

sǐbè tòré // one-eyed // one-eyed // vision // vision // **borgne** // //

sìgá // ask, inquire // question // talk // parole // **demander, interroger** // //

sìgá // ask, inquire, question // question // talk // parole // **demander, interroger, questionner**

// //

sìgá // request, ask for // ask/beg // talk // parole // **demander** // //

sìgá // light // light (illumination) // light/darkness // lumière/obscurité // **lumière** // //

sìgá // bright // shine // light/darkness // lumière/obscurité // **brillant** // //

sìgà // clean // clean // clean/dirty // propre/sale // **propre** // //

sǐgòò? // day // day // time // temps // **jour** // //

sìgù // appear, emerge // appear // vision // vision // **apparaître, surgir** // //

síí // sew // unravel/repair // clothing // vêtements // **coudre** // 20 // 15 // //

síí kò // go beyond // too much // quantity // quantité // **dépasser** // //

sífbè // eye // eye // body // corps // **œil** // 10 // 21 // //

sífbè // eyeball // eye // body // corps // **œil** // 10 // 21 // //

sífbě // right // right // direction // direction // **droit** // 73 // 4 // //

sífbé káwn // blind // blind // vision // vision // **aveugle** // //

sîbé kîngé // eyelid // eye // body // corps // paupière // 10 // 21 // //

sîbé kîngé // eyelid // eye // body // corps // paupière // 10 // 21 // //

sîbé kîngé // eyelid // eye // body // corps // paupière // 10 // 22 // //

sîbè n dó m búwè // socket // eye // body // corps // souche // 10 // 22 // eye next to nose //

sîbé η kújù // eyelash // hair // body // corps // cil // 10 // 18 // //

sîbé η kújù // hair // hair // body // corps // poil // 10 // 18 // //

sîbé póléré // pupil // eye // body // corps // pupille // 10 // 22 // //

sîbé póléré // pupil // eye // body // corps // pupille // 10 // 22 // //

sîbè sîmà // white // eye // body // corps // blanc // 10 // 23 // //

sîmbe kwòngí // brow // eye // body // corps // cil // 10 // 21 // //

sîmbórê // lever, wedge // wedge // blacksmith // forgeron // levier, burin // //

sîn // each other // reciprocal // deixis // deixis // réciproquement // 75 // 2 // //

sîn // do together // together // together/separate // ensemble/à part // faire ensemble // //

sîn // hoarse // throat // body // corps // rauque // 11 // 7 // //

sîn dègè // be on // superimpose // put // poser/mettre // ê. sur // //

sîn dò // front, lead // forward // direction // direction // en tête // 73 // 3 // //

sîn kùrnà // join, link // join // attach/rope // attacher/corde // lier // //

sîndà ǔě // spring // spring // watercourse/swim // cours d'eau/nager // source // 70 // 1 // //

sîndù // salty // salty // taste // goût // **salé** // //

sîndù // sour // sour // taste // goût // **aigre** // //

sìwò // roast // cook meat // cooking // cuisine // **griller** // 37 // 17 // //

sìwò // roast, grill // cook meat // cooking // cuisine // **griller** // 37 // 17 // //

sìwò (á ñàw) // cook in sand // cook without fire // cooking // cuisine // **cuire dans le sable** //

37 // 18 // //

síjón/símá // white // white // color // couleur // **blanc** // //

síjén wè/swéé wè // wear out // worn out // age // âge // **vétuste, usé** // 8 // 4 // //

símè // stone, rock // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 60 // 1 // //

sime muunda maa guru // immobilize // detain // hold // tenir // **immobiliser** // //

símè ñíndí // trap // trap // hunt // chasse // **piège** // 35 // 2 // //

símèè // mountain, inselberg // mountain/slope // topography // topographie // **montagne,**

inselberg // 69 // 7 // //

símèè mè dìyèré mì // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 60 // 1 // //

símèè me ɥe be kiyu // hill, shelf // mountain/slope // topography // topographie // **colline** // 69

// 7 // sírímbé // rocks leading up to village

símèè ñ jín!dí // trap // trap // hunt // chasse // **piège** // 35 // 6 // //

símén // cement // cement // soil/stone // sol/pierre // **ciment** // 60 // 1 // //

símí sìmì pán // always // always // time // temps // **toujours** // d̀òró // usually

sìmìsì // boubou // man's boubou // clothing // vêtements // **boubou** // 16 // 20 // modern shirt

//

sín túńyè // bladder // internal organ // body // corps // **vessie** // 10 // 10 // t́nggè mè //

sìngé f̀úrí // chaff // bran/chaff // part (plant) // partie (plante) // **balle** // 16 // 13 // //

sǐnjè // sorghum // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **sorgho** // 41 // 3 // //

sínwá // Chinese // Asian // ethnicity // ethnìe // **chinois** // //

sìj s̀ìj // chief, leader // chief // status // rang // **chef, président** // k̀ò n jíyèrè/dámá // Hogon's

house (only certain ppl allowed)

sìngé/k̀ójjé // millet beer // millet beer // beverage // boisson // **bière de mil** // 27 // 5 // //

sípà s̀ípá // describe // describe // talk // parole // **décrire** // //

sírá // pole // donkey gear // donkey // âne // **perche, bâton** // 3 // 3 // //

sírà // horn // horn // part (animal) // partie (animal) // **corne** // 15 // 7 // //

sírá // snuff // snuff // tobacco // tabac // **tabac, priser** // 62 // 4 // //

sírá // chewing tobacco // chewing tobacco // tobacco // tabac // **chiquer** // 62 // 5 // //

sírá // chewing tobacco // chewing tobacco // tobacco // tabac // **chiquer** // 62 // 6 // //

sírà // antenna // extremity // part (animal) // partie (animal) // **antenne** // 15 // 4 // (also horn)

//

sírà m béré // tobacco leaf // tobacco // tobacco // tabac // **tabac** // 62 // 4 // //

sírà m púwnè // tobacco leaf // tobacco // tobacco // tabac // **tabac** // 62 // 4 // //

sìrà n tún!gí mè // chewing tobacco // chewing tobacco // tobacco // tabac // **chiquer** // 62 // 5

// //

sírà n twín // tobacco leaf // tobacco // tobacco // tabac // **tabac** // 62 // 4 // mùyón // tobacco

stem?

sírí n sírí // patch // unravel/repair // clothing // vêtements // **rapiécer** // 20 // 14 // //

sìribálá // point, awl // point // point // pointe // **pointe, alêne, poinçon** // ful //

sìribí // knife // folding knife // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **couteau** // //

síríndù wùsèw/ wò sée n sìrindú // sneeze // nasal emission // body function // fonctionnement

corporel // **éternuer** // 11 // 14 // //

sísòyó // hunter // hunt // hunt // chasse // **chasseur** // 34 // 4 // //

sísòyómé // hunt // hunt // hunt // chasse // **chasse** // 34 // 2 // //

síyè // old // old // age // âge // **vieux** // 7 // 4 // //

síyè // raise, bring up // raise // age // âge // **élever** // 7 // 6 // //

síyè // raise, bring up // raise // age // âge // **élever** // 7 // 6 // //

síyè // raise, bring up // raise // age // âge // **élever** // 7 // 6 // //

síyè // raise, bring up // raise // age // âge // **élever** // 8 // 1 // //

síyè // raise, bring up // raise // age // âge // **élever** // 8 // 1 // //

síyè // raise, bring up // raise // age // âge // **élever** // 8 // 1 // //

síyè // ignite // ignite // fire // feu // **allumer** // 39 // 3 // //

síyè // separate, restrain // pacify // impede // empêcher // **séparer** // //

sìyè // firewood // firewood // fire // feu // **bois de chauffage** // 39 // 1 // //

sìyè // wood // wood // wood/stick // bois/bâton // **bois** // 60 // 8 // //

sìyè // catch // pick up/catch // take/get // prendre/obtenir // **attraper** // //

sìyè // hold // hold // hold // tenir // **tenir** // //

sìyè // hold // hold // hold // tenir // **tenir** // //

sìyè // grip // hold tight // hold // tenir // **tenir** // //

sìyè // grip // hold tight // hold // tenir // **prendre** // //

síyè // power, strength, force // strong // power // force // **force, pouvoir** // //

síyè (kun tiyen) // arrest, apprehend, capture // prison // law // loi // **arrêter, appréhender, capturer** // //

sìyè à píyè // remain, stay // remain // existence // existence // **rester** // 78 // 9 // //

síyè búrná // stick, staff // staff type // wood/stick // bois/bâton // **bâton** // 61 // 1 // //

síyè m páákò // strong, powerful // strong // power // force // **fort, puissant** // //

siye n siye // go around, detour // go around // motion // mouvement // **contourner** // //

síyè n síyè // viscous // consistency // food // aliment // **visqueux** // 32 // 7 // //

sìyè n síyè // lean // lean // press/squeeze // appuyer/presser // **appuyer** // //

sìyè n síyè // squeeze // squeeze // press/squeeze // appuyer/presser // **serrer** // //

sìyè n síyè // squeeze // squeeze // press/squeeze // appuyer/presser // **serrer** // //

sìyè n twèrè // wood // wood // wood/stick // bois/bâton // **bois** // 60 // 9 // //

sìyè ñ gǔn // stepfather // stepkin // kinship // parenté // **beau-père** // //

sìyè ñ gǔn/sìyè ñ nèèrè // in-law // affine // kinship // parenté // **beau-parent** // sìyè ñ gǔn nè

sìyè ñ nèèrè // beau-parents

sìyè ñ gǔn/sìyè ñ nèèrè // in-law // affine // kinship // parenté // **beau-parent** // //

sìyè pèndè // wood // wood // wood/stick // bois/bâton // **bois** // 60 // 9 // //

síyén // flesh // body substance // body // corps // **chair** // 10 // 6 // shyén // viens?

sô // knowledge // know // mental // mental // **savoir, connaissance** // //

sòbó // cream of millet // cream of millet (type) // beverage // boisson // **crème de mil** // 26 //

12 // //

sògí // memorial // memorial // life/death // vie/mort // **commémoration** // 10 // 2 // (no longer

in practice) //

sógóndì swě // slide in // join // attach/rope // attacher/corde // **introduire** // slide inside, behind,

or under smth. //

sòldàsí // soldier // warrior // fight // lutte // **soldat** // (or black boots) // recorded

sòmbó (ganda) // mud // mud // soil/stone // sol/pierre // **boue** // 60 // 3 // //

sòmpó // ax (sleeved) // ax // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **hache** // //

sòmpó // ax (sleeved) // ax // knife/ax/blade // couteau/hache/lame // **hache** // //

sòndòró // throw down // knock down/demolish // fall // tomber // **jeter en bas** // //

sòndòró // pour // pour // fall // tomber // **transvaser** // //

sòrè // know // know // mental // mental // **savoir** // //

sòrònbé // mound // field (part) // agriculture // agriculture // **monticule, bosse** // 47 // 9 // //

sùgára // cross arms // bend/cross // body function // fonctionnement corporel // **plier bras** // 13

// 11 // //

súqè // dismount // down // direction // direction // **descendre** // 73 // 8 // //

súqè // go down // down // direction // direction // **descendre** // 73 // 8 // both at same level //

sán

sùqé // chicken // chicken // chicken // poulet // **poulet** // 5 // 4 // p^yě // guinea fowl

ǰúqé // udder // body // part (animal) // partie (animal) // **pis** // 15 // 2 // //

sùqé kángì ndámbâ // crest // crest // part (animal) // partie (animal) // **crête** // 15 // 7 // //

sùqé m bìyé // chick // chicken // chicken // poulet // **poussin** // 5 // 3 // sùqé kǎngè // rooster

sùqé ná ŋ kúrú kúrù // coop // coop // chicken // poulet // **poulailler** // 5 // 4 // kǔjé // duck

sùqé ná η kúrú kúrù // coop // coop // chicken // poulet // **poulailler** // 5 // 5 // sùqé m dàm!bá //

rooster's red thing?

sùqé ná η kúrú kúrù // coop // coop // chicken // poulet // **poulailler** // 5 // 6 // sùqé m pón //

rooster's red thing on neck?

sùqé ná η kúrú kúrù // coop // coop // chicken // poulet // **poulailler** // 5 // 6 // //

sùqé ná η kúrú kúrù // coop // coop // chicken // poulet // **poulailler, pigeonnier** // 6 // 2 // //

sùmà // waterskin // waterskin // waterskin // outre // **outre** // 54 // 17 // //

sùmbí // stem // stem // part (plant) // partie (plante) // **tige** // 16 // 2 // sínjén ćúli // dried

sorghum stalks

sùmbì àà dĕgè // lower head // bend/cross // body function // fonctionnement corporel //

incliner tête // 13 // 12 // //

sùmbí m bwǎwè // nose // nose // body // corps // **nez** // 10 // 24 // shùmbì n nǒmbé/sùmbí

tǒngòndǎ // tip of nose

sùmbí m pǎ // nostril // nose // body // corps // **narine** // 10 // 24 // nostril (inner) // shùmbí sírá

sùmbì pùwnón // fever // head condition // medicine // médecine // **fièvre** // sùmbì pòón dà hùn

// I have a fever

sùmbì pùwnón // head cold // head condition // medicine // médecine // **rhume** // //

sũmbĩ sèrú wè/sũmbĩ dà sěré // bleed, bloody nose, nosebleed // wound // medicine // médecine

// saignement du nez // //

sũmbĩ sírá // snuff // snuff // tobacco // tabac // priser // 62 // 5 // //

sũmbírí // nose // nose // body // corps // nez // 10 // 24 // //

súmmó // squat // squat // body position // position du corps // s'accroupir // 13 // 14 // //

sùn ná sùn // fasting // fasting // eat // manger // jeûne // 31 // 1 // á bwò àá nò á kè // tie one's

mouth'

súrà // look at // look // vision // vision // regarder // //

súrà // look at // look // vision // vision // regarder // dààn // view?

súrà // watch // watch // vision // vision // surveiller // //

sùrá // puncture, hole // puncture // hole // trou // trou // //

sùrá // puncture, hole // puncture // hole // trou // trouer, percer // //

sùrá káwrù // keep // keep // hold // tenir // garder // //

sùráwé // puncture, hole // puncture // hole // trou // trouer // //

sùráwé // puncture, hole // puncture // hole // trou // trouer // //

sùrè // know, acquainted // know // mental // mental // connaître // //

sùrè // recognize // know // mental // mental // reconnaître // m bé shùrè (à kí) // not recognize

súrúgà // wresting, wrestle // wrestling // fun/song/dance // amusement/chant/danse // **lutte**
traditionnelle // //

súrúgà // fist // fist // body function // fonctionnement corporel // **poing** // 12 // 2 // noun //

súútà // rear // rear up // horse/camel // cheval/chameau // **cabrer** // 5 // 2 // //

súútà // rear // rear up // horse/camel // cheval/chameau // **cabrer** // 5 // 2 // //

sùwóró // intersperse, mingle // intersperse // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer //

intercaler // //

súwì // stutter, stammer // stutter // talk // parole // **bégaiement** // //

súwì ná sùwì // stutter, stammer // stutter // talk // parole // **bégayer** // //

súwì síjèn // stutter, stammer // stutter // talk // parole // **bégayer** // //

sùwòbó // dirty // dirty // clean/dirty // propre/sale // **sale** // //

swá // pound // pound // pound/grind // piler/moudre // **piler** // 36 // 7 // //

swá // pound // pound // pound/grind // piler/moudre // **piler** // 36 // 8 // //

swá // pound // pound // pound/grind // piler/moudre // **pilage** // 36 // 8 // //

swàákè // mortar // mortar // mortar/pestle // mortier/pilon // **mortier** // 36 // 2 // //

swééndè // worn out, old // worn out // age // âge // **vétuste, usé** // 8 // 4 // //

swééndè // worn out, old // worn out // age // âge // **vieux, usé** // 8 // 5 // //

swééndè // worn out, old // worn out // age // âge // **vieux, usé** // 8 // 5 // //

swééndè // worn out, old // worn out // age // âge // **vieux, usé** // 8 // 5 // //

swí // skin // fruit // part (plant) // partie (plante) // **peau** // 16 // 16 // //

Ƶwî // food // food/meal // food // aliment // **nourriture** // 31 // 1 // //

Ƶwî // food // food/meal // food // aliment // **nourriture** // 31 // 1 // //

Ƶwî // food // food/meal // food // aliment // **nourriture** // 31 // 1 // //

swò // mix, combine // mix // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **mélanger** // //

sýqé // breast // torso // body // corps // **sein** // 10 // 6 // //

tà pó // alone // only // logic // logique // **seul** // //

taa // discharge // operate firearm // weapon // arme // **tirer** //

tàà // hang, hook // suspend // attach/rope // attacher/corde // **accrocher** // //

tàà // flick // throw // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **jeter** // táwnà n táwnà gúwè //

tàà báándé bèndè // long // long // size // taille // **long** // //

táá jábà // gimpy // cripple // medicine // médecine // **boiteux** // nǐ ò dóngó // atrophied arm

tàà m páyá // pipe // tobacco pipe // tobacco // tabac // **pipe** // 62 // 6 // //

tààgámì // hardship, misfortune, disaster // hardship // well-being // bien-être // **malheur,**

catastrophe // //

táárû // 3 // digit 2-9 // numeral/count // numéro/compter // **trois** // //

tááwná // 20 // decimal // numeral/count // numéro/compter // **vingt** // //

tàáwná nà bìyé kùré // 30 // decimal // numeral/count // numéro/compter // **trente** // //

tàáwná sígó // 60 // decimal // numeral/count // numéro/compter // **soixante** // //

tàáwná sígó nà bìyé kùré // 70 // decimal // numeral/count // numéro/compter // **soixante-dix**

// //

tàbà n tábà/pèè // cavity // cavity // hole // trou // **cavité, creux** // //

tábá/tǎwá // tobacco // tobacco // tobacco // tabac // **tabac** // 62 // 3 // //

tábá/tǎwá // tobacco leaf // tobacco // tobacco // tabac // **tabac** // 62 // 3 // //

tábál ò túrná tìyèn // merchant // commerce // commerce // commerce // **commerçant** // //

tábí tábí // stride // walk // motion // mouvement // **pas** // //

tábí tábí // stride // walk // motion // mouvement // **pas** // //

tàbù tàbùndó // not sweet // sweet // taste // goût // **pas doux** // //

tág // get, obtain // get // take/get // prendre/obtenir // **obtenir** // a //

táya // receive, take, accept // receive // take/get // prendre/obtenir // **recevoir, accepter, prendre**

// //

táyá // hamlet // village // village/bush // village/brousse // **hameau** // 62 // 6 // jè n zǐbè //

villager

táyá // hut // hut/tent // house // maison // **case** // 64 // 2 // //

táyá // shack // hut/tent // house // maison // **hameau** // 64 // 3 // //

tàyá // consent, accept, agree // approve/reject // talk // parole // **accepter** // v. //

táyáyá // pond // pond // watercourse/swim // cours d'eau/nager // **mare** // 69 // 12 // //

tàmà // eat // eat // eat // manger // **manger** // 29 // 2 // dube, kola, meat, ngarsari, tamoro,
peanuts, millet in water, biscuits, chewing gum, manioc, carrots, cabbage, bones, mango(both)

//

tàmà // allusive gossip // gossip // criticism/advice // critique/conseil // **critique allusive** // //

Tamasek // Tuareg // Arab/Tuareg // ethnicity // ethnïe // **touareg** // //

támbà // bite // bite/sting // penetrate // pénétrer // **piquer** // //

támbà // bite lip // bite/sting // penetrate // pénétrer // **mordre lèvre** // //

támbà // bite, sting // bite/sting // penetrate // pénétrer // **piquer** // //

támbà // sting // bite/sting // penetrate // pénétrer // **piquer** // //

támbà // sting // bite/sting // penetrate // pénétrer // **piquer** // //

támbà // sting // bite/sting // penetrate // pénétrer // **piquer** // //

tàmbà ~ tama ~ tawⁿa // chew // chew // eat // manger // **mâcher, mastiquer** // 29 // 4 // (also

means bite) //

támbà ~ táwnà // bite // bite/sting // penetrate // pénétrer // **mordre** // (also means chew) //

tamba n tamba // peel // peel // cut // couper // **éplucher** // //

tàmbò á dé // taste // taste // taste // goût // **goûter** // n jè à sùrá // lit. 'drink and look'

tàmbòrò // dates // fruit // plant (cultivated) // plante (cultivée) // dattes // 41 // 1 // (tàmòrò n)

shwí //

tàndà // rickety // half-open // open/shut // ouvrir/fermer // mal encadré // 80 // 3 // //

tǎṅá // ear // ear // body // corps // oreille // 10 // 21 // //

tǎṅà gèṅgè // earring // earring // jewelry // bijoux // boucle // 26 // 1 // //

tǎṅá jérèbèé // earlobe // ear // body // corps // oreille // 10 // 21 // tǎṅá mbwô // outside of ear,

lobe included

tǎṅá m̀ páá // earhole // ear // body // corps // oreille // 10 // 21 // //

tǎṅà sóyó // deaf // deaf // sound // son // sourd // //

tǎṅá símò // listen // hearing // sound // son // écouter // //

tǎṅkó // eggplant (African) // vegetable // plant (cultivated) // plante (cultivée) // aubergine

africaine // 47 // 1 // //

tǎṅkó // eggplant (African) // vegetable // plant (cultivated) // plante (cultivée) // aubergine

africaine // 47 // 1 // //

tǎṅkó // eggplant (African) // vegetable // plant (cultivated) // plante (cultivée) // aubergine

africaine // 47 // 1 // //

tǎṅkó // eggplant (European) // vegetable // plant (cultivated) // plante (cultivée) // aubergine

(européenne) // 47 // 2 // //

tàràgá // poverty // poor // money // argent // **pauvreté** // //

tàràgá // poverty // poor // money // argent // **pauvreté** // //

tàràgá jáárì // poor, pauper // poor // money // argent // **pauvre** // //

tàràgá jííbè // poor, pauper // poor // money // argent // **pauvre** // //

tàràgá jííbè // poor, pauper // poor // money // argent // **pauvre** // //

tǎrrá // Tuesday // Tuesday // week // semaine // **mardi** // //

taua n tava // crack // crack // break // casser // **fissure** // //

tàwá // pants // pants // clothing // vêtements // **pantalon** // 17 // 8 // //

tàwá mààndá // measure // measure // distance // distance // **mesurer** // 78 // 14 // ex. táwná à

kò màà díń!dé // measure the house's length'

tàwá mààndá // tight // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **serré** // 78 // 24

// //

tǎwá ñè // smoke // smoke (tobacco) // tobacco // tabac // **fumer** // 62 // 4 // //

tàwà, wàá (lit. 'hot') // fast, rapidly, quickly // rapid // speed // vitesse // **rapidement, vite** // //

táwò // bench // furniture // house // maison // **banc** // 68 // 2 // //

táwò m búwé // belt // belt // clothing // vêtements // **ceinture** // 17 // 11 // táwò ñ kùmbó //

táyé // place // at // spatial relation // rapport spatial // **place** // 77 // 2 // b̀ǹǹ t̀r̀r̀. // I live in

Bounou (lit. sit)

táyé // place, at // at // spatial relation // rapport spatial // **chez** // 77 // 2 // //

táyè/twěh // crest // crest // part (animal) // partie (animal) // **crête** // 15 // 7 // //

táyèndí mí // regret, sorry // regret // emotion/temperament // émotion/nature // **regret** // //

táyèndí mí // regret, sorry // regret // emotion/temperament // émotion/nature // **regretter,**

désolé // //

táyèndí mí // reluctant // reluctant // emotion/temperament // émotion/nature // **contre-cœur**

// //

tòmbó // clay // clay // soil/stone // sol/pierre // **argile** // 60 // 5 // //

tòndóró // hang up, hook // suspend // attach/rope // attacher/corde // **suspendre, accrocher**

// //

tòndóró sîn // bind // tie // attach/rope // attacher/corde // **lier** // //

tógyó // grow hair // hair // body // corps // **pousser poils** // 10 // 18 // //

tógùndí // pay // pay // money // argent // **payer** // //

tógùndí // ransom // pay // money // argent // **racheter** // //

tógùndí ñkè // pay tax // pay // money // argent // **payer impôt, taxe** // //

tógùndí wayi // flip // flip // motion // mouvement // **renverser** // //

tómèè // cowry // shell // part (animal) // partie (animal) // **cauri** // 15 // 7 // //

tómèè // cowry // shell // part (animal) // partie (animal) // **cauri** // 15 // 7 // //

tómèè ò dǎgésìyén // cowry, toss, fortune-teller // cowry divination // magic // magie // **cauri**,
jeter, devin // //

tón // money, currency, cash // currency // money // argent // **argent, devises** // tǒn biré bǎ //
change

tón // property // capital // money // argent // **biens** // //

tón // measure // weigh // weight // poids // **mesurer** // //

tǒn siyè tiyèn // treasurer // treasurer // money // argent // **trésorier** // lit. 'person who takes
money' //

tón, nàmbó // resources, means // capital // money // argent // **moyens** // //

tǒnǎ tǎnǎ // sweet sorghum // grain crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **sorgho doux**

// 43 // 2 // //

tǒnǎnǎ // truth // truth // truth/lie // vérité/mensonge // **vérité** // //

tǒnǎnǎ // strike against // bump // hit // frapper // **frapper contre** // //

tǒnǎyè // squash // vegetable // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **courge** // 47 // 2 // //

tǒnǎ // bow // bow/arrow // weapon // arme // **arc** // //

tǒnǎ m bìyè // arrow // bow/arrow // weapon // arme // **flèche** // //

tǒnǎrǎ // butchery cut // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // **partie (boucherie)** //

15 // 9 // //

tǎḡká // hobble // hobble // attach/rope // attacher/corde // **entraver** // //

tǎḡwàyé/tùḡḡé // calabash // calabash (liquids) // calabash/gourd // calabasse/gourde //

calabasse // 54 // 4 // long calabash //

tǎḡwàyé/tùḡḡé // calabash // calabash (liquids) // calabash/gourd // calabasse/gourde //

calabasse // 54 // 5 // tòḡòrò //

tǎrǎ // pester, annoy, bother // pester/mock // talk // parole // **emmerder, déranger** // trill //

tǎrè // draw // draw // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // //

tǎrè // draw // draw // well (water) // puits // **puiser** // 63 // 7 // //

tǎrèè // hitching post // holder // wood/stick // bois/bâton // **bois** // 61 // 6 // //

tǎtǎ // anvil // anvil // blacksmith // forgeron // **enclume** // tǎtǎ ò ò níjè //

tǎtǎ m bìyè // chisel // chisel // blacksmith // forgeron // **ciseau** // //

tǎtì // forge // forging // blacksmith // forgeron // **forger** // //

tǎwèè // grow back // sprout // agriculture // agriculture // **recroître** // 49 // 9 // //

tǎwèè // sprout // sprout // agriculture // agriculture // **pousse, germe** // 50 // 2 // dǎmé níyà //

millet plant

tǎwèè // sprout // sprout // agriculture // agriculture // **pousse** // 50 // 3 // //

tǎwnǎ // pour, spill // pour // fall // tomber // **verser** // //

tǎyí // testicles // genital // body // corps // **testicules** // 10 // 12 // //

té // straight // straight // straight/crooked // droit/tordu // **droit** // //

té // straight // straight // straight/crooked // droit/tordu // **droit** // //

té // straight // straight // straight/crooked // droit/tordu // **droit** // //

té // lose // lose // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver // **perdre** // //

té m bē // rock, shelf // shelf // topography // topographie // **pierre** // 69 // 8 // //

té m bé n dègè // brick // brick // house // maison // **brique** // 64 // 7 // //

té m bé n dègè míná // brick // brick // house // maison // **brique** // 64 // 7 // //

té m páyàè // kettle // kettle // pot/kettle // marmite/théière // **théière** // 54 // 18 // uè wúrúndá

géngè //

tě mē wárí jímèna // forge // forging // blacksmith // forgeron // **forger** // //

té η kiyèndé // tea gear // tea gear // possession // possession // **matériel à thé** // //

tě, jàánà // forge // forge // blacksmith // forgeron // **forge** // //

té // sibling // sibling // kinship // parenté // **frère, sœur** // //

tèbé // applause, clap // clap // sound // son // **applaudissement** // //

tèbé ná tèbé // clap // clap // sound // son // **applaudir** // //

tèbé ná tèbé // clap // clap // sound // son // **applaudir** // while pounding millet or otherwise //

tèé // tea // tea // beverage // boisson // **thé** // 27 // 5 // //

tεε // loss, lose // loss // commerce // commerce // **perdre, perte** // //

tèè // forge // forging // blacksmith // forgeron // forger // //

tèè n símèè // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // pierre // 60 // 1 // //

téémè // sieve // sieve // winnow/sift // vanner/tamiser // tamis // 36 // 2 // sòn // cloth used for
strainer

téémè // sieve // sieve // winnow/sift // vanner/tamiser // tamis // 36 // 2 // //

téémè // sieve // sieve // winnow/sift // vanner/tamiser // tamis // 36 // 2 // //

tèèmèdéré // hundred // hundred // numeral/count // numéro/compter // cent // //

tééndà // ignite // ignite // fire // feu // allumer // 39 // 2 // //

téérō // tall // tall/high // size // taille // haute taille // //

těgándá // coil, roll // coil // roll/fold // rouler/plier // enrrouler // //

tégé // behavior // character // emotion/temperament // émotion/nature // comportement // //

tégé // behavior // character // emotion/temperament // émotion/nature // comportement // //

tégé // character // character // emotion/temperament // émotion/nature // caractère, nature

// //

tégé // character // character // emotion/temperament // émotion/nature // caractère, nature

// //

tégé gàn // shape // do/make // do/work // faire/travail // forme // //

tégé gàn // shape // do/make // do/work // faire/travail // forme // //

tégé gàn // shape // do/make // do/work // faire/travail // **forme** // //

tégé gáwn // attractive // pretty // good/bad // bon/mauvais // **bon à voir** // //

těgěndà tégěndá // on back // lying position // body position // position du corps // **sur le dos** //

15 // 1 // bàràgà ìn bàràgá mî // lay straight out

tégěndī // flip // flip // motion // mouvement // **renverser** // //

těggé bé tòrnòn // ugly // ugly // good/bad // bon/mauvais // **vilain, laid** // //

těgò // 9 // digit 2-9 // numeral/count // numéro/compter // **neuf (numéro)** // //

těgòrò // face // face // body // corps // **visage** // 11 // 1 // //

těgòrò // forehead // face // body // corps // **front** // 11 // 1 // //

těgòró m pè bwé // foot (animal) // leg // part (animal) // partie (animal) // **patte** // 15 // 3

// //

těgù m pě // front // front // space // espace // **devant** // 78 // 19 // //

těgù m pě // front // front // space // espace // **devant** // 78 // 19 // //

těgúró n jùgùrí // prostrate // prayer (part) // religion // religion // **prostration** // //

těmbé tùgú // pestle // pestle type // mortar/pestle // mortier/pilon // **pilon** // 36 // 3 // //

tembera buundi // push // push // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **pousser** // //

těmbéré // press // press // press/squeeze // appuyer/presser // **appuyer** // //

těmbèré // fault, wrong // error // truth/lie // vérité/mensonge // **faute, fautif, tort** // //

těmbèrè // castrate // castrate // livestock // bétail // **castrer** // 2 // 9 // //

těmbèrè/dègè // hit // hit // hit // frapper // **frapper** // //

těmbí // brick // brick // house // maison // **brique** // 64 // 7 // //

těmbì tùgù // pestle // pestle type // mortar/pestle // mortier/pilon // **pilon** // 36 // 4 //

těmbìrè // stone, pebble // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 59 // 6 // //

těmbìrè n tẹmbìrè // tilt // tilt // body position // position du corps // **incliner, pencher** // 14 // 3

// //

tembire n tembire ñomboro // dent // jab // penetrate // pénétrer // **bosseler** // //

těmbìrè/táwátòn // stone, boulder // stone // soil/stone // sol/pierre // **pierre** // 59 // 6 // //

těmbō // hear // hearing // sound // son // **entendre** // //

tembo ñki // teach // teach // mental // mental // **enseigner** // //

těmbó, ñìjá // inform // inform/discuss // talk // parole // **renseigner** // //

tèn // tent // hut/tent // house // maison // **tente** // 64 // 3 // //

těndè // grandparent // grandparent // kinship // parenté // **grand-parent** // //

těndè n kí // forget // forget // mental // mental // **oublier** // //

těndé n tẹndé // lose // lose // lose/search/find // perdre/chercher/retrouver // **perdre** // smth lost

//

těndéré // oven // oven // cooking // cuisine // **four** // 37 // 13 // //

tëndèrũ // grandparent // grandparent // kinship // parenté // **grand-parent** // plural //

tëndí // surprise // stalk // fight // lutte // **surprendre** // //

tëndí // surprise // stalk // fight // lutte // **surprendre** // //

téŋ!gó // width // wide // size // taille // **largeur** // //

téŋ!gó // width // wide // size // taille // **largeur** // //

téŋgó // broad // spacious // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **large** // 79 // 2 // //

téŋí tàjà // carry // carry (on head) // carry/load // porter/charger // **porter** // //

téré // show // show // vision // vision // **montrer** // //

téré // swear, vow, oath // oath // talk // parole // **juré, serment** // //

téré mè // haggle // haggle // commerce // commerce // **marchander** // //

téré mè // haggle // haggle // commerce // commerce // **marchander** // //

téré mè // haggle // haggle // commerce // commerce // **marchander** // //

tèrìbě // grandchild // grandchild // kinship // parenté // **petit enfant** // //

tèrò n tèrò máà búwè ŋ kúm!bé hùn // kneel // kneel // body position // position du corps //

s'agenouiller // 13 // 14 // túrù n túrú // (camel) kneel = lie down

tèvé n tèvé // bogged, stuck // stuck // impede // empêcher // **s'embourber** // //

tèvé n tèvé // bogged, stuck // stuck // impede // empêcher // **s'embourber** // sàkà n sáká // stuck

in a tree

těw // belch, burp // oral gaseous emission // body function // fonctionnement corporel //

éructer, roter // 11 // 13 // //

těwé n kí // forget // forget // mental // mental // oublier // //

tí n tǐngà // mirror // mirror // vision // vision // miroir // //

tǐbà/tìyò // fall // fall // fall // tomber // tomber // //

tǐbèré // betray // betray // crime/deception // délit/duperie // trahir // //

tǐgáálré // skin // body substance // body // corps // peau // 10 // 6 // //

tǐgàè n ñwé // oil // oil type // oil/butter // huile/beurre // huile // 38 // 3 // tǐngíyè ñ ñwè //

taane

tǐgàyé // peanut // nut crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // arachide // 45 // 2 // //

tǐgàyè dáyàyé // peanut // nut crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // arachide // 45 // 1

// //

tǐgè // also, too // too // logic // logique // aussi // //

tǐgèré // run // run // motion // mouvement // courir // //

tǐgèré // race // race // motion // mouvement // course // //

tǐginda n tǐginda // roll // roll // roll/fold // rouler/plier // rouler // //

tǐgìrì // flow // flow // liquid // liquide // couler // 59 // 4 // //

tǐ n kóró // bunch, pile // bunch // group/mass // groupe/masse // tas // //

tì n kóró // heap, pile // heap // group/mass // groupe/masse // **tas** // //

tì n kóró // heap, pile // heap // group/mass // groupe/masse // **tas** // //

tí n tòn // statuette // fetish // ritual // rite // **statuette** // also name for the main pole in a house

//

tígíndá/tígandì // drive // drive // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **conduire** // //

tín // tail // tail // part (animal) // partie (animal) // **queue** // 15 // 4 // nà n tín // cow's tail used

for dusting or fanning

tín // tail // tail // part (animal) // partie (animal) // **queue** // 15 // 4 // //

tín wáyí // healthy // health // medicine // médecine // **bien se porter, santé** // //

tín/gwì // heal // recover // medicine // médecine // **guérir** // //

tín/gwì // recover // recover // medicine // médecine // **recupérer** // ex. màá dègè gúwé //

tín/gwì // recover, heal, cure // recover // medicine // médecine // **recupérer, guérir** // //

tín!dì bòndò // repeat, do again // again // time // temps // **répéter, encore** // start again //

tìndá // begin, start // begin // begin/finish // commencer/terminer // **commencer** // //

tíndè // put // put // put // poser/mettre // **mettre** // //

tíndè // put // put // put // poser/mettre // **mettre** // //

tìndé // wear, put on, don // wear // clothing // vêtements // **habiller. vêtir** // 20 // 12 // mùndá

// put on shoes or pants

tiindi (malpa buun) wayi // load // operate firearm // weapon // arme // charger // //

tiindi (n X) // involved // involvement // begin/finish // commencer/terminer // engager // ex.

tiindi n túrná // begin trading

tiindi/jiye // at once // instance // time (instance) // fois // d'un coup // //

tùjǎá // greet // greet // greeting // salutation // saluer // //

tùjè màá gîn m pè // behind // rear // space // espace // derrière // 78 // 22 // tirindo // cause

(something) to sit

tín // butchery cut, rump // butchery cut // part (animal) // partie (animal) // partie (boucherie),

culotte // 15 // 10 // //

tǐndè // defecate, shit // defecate // body function // fonctionnement corporel // déféquer, chier

// 13 // 5 // //

tǐndè // defecate, shit // defecate // body function // fonctionnement corporel // déféquer, chier

// 13 // 6 // //

tǐndè // defecate, shit // defecate // body function // fonctionnement corporel // déféquer, chier

// 13 // 6 // //

tǐndé swè ŋ kò // be put in // put // put // poser/mettre // ê. mis dans // //

tǐnsàndí // frond, leaf // leaf // part (plant) // partie (plante) // feuille // 16 // 5 // sùgá // grass

used in making roof (of hangar?)

tíntón // shed // shed // house // maison // **hangar** // 64 // 6 // //

tíngará // push // push // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **pousser** // //

tíngàrà kíí ndò // approach, near // near // distance // distance // **approcher** // 78 // 12 // (also
push downwards) //

tíngàrà kíí ndò // approach, near // near // distance // distance // **s'approcher** // 78 // 12 // //

tíngàrà tíngará // squash // squeeze // press/squeeze // appuyer/presser // **écraser** // //

tíngàrà tíngará // squash // squeeze // press/squeeze // appuyer/presser // **écraser** // //

tíngàrà tíngará // squeeze, mash // squeeze // press/squeeze // appuyer/presser // **serrer** //

squeeze together // kám!bàrà ḡ kámbara

tíngō // wake up, awaken // wake // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **se réveiller** // //

tíngú wàyì // wake up, awaken // wake // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **coucher,**

recroqueviller // //

tíngudu // pour, spill // pour // fall // tomber // **verser** // //

tíngundu suḡe // pour // pour // fall // tomber // **verser** // //

tíngùndù // wake up, awaken // wake // sleep/wake/bed // dormir/réveiller/lit // **se réveiller**

// //

tírí mìnà // sit // sit // body position // position du corps // **asseoir** // 13 // 13 // //

tírí mìnà // situation // place // space // espace // **situation** // 78 // 19 // //

tiyɔ tiyɔ a san hun // fall // fall // fall // tomber // **tomber** // //

tíyɛ // 1 // one // numeral/count // numéro/compter // **un** // //

tíyɛ bèndé // cousinhood // cousin // kinship // parenté // **cousinage** // páán/páàndé // cousin/s

tíyén // owner // owner // possession // possession // **propriétaire** // shiyén ? //

tiyere // sit // sit // body position // position du corps // **asseoir** // 13 // 13 // tíyɛ // sit

(imperative)

tǒ // sibling // sibling // kinship // parenté // **frère, sœur** // //

tǒ // awl // awl // point // pointe // **alêne** // //

tǒ // awl // awl // point // pointe // **alêne** // //

tǒ // awl // awl // point // pointe // **alêne** // //

tǒ // awl // awl // point // pointe // **alêne** // //

tǒ // point // hair point // point // pointe // **poinçon** // //

tò pò // self // self // person // personne // **soi-même** // 6 // 6 // //

tògòndà na tógòndà maa no // upside down // inverted // spatial relation // rapport spatial //

renversé // 77 // 5 // //

tògòndì màà nó qí dégè mè // facing up // top // space // espace // **orienté en haut** // 78 // 23 //

lit. 'raise smth's mouth above its head' //

tòkómbó // dye // dye // color // couleur // **colorant** // //

tokora // namesake // namesake // kinship // parenté // **homonyme** // //

tòmbò // hoe, daba // hoe, daba // agriculture // agriculture // **daba** // 48 // 1 // un-farmable land

//

tómèè // Tombo-So // language // talk // parole // **Tombo-So** // píyèn // ppl of sisongo

tominda n tominda // embellish, decorate // beautify // adornment // ornament // **orner, embellir**

// 22 // 5 // //

tõn bìré bě // coin // coin // coin // monnaie // **monnaie** // //

tóngé // cushion // cushion (for head) // carry/load // porter/charger // **coussin** // //

tòngó // rap // punch/rap // hit // frapper // **taper** // rap with fist in order for sme to come out

//

tóngóndàw // peck // peck // eat // manger // **becqueter, picorer** // 31 // 1 // //

tóngóndàw // peck // peck // eat // manger // **becqueter, picorer** // 31 // 1 // //

tóngórò // thigh // leg // body // corps // **cuisse** // 10 // 15 // //

tóógínì // threaten // threaten // fight // lutte // **menacer** // //

tòómpà // window // window // house // maison // **fenêtre** // 66 // 4 // táyàrà // wooden window

frame

tópáà // shoulderbag // bag // bag/sack // sac // **gibecière** // 55 // 3 // //

tópáà // shoulderbag // bag // bag/sack // sac // **gibecière** // 55 // 3 // //

tópáà // shoulderbag // bag // bag/sack // sac // **gibecièrè** // 55 // 3 // //

tópáà // shoulderbag // bag // bag/sack // sac // **gibecièrè** // 55 // 3 // //

tópáà // large sack // sack // bag/sack // sac // **gros sac** // 55 // 3 // //

tópáà // large sack // sack // bag/sack // sac // **gros sac** // 55 // 4 // //

tòré // 1 // one // numeral/count // numéro/compter // **un** // //

tòrémé // star // star // celestial body // corps céleste // **étoile** // 71 // 3 // //

tórò // pull off // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **tirer** // //

tórò // pull off // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **tirer** // //

tórò // pull off // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **tirer** // //

tórò // pull out // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **tirer** // //

tórò // detach // pick // break // casser // **enlever** // //

tórò ná ndò // pull // pull/drag // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **tirer** // //

tórógó tábá hùn // pounding area // pounding area // pound/grind // piler/moudre // **zone de pilage** // 36 // 9 // //

toronde // association, club // agemate // friend // ami // **association** // men's association //

tóròndó // tolerate, forgive // excuse/pardon // talk // parole // **tolérer, pardonner** // //

torondo n torondo (a paya) // collect // handful // eat // manger // **enlever** // 30 // 2 // //

tótó // awl // awl // point // pointe // **alène** // //

tówù // shoot // shoot // hunt // chasse // **tirer** // 35 // 9 // //

tǒyè // awl // awl // point // pointe // **alêne** // //

tsǐ // grandparent // grandparent // kinship // parenté // **grand-parent** // //

Tùbàkú/tùbàkúnè // European, white // European // ethnicity // ethnie // **européen, blanc** // kì

bǔyè // Red person = white person

Tùbàkú/tùbàkúnè // foreigner // foreign // ethnicity // ethnie // **étranger** // //

túgà // curse // invocation // talk // parole // **malédiction** // //

túgà // curse // invocation // talk // parole // **maudire** // //

tùgá // insult // insult // talk // parole // **insulte, injure** // //

tùgá // insult // insult // talk // parole // **insulter** // //

tùgá // insult // insult // talk // parole // **insulter** // //

tugiri // poke // poke // hit // frapper // **coup de doigt** // ex. tǔgì háⁿ jíyè // poke sme to wake

them up

tugiri // jab // jab // penetrate // pénétrer // **piquer** // //

tugiri // jab // jab // penetrate // pénétrer // **piquer** // //

tugiri // implant // implant // penetrate // pénétrer // **planter** // //

tǔgìrì // hole // puncture // hole // trou // **trou** // //

tugu // burn // burn // hot/cold // chaleur/froid // **brûler** // //

tuḡu // burn // burn // hot/cold // chaleur/froid // brûler // //

túḡé // ashes // ashes // fire // feu // cendre // 39 // 5 // (no plural, mass noun) //

túḡéré // carry // carry (on head) // carry/load // porter/charger // porter // túwàn // dump from
head

túḡéré // load // load // carry/load // porter/charger // charge // //

túḡéré // load // load // carry/load // porter/charger // charger // //

túḡéré // load // load // carry/load // porter/charger // charge // //

tuḡere a ko maa tuḡere // take out // remove // bring/deliver/send // apporter/emmener/envoyer

// enlever // //

tùkírú // buttock // midsection // body // corps // fesse // 10 // 7 // d̀̀k̀̀ééé // butt crack

túmbà // well bag // well apparatus // well (water) // puits // puisette // 63 // 5 // //

tùmbá // calabash // calabash (liquids) // calabash/gourd // calebasse/gourde // calebasse (à
liquides) // 54 // 5 // //

tùmbá // gunpowder gourd // gunpowder container // weapon // arme // gourde à poudre à
canon // //

tùmbá // bunch, pile // bunch // group/mass // groupe/masse // tas // //

tùmbá // heap, pile // heap // group/mass // groupe/masse // tas // //

tùmbā // gourd // gourd // calabash/gourd // calebasse/gourde // gourde // 54 // 9 // //

tùmbárí // among // middle // spatial relation // rapport spatial // **parmi** // 75 // 3 // //

tùmbárí // between // between // spatial relation // rapport spatial // **entre** // 75 // 4 // //

túmbé // pour // pour // fall // tomber // **verser** // //

túmbéré // part, division // fraction // quantity // quantité // **partie, division** // //

tùmbéré // pile // harvest pile (big) // agriculture // agriculture // **tas** // 53 // 4 // (spill) //

tùmbéré // bunch, pile // bunch // group/mass // groupe/masse // **tas** // //

tùmbéré // heap, pile // heap // group/mass // groupe/masse // **tas** // //

tùmbéré tùmbéré // pile // harvest pile (big) // agriculture // agriculture // **tas** // 53 // 4 // //

túmbéwáyè // pour, spill // pour // fall // tomber // **verser** // //

túmbìrí // shave // shave // cut // couper // **raser** // //

tùmí // amulet, talisman // amulet // write/draw // écrire/tracer // **amulette, talisman, gri gri** // n

dòn // belt used by old men to remove and hit children

tùmí // amulet, talisman // amulet // write/draw // écrire/tracer // **amulette, talisman, gri gri**

// //

tùmí // amulet, talisman // amulet // write/draw // écrire/tracer // **amulette, talisman, gri gri**

// //

tùn // thorn // thorn // part (plant) // partie (plante) // **épine** // 16 // 8 // //

tùn kúwó // sand, antmound // sand // soil/stone // sol/pierre // **sable, fourmilière** // 60 // 3

// //

tùndé à pánjā // heave // throw // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter // **lancer** // //

tùndì n túndí // lean // lean // press/squeeze // appuyer/presser // **s'appuyer** // //

tùndì n túndí // lean // lean // press/squeeze // appuyer/presser // **s'appuyer** // //

túndùrù // story opening // narrative formula // narrative // conte // **début de conte** // //

túndùrù // proverb // proverb/riddle // narrative // conte // **proverbe** // //

túndùrù // riddle // proverb/riddle // narrative // conte // **devinette** // n já // I've seen' in

response to 'you and the X'

túndùrù n dígá // proverb // proverb/riddle // narrative // conte // **proverbe** // //

túndùrù n dígá // tell, narrate // narrate // narrative // conte // **raconter** // //

túndùrù n dígá // tell, narrate // narrate // narrative // conte // **raconter** // //

túndùrù ná d́yó // tell, narrate // narrate // narrative // conte // **raconter** // //

tǔngè // menstrual blood // menstruate // body function // fonctionnement corporel // **sang**

menstruel // 12 // 8 // //

tǔngè // menstruation // menstruate // body function // fonctionnement corporel // **menstres,**

règles // 12 // 8 // //

tǔṅgè ì kòò // menstrual blood // menstruate // body function // fonctionnement corporel //

sang menstruel // 12 // 7 // //

túrà // bathe, wash // bathe // wash/bathe // laver // se laver // //

túrà // bathe, wash // bathe // wash/bathe // laver // se laver // //

turan // sell // sell // commerce // commerce // vendre // //

tùré // lie down // lie down // body position // position du corps // coucher // 15 // 1 // //

túrná tíyén // do commerce // market // commerce // commerce // faire commerce // //

túrná/túúndè // exchange, barter, trade, swap // exchange // commerce // commerce // échanger,

troquer // //

tùrù // brood // brood // chicken // poulet // couver // 6 // 5 // //

tùrù // neighborhood // neighborhood // village/bush // village/brousse // quartier // 63 // 2

// //

tùrù // turn // instance // time (instance) // fois // tour // //

turu n turu na wore n jẹ ha ọẹ biin a diinda diinda // spend night // spend night // time of day //

heure // passer nuit // // wàrì n dá ọì há ọě bínnà

túrú n túrú swì, sòrò n sòrò mí swì // leap // pass/cross // motion // mouvement // plonger

// //

túrù n túrú wóré // sit on edge // sit // body position // position du corps // **asseoir au bord** // 13

// 13 // lit. 'going to lie down' //

tǔrú/bìnà // lie down // lie down // body position // position du corps // **coucher** // 14 // 5 // //

tǔrúwè // lie down // lie down // body position // position du corps // **coucher** // 14 // 5 // //

túúm!bírè // pour, spill // pour // fall // tomber // **verser** // da tuumbe // make spill

tùùmbárí bùùndá // separate, restrain // pacify // impede // empêcher // **séparer** // //

túúmē // onion // root crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **oignon** // 46 // 2 // //

tùùndúrúmè // tale, story // tale // narrative // conte // **conte, histoire** // //

túwàn // empty // make empty // full/empty // plein/vide // **vider** // //

túwàn // dump // dump // full/empty // plein/vide // **vider, verser** // //

tùwón zẹ̀yẹ̀ // clay // clay // soil/stone // sol/pierre // **argile** // 60 // 5 // //

tùwé // transplant // transplant/graft // agriculture // agriculture // **transplanter** // 49 // 8 // //

tùwé // lend // lend/rent // commerce // commerce // **prêter** // //

tùwé // rent // lend/rent // commerce // commerce // **louer** // //

tùwé // rent // lend/rent // commerce // commerce // **louer** // //

tùwé // credit // loan // money // argent // **crédit** // //

tùwé? // lend // lend/rent // commerce // commerce // **prêter** // //

tuwne tuwne sawn // fall off // fall off // motion // mouvement // **détacher** // //

tǔwnéē/tǔmēē // cat // cat // animal // animal // **chat** // 1 // 4 // //

tǔyúrù // spit // spit // body function // fonctionnement corporel // **crachat** // 12 // 5 // //

tùyúrù/tùyú/tuqi // spit // spit // body function // fonctionnement corporel // **cracher** // 12 // 4

// //

tǔyúrù/tùyú/tuqi // spit // spit // body function // fonctionnement corporel // **cracher** // 12 // 5

// //

twà // arrive // arrive // motion // mouvement // **arriver** // ready for marriage as well //

twǎ kò // take place // sit // body position // position du corps // **prendre place** // 13 // 14 //

múnná kò // enter house'

twáán!dí (màà díndè) // attain // attain age // age // âge // **atteindre** // 8 // 2 // //

twè (a dama) // fit handle // handle // part (object) // partie (object) // **emmancher** // 15 // 15

// //

twè (a dama) // insert handle // handle // part (object) // partie (object) // **emmancher** // 15 // 16

// twè (a dama) suqe // insert down' (into the daba)

tǔwéé // basket (grass stems) // basket // basket // panier // **panier (tiges de graminée)** // 57 // 2

// //

twéré // carry // carry (on head) // carry/load // porter/charger // **porter** // //

twǎnò // blacksmith // blacksmith // caste // caste // **forgeron** // //

unknown // abomasum // internal organ // part (animal) // partie (animal) // **caillotte**,

abomasum // 15 // 10 // //

vuru vuru // snore // snore // body function // fonctionnement corporel // **ronfler** // 13 // 2

// //

wà nà sàw // prolong, extend // duration // time // temps // **prolonger** // extend, stay long time

(fut) //

wàà // scoop // serve // spoon/ladle // cuiller/louche // **en lever** // 57 // 11 // //

wàà // scoop // scoop up // liquid // liquide // **ramasser** // 59 // 5 // ex. n dá ké n wáá kènkèè // I

scoop something with a spoon'

wàà // scoop // scoop up // liquid // liquide // **ramasser** // 59 // 6 // ex. n dá ụè á wàà màà ní n

tè ñkò // I scoop water with the palm of my hand'

wàà // heat // hot // hot/cold // chaleur/froid // **chauffer** // //

wàà (gómè/gújè) // harvest // harvest // agriculture // agriculture // **récolter** // 52 // 1 // //

wàà búún!dí // scoop out // scoop/shovel // take/get // prendre/obtenir // **enlever** // //

wàà/paa // scoop // scoop/shovel // take/get // prendre/obtenir // **ramasser, puiser** // //

wáájìbí // necessarily // certainty // truth/lie // vérité/mensonge // **obligatoirement** // //

wàará // agree // approve/reject // talk // parole // **accord** // n. //

wajibi // duty, obligation // obligation // desire/need // désir/besoin // **obligation** // Ar. //

wari // work // work // do/work // faire/travail // **travail** // //

wari na n je hasa a bwen // finish // finish // begin/finish // commencer/terminer // **finir** // //

wàrí tàwà // fast, speedy // rapid // speed // vitesse // **rapide** // //

wòḍbé // pot // pot // pot/kettle // marmite/théière // **marmite** // 54 // 20 // //

wòḍrè // collarbone // bone // body // corps // **clavicule** // 10 // 9 // //

wóré // shoulder // joint // body // corps // **épaule** // 10 // 13 // kúwó/kòó // shoulder

wòfà ḡ wòfá // err, error, mistake, wrong // error // truth/lie // vérité/mensonge // **tort, erreur** //

be wrong //

wòḡjé // gutter // gutter // house // maison // **gouttière** // 67 // 2 // ḡ ṽè n jè //

wòrábí // board game // board game // fun/song/dance // amusement/chant/danse // **jeu** // //

wore // go // go // motion // mouvement // **aller** // //

wóré bóḡḡ // grow up // big // size // taille // **grandir** // 80 // 9 // //

wore bendè wayi // long // long // size // taille // **long** // //

wórè gímpè // go backward // backward // direction // direction // **reculer** // 73 // 3 // //

wóré há kòrà kí // go and come // return // motion // mouvement // **aller et venir** // //

wòrè ṽúrí ndò // approach, near // near // distance // distance // **s'approcher** // 78 // 12 // //

wórè téḡúrò // advance, forward // forward // direction // direction // **avancer** // 73 // 2 // //

wórè téḡúrò // advance, forward // forward // direction // direction // **avancer** // 73 // 2 // //

wórè tégúrò // forward // forward // direction // direction // **avant, devant** // 73 // 2 // //

wǒró // jar // jar // water jar/trough // jarre/abreuvoir // **canari, jarre** // 54 // 9 // //

wǒró // jar // jar type // water jar/trough // jarre/abreuvoir // **canari, jarre** // 54 // 13 // //

wòrò kúqè // cup // cup // bowl/cup // écuelle/bol // **bol** // 55 // 1 // pàyàrà // container (all)

wórò wóró // loose, slack // loose // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **lâche** // 79 //

1 // //

wórò wóró // loose, slack // loose // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **lâche** // 79 //

2 // //

wórò wóró // loosen // loose // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **lâcher** // 79 // 2

// //

wù sàw̄ // eternally // always // time // temps // **éternellement** // //

wù sàw̄ ñwí // long time // duration // time // temps // **durer, longtemps** // stay there for a long
time //

wùré // butter // butter // oil/butter // huile/beurre // **beurre** // 37 // 29 // //

wùré ñwè // shea-butter // shea-butter // oil/butter // huile/beurre // **beurre de karité** // 38 // 2

// //

wúríjé ñỳwén // grindstone // grindstone // pound/grind // piler/moudre // **pierre, écraser** // 36 //

6 // //

wúróbé // wood // shed // house // maison // bois // 64 // 6 // //

wúróbé // cross-beam // beam // house // maison // traverse // 66 // 5 // //

wùrúbí // point game // toy // fun/song/dance // amusement/chant/danse // jeu à pointe // //

wǔrúndè // twin // twin // kinship // parenté // jumeau // jèèré kùú wǔrúndè // woman give
birth to twins

wùsèw // sneeze // nasal emission // body function // fonctionnement corporel // éternement //

11 // 13 // //

wuturo // cart // cart // vehicle // véhicule // charrette // ful //

wuturo // cart // cart // vehicle // véhicule // pousse-pousse // //

X púgá (was X) // ablutions // ablutions // religion // religion // ablutions // ségèrè á mínà //

unwashed face in morning

yàá bòròmbè // young man // young man // person // personne // jeune homme // 6 // 8 // //

yàá bòròmbè mè dùgá jògòndè // young man // young man // person // personne // jeune

homme // 6 // 9 // //

yaa m bombe kawa tugu // dandy, elegant // pride // emotion/temperament // émotion/nature //

fanfarron, élégant // //

yàá ná pùwè/yàá mìn jééré // young woman // young woman // person // personne // jeune

femme // 7 // 1 // yǎpwè //

yàámbè // child // child // person // personne // **enfant** // 6 // 7 // //

yàámbé dérèbè // newborn // newborn // birth // naissance // **nouveau-né** // 9 // 6 // //

yàámbé dérèbé mè síyè kàwná // young // small // size // taille // **jeune, petit** // //

yaambe maa nii maa niija // baptism // baptism // birth // naissance // **baptême** // 8 // 8 // //

yàándè gwòndé n t̀r̀r̀ndé // young man // young man // person // personne // **jeune homme** // 6

// 10 // //

yàándè gwòndé n t̀r̀r̀ndé // young man // young man // person // personne // **jeune homme** // 7

// 1 // //

yàándè p̀ẁèndé // young woman // young woman // person // personne // **jeune femme** // 7 //

1 // p̀ẁé wè dérèbè //

yafina wayi // pardon // excuse/pardon // talk // parole // **pardonner** // ful //

yaya // cut up // cut up // cut // couper // **découper** // //

yáyà // harvest // harvest // agriculture // agriculture // **récolter** // 51 // 4 // //

yáyà // harvest // harvest // agriculture // agriculture // **récolter** // 51 // 5 // //

yáyà // cut // sever // cut // couper // **couper** // //

yaya maa kwa // cut throat, slaughter // slaughter/butcher // livestock // bétail // **égorger** // 3 //

2 // //

yàyà yàyà màá yémbé // attack // attack // fight // lutte // **attaquer** // lit. 'cut his road' //

yáyá/bówòndó // dam up // stop up // impede // empêcher // **endiguer** // //

yáyá/jáyá // cut, slice // slice/strip // cut // couper // **couper** // //

yáyáńkí // attack // attack // fight // lutte // **attaquer** // //

yáùè // young woman // young woman // person // personne // **jeune femme** // 7 // 1 // //

yâùè // girl // child // person // personne // **fille** // 6 // 8 // yánáùèndé/yándáùèndé //

yámbá // crowd // group // group/mass // groupe/masse // **foule** // (for birds, insects, humans,

but not animals) //

yámbá // swarm // swarm // group/mass // groupe/masse // **essaim** // //

yápèrè // padding // donkey gear // donkey // âne // **ouate** // 3 // 2 // píírá // untie a donkey's

legs

yava // sad, disappointed // discourage // emotion/temperament // émotion/nature // **triste, déçu**

// //

yáwé // see // see // vision // vision // **voir** // //

yòyó // weed, turn over // weeding // agriculture // agriculture // **désherber, biner** // 50 // 6

// //

yòyó // inside out // inverted // spatial relation // rapport spatial // **à l'envers** // 77 // 4 // //

yòyò // outside // outside // house // maison // **dehors** // 66 // 2 // //

yòyò // outside // outside // house // maison // **dehors** // 66 // 2 // //

yoyɔ(ro) // flip // flip // motion // mouvement // **renverser** // //

yóyòrà yóyòrá // upside down // inverted // spatial relation // rapport spatial // **renversé** // 77 //

4 // //

yóyòrà yóyòrá // upside down // inverted // spatial relation // rapport spatial // **renversé** // 77 //

5 // //

ye // call // preach // religion // religion // **appeler** // ndo //

yèèmbé // basket (branches) // basket // basket // panier // **panier (branches)** // 56 // 2 // //

yèèmbé // large sack // sack // bag/sack // sac // **gros sac** // 55 // 4 // Dogon men's bag //

yèèmbè // road // road // topography // topographie // **chemin, route** // 69 // 7 // //

yèèmbè // road // road // topography // topographie // **chemin, route** // 69 // 7 // //

yembe // street // outside // house // maison // **rue** // 66 // 4 // //

yèrèwé sí hùn // be up against // press // press/squeeze // appuyer/presser // **se serrer contre**

// //

yérò // near, close // near // distance // distance // **proche, près** // 78 // 13 // kéré // near a place

yqè n túrà mínà // outhouse // toilet // house // maison // **W C** // 68 // 1 // //

yí kàwnà ñkè // get old // old // age // âge // **vieillir** // 7 // 3 // //

yí táá!rá // someone else // someone else // person // personne // **autrui** // 6 // 6 // //

yí twôḡ // visit // guest // visit/host // visiter/lover // **visiter** // //

yìbè bende // tall // tall/high // size // taille // **haute taille** // //

yìbè yiindo maa hun a ɥe siin // ride double // drive // push/pull/throw // pousser/tirer/jeter //

monter à deux // //

yìkórèè // rainbow // rainbow // weather // météorologie // **arc-en-ciel** // 71 // 16 // //

yìrìbè jìbá // die // death // life/death // vie/mort // **mourir** // 9 // 12 // //

yìrìbèndè n sán // night quarters // animal pen // livestock // bétail // **lieu à coucher** // 2 // 7

// //

yìrìbèndè n sán // pen // animal pen // livestock // bétail // **parc, clôture** // 2 // 7 // //

yìrìbèndè n sán // pen // animal pen // livestock // bétail // **parc, clôture** // 2 // 7 // //

yìrìngā // lash, whip // whip (verb) // hit // frapper // **fouetter, chicoter** // wave, swish (flies to leave) //

yìrìngā // flap // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **battre** // //

yìrìngā // flap // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **s'agiter** // //

yìrìngā // flap // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **s'agiter** // //

yìrìngā // swing // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **balancer** // //

yìrìngā // wave // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **agiter** // //

yìrìngā // wave // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **agiter** // //

yìrìngā // wave // shake // mix/stir/shake // mélanger/remuer/secouer // **agiter** // //

yívé kàwnà // old, elderly // old // age // âge // **vieux, âgé** // 7 // 5 // //

yǒgò // outside // outside // spatial relation // rapport spatial // **extérieur, dehors** // 77 // 1 //

kote a báá // where are you from?

yógòndá // stalk, lie in wait // stalk // fight // lutte // **guetter** // //

yógòndá // stalk, lie in wait // stalk // fight // lutte // **guetter** // //

yògùndá // payment // pay // money // argent // **versement** // payment (for crime or otherwise)

//

yúbàrà jáárè // tighten // tight // tight/loose/spacious // étroit/lâche/spacieux // **serrer** // 79 // 1

// //

yùgùrì ñ yùgùrì // penetrate // jab // penetrate // **pénétrer** // **enfonce** // //

yùgùrì ñ yùgùrì // stick // poke // penetrate // **pénétrer** // **enfonce** // //

yǔmbō // penis // genital // body // corps // **pénis** // 10 // 12 // //

yǔmbō ò dǎgè // foreskin // genital // body // corps // **prépuce** // 10 // 12 // //

yǔmbō jì ɥê // semen // secretion // body // corps // **sémen** // 11 // 9 // penis water //

yúrógú // chain // prison // law // loi // **chaîne** // //

yúrógú // chain // rope // attach/rope // attacher/corde // **chaîne** // //

yùrúmè // pity // pity // emotion/temperament // émotion/nature // **pitié** // //

yùrúmè // sad, disappointed // discourage // emotion/temperament // émotion/nature // **triste,**

déçu // //

yùrúmè yé wè // pity // pity // emotion/temperament // émotion/nature // **pitié** // //

yùrùmìné // grief // grief // life/death // vie/mort // **deuil** // 9 // 18 // ful. Borrowing //

yèrè (ná gògò) // winnowing van // van // winnow/sift // vanner/tamiser // **van à vanner** // 36 //

1 // //

zèqé // clay // clay // soil/stone // sol/pierre // **argile** // 60 // 4 // //

zèqé // clay // clay // soil/stone // sol/pierre // **argile** // 60 // 6 // //

zàà // death // death // life/death // vie/mort // **mort** // 9 // 10 // //

záyèé // onion // root crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **oignon** // 46 // 2 // //

záyèé // onion // root crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **oignon** // 46 // 2 // //

záyèé n tùwín // onion // root crop // plant (cultivated) // plante (cultivée) // **oignon** // 46 // 3

// //

zìbè // pocket // pocket // clothing // vêtements // **poche** // 18 // 2 // //

Lexicon from Fieldworks (texts)

a biin // not this year

a ton nii ŋ kɛ wayi // pay

àà // 2nd PL

abada // never

adama // Adama

àlimáàm // Iman

amiiri // Chief

ba // tie

ba pe // all the time, every day

baako // beautiful

baara // Baara

baarmi // hurt

bán // knife

bandiagara // Bandiagara

bàngá // put on shoulder

baŋga // Bangande people

baŋgeε // people who speak Bangime

bàrà // remains

bara dama // aardvark?

barand // tired

bari // meeting

bè // NEG

bê // boil

be mi yæere // forget, stop thinking

bendo // gather

bendu // come upon

béré // woven top for closing bowls

bèmbè // courtyard

bende // long

bíí // goat

biin // year

bíín // year

biinaw // middle

biindo // put down, lie (something down)

bije // droppings

bíjè //

bìmbó // slightly

slowly //

bimε // heart

binó // between?

bìrḗ // leave?

bìrḗ // fire

bírèbḗ // thin

bita // finish

bità // complete

biyḗ // child

bìyú // ripe, ready

bogo // big

bombo // frog

bon // gun powder?

bondo //

bòndò // again

boṅgoro // Bongoro

boon //

bòrné // stick

boro //

bòró // tomorrow

bow // father

bón // cream

bòndó // living

bóre //

bòrè // baobab

bòrⁿo //

bòrnó // alive

bóynè // manner

bumi // people of Bounou

bùnd // unpeel, undress, take out

bunda //

búnú // Bunu

burn // leave, go out

burna // from, come from

búrnà // finish

buru // seed

kind //

bùtḍḍ // area where school is

buun // time, as in this is done X number of times

bùùn // millet powder

buuna //

buwε // leg

buwε jiindo // two legged animals (birds, humans, etc.)

buwo // herd

buwo // horse

buye // foot

búyè // see NEG

bwo //

bwo // field

bwoon //

bwo // border

da // COPULA

dà // some

dà // IMPERFECT

da ŋ wi // is there

da siiⁿ // be together

dààn // Daan

dààn // from above

daan n dege // deep

daan n ɥugu // deep

daya // touch

dáyâè // a little bit

dàyáy // little

dàmà // daba

damba // a lot

arrive //

reach //

full //

dan // Dan

dàŋ // it is there

dápàrí // machete

dé // sweet

dê // millet

dege // cotton

dégé // top

dégè // on top

dege tsen // chief

demangari // Demangari

demaṅgari //

deme // millet

den //

dén // full

dere // cultivate

dèwò // mar

dé // taste

dege //

dégé // hit

dégè // head

himself/herself //

dεge η kara // batism

dérénd // search

dèrnè // cook

dew //

déwén // a lot?

dicko // Dicko

diga // say

talk //

diiri // carve

dijini // hurt

dìnà // morning

dínè // stand, stop

diya // eat

dìyà // village

dò // leftovers?

dô // pass

dogo //

dogo // half

dogondo //

dòndó // bring

doo // relative

doo ro X hun // usually

dòné // day

dù // go up?

dúg // have

dúgí // short

dugu // forest

dùgù // dense forest

dùgúré // take

dwá // tree

d^waa //

egini // move.CAUS

ε // Imperfective

Imperfective //

gòn // man

gaana // thank

gábù // hippo

gan // good

gaⁿ je // a lot

gàndà // place

gàwó // spear

ge // cotton weaving device

gémbì // sift

geṅge //

géṅgé // salt

geṅgene // metal

gi // behind

gije // false

gilla // since, until

gin //

gírímè // rabbit

gíyénè // broom

gíyénè // sweep

giyɔn // Giyon

giyɔn // shadow

gogɔni // Gogoni (place where Ali's field is)

gombe // leave

allow //

gombiyɛ // turn about

gɔmpà // push

gɔmbì // change

gɔrɔ // sound of neck breaking

guje // grass, weeds

gumbe // gorilla (*Cercopithecus aethiops* Vigot)

guru //

gúrù // under

guɣɛ // throw

guɣu wore // scatter

guwɛ // separate, halve

guwonije // caracal

guwɔn // man

guwɔn taraya // poor man

gwɛndɛ // half

half //

gwɔ //

gwɔmɛ // strong, manly men, not afraid to fight

gwɔmɛ // rice

gwɔn-ŋo-nii-timba // ancient king of Bounou

H // Perfective (tone on verb)

H // Imperative (tone on verb)

H // Perfective (tone on subject)

H // Imperfect (tone on subject)

há // infinitive marker

há // until

ha buuⁿ te // never

haya // OK

hɛɛ // peace

HH // Imperfective (tone on verb)

HH // Perfective (tone on verb)

hiŋga // before

HL // Imperative (tone on verb)

hoⁿ // emphatic

hùn // on

i // PERFECTIVE

PERFECTIVE //

ima //

ímà // here

jaɣa //

jambɔre // last name

japina // forgive

jáw // beside

je // rise

jé // do

jèèja púrná // lazy

jéròmé // a lot of talk

jew // Jewol

jibe // person

jii // blood

jìjé // do something?

jiro kii ku // fall with force

jiye // night

jiye hun // nighttime

jìyè // night

jìyè // honey

jon // sky

joogi // hurt

jòn // rain, sky

júmb // pull

jur //

júr // kill

kà // elder

ka san // also

ka-η-ka-m-ban // harvesting knife

kaara //

kaawna // older

káyáyà // scratch

kámá // that

kambara // tight

kamr // ancestor

kande // husband

kârâ // shave

kârâ // find, possess

karaa // new

kàsàn // then, at that time

kaso // jail

káw // 3rd SING INANIMATE

kàw sán // now

kawⁿa jiiⁿ // at this moment, right now

keere // six

keeri // Kete

keesi // nothing

kéwó // open

ke //

kε // STATIVE

ké // grain leftovers after sifting

kεε // it (excluding humans)

kεgere // mat

kende // for now, yet

kende // speak

kendeke pɔɔre // cobra

kéré // near (place)

kèrè // wild animal

kere kere kere // carefully, slowly

kerendeke // snake

kèté // other

kì // by?

ki paan // everything

everyone //

kì pɔ́rɛ // African

kii //

kíí // it (for humans)

kijja // answer

kiind //

kíínd // dig

kiiye // seven

kííyè // eight

kije // branch

kíngé // skin

kirinda // discuss, squabble

kiya // respond

kiye // luggage, belongings

kíyé // lion

kó // PAST

kó // that?

kó // inside

Kogoro // name of pond in front of Bounou

kombe // calabash which is broken

kompe n ne m pe // mid afternoon

kómpè // afternoon

kónkò // concession

kóó // leave

koore // war

kore //

kóre //

kóré // stomach

kórè // tie

kòrègè // beome

koro // machete

koronda // try, fight

kòrònkí // return

kote // where

kòme // take what does not belong to you

kóndó // break

kòṅgòrò // fig tree

kòṅgè // drum

kòṅgè m biyé // drum sticks

kòṅgwé // tree species

kòò // able

kòòkké // shoe

kòrogo // basket

kòro // slash and burn

kórò // change, switch, transform

kòroḡo // cultivate (second time)

kòròndi // unable

kóròḡó // donkey

kòròre // jewelry

kóyê // gravel

kòyò n kòyò // acacia

kù // give birth

kùmbó // make fun of

kumboro // search

kun // back

kun // market

kún // egg

kun tijen // thief

kurna // gather, meet

kurⁿa // meet

kurtuŋu // marriage

kuru banja // cricket?

kuruba // dirty (bokki)

kùrùbá // spoon

kuruma // fold

kúwénjúwé // tree species

kùwì // hair

kùwó // house

kwa //

kwá // throat, neck

voice //

kwa yaya // cut throat

kwaa ŋ ki // able

kwɛn // finger nail

kwíwè // calabash

L // word-final tone lowering

laam // control, own

LH // Copula ? tone

LH // Perfective

LH // Imperative (tone)

LL // Imperative (tone on object noun)

LL // Imperative (tone on verb)

LL // Perfective (tone on verb)

LL // Imperfective (tone on verb)

mà // 3rd SING POSS

mǎ // 1 sg. POSS

maa // inhabitants of

maa //

maa // IMPERATIVE NEG

máà // laugh

máà // 1ST SING POSS

màà // nere

màà // want

màà // COPULA

màà // 3rd SING POSS

mààndjó // papaya

maara // build

malpa // rifle

màlpá m bỳyè // bullet

maṅgara // get together

maṅgoro // mango

màràgèè // luggage

màràyà // baggage

márándá // take care of (Ful)

me // DIMINUTIVE

animate //

mε // 3rd SG OBJ?

mε // 3rd SG POSS

mé // COMP

mè // 1sg POSS

mε nε // the day in which...

mε-tes-minna // no where

mende // kick

mende // choose

mene // a day in the past

mi // Passive marker

mí // 1st SING

mì // 3sg

mì // 1sg

miind // think

míndà // swallow

mírná // door

mírù // mosque

míná // next to

mìná // location

mind // enter

míndá // swallow

minna // place, location

miṅga // dew

mìrò // bee

mìrò m páyá // apiary

miyèn // before

mí //

mopti // Mopti

mòkóndé // age group

mòò síí // heal by spitting

mórè // species of snake (white)

mugu // bury

múnd // wear, dress

enter //

muwi // today

m^wɔɔ // like.NEG

myerɛ // look to (do something)

n // 1st SG

N // CONNECTIVE

n so kɛ be ɲ ko // I have no idea

ná // with

and //

nà // PASSIVE

nà // cow

naa // FUT

naa // COPULA for THEME SUBJ

naa // wilderness

nàà // animal

nàà // smell, to incense, breathe smoke

nààmú // listen

nambara // trick

nambara //

naraa // plaster

naw // send

náw // future

nàw // hole

nâw // ascend

nd // CAUSATIVE

nde // which

ndε // PLURAL

PLURAL //

PLURAL //

nè // what

nè // 1pl

ne siin min // what happened?

nèmáá // 2nd POSS

né // 1st PL

nè // 1st PL

nè // PLURAL

né màá // 1st PL POSS

nε-maa // 1st PL POSS

nèèrè // dry season

nεg // lift onto head

nεgε kore // pregnant

nènè // when

néré // uncle

nεvεrε // guardian, to guard

nεvεrε siyεn // guardian

nɛynɔ // Neyon

ni // rainy season

ní // 1sg

ní // 3rd PLURAL

nígíyá // extinguish

nii // thing

nii // call (name)

say //

ní // 3rd SG SBJ

ní // hand

nì // they

nii maa // 3rd PL POSS

nii mɛ // 3rd SING POSS

nî ŋ k^wén // finger nail

nii ŋa // say that

nii-maa // 3rd PL POSS

nìwáy // 3rd PL OBJ

níŋá // talk

niye // four

niye // drink

niye // yesterday

nìyé // day

nìyèrè // woman

nô // give

nô // mouth

no munda ke // breakfast

nore // hear

nororo // sink

nò // here?

nò n dege // loud noise, lots of people

nò n je // spit

nòndé // body

ntaa // some

nu // come

bring //

nùundí // five

nùwán // make, repair

ɲá // mother

ɲà // try

ɲaana mi // get up

ɲana // take

ɲáɲá // hangar

ɲaw // jump, step over, cross (yawtude)

ɲaw // does not belong to someone

ɲe // greet

ɲénd // place pot on fire in order to cook

ɲɛɛ // today

ɲéré ɲáárà // sound of gravel crushing under feet

ɲwa // trick

ɲ ga // on yesterday, within yesterday, emphatic?

ɲ kaw yiro // because of that

ɲa n tuundi // ape

ɲaa n tondi // monkey

ɲáámbára // sheep

ḡamba //

ḡambara //

ḡaraki // thought, mind

ḡáràkì ḡ dógòndò // remember

ḡâw // meat

ḡke //

ḡòmbìrì // macari

ḡɔrke //

ḡò̀̀rké // leopard

ḡúwé // sing

ḡwi //

ḡwón // walk

o // Perfective o

pàà // cave

paan // friend

paan // all

paanme // friendship

pàyá // pot, container

pàndiyá // spear (small, thrown)

paraa // gather (bowtinude)

pàrì // spear

pé // NEG?

per // shout

pero yere // cry out

pé // with

because of //

pεεε // key

pεεε // a lot

pèèré // clay pot for washing before prayers

pεnde // smash

péndè // burst

péndu // belt

pεεε // move

péré // tell people to leave?

péréndé // split

pεεεε //

pèùéré // wind

piindo // fly

pijε // seed

pìjé // take (millet out of a granary)

píràn // fear

piro se η kii pan // all things which fly

piye // put, set down

piyu // blow

pɔɔɔ // step on

pómbè // lift, raise

póndí // mix

pɔɔɔε //

póórè // black

pórè // well

pówn // meal

pug // wash

puge // place where millet is dumped during harvest

puje // valley

púrí // pound

puunda // Fulani

púúrúnì // incense smoke

puuta // Fulani who enslaved people

puwɔndo // search

púyé // wife

rà // ?

rù // PLURAL

saa //

sààmbá // spray

sáán // descend

saand // take off one's head

sáánd // fall

sayá // separate (Ful)

san //

sán // fence

sánd // unfold

sánjà // branch, crown of tree?

saŋa // (the) time

saŋa // mess around (euphamism)

play //

saŋa me tore // once, one time

segero // ?yawtude

sembere // ostrich

sere // harvest

sero gije // tell a lie

seb // chop (fields before planting)

sen //

sén // agentive

séndé // they

séné // if

sèrè // strike (a match or rocks to start a fire)

si // ethnicity

sí // NEG?

sig //

síg // ask

siibɛ // eye

siibɛ kuwɔn // blind

siin // each other

together //

siin // gather

sìin // APPLICATIVE

sijɛ // wood (pile)

simbe simbe pan // all the time, often

sime // rock, cliff

siribiyɛ // razor

sìqɛ // pass down?

siye // put

siyɛ //

siyɛ // take

siyɛ huⁿ // try

siyon // white

siyɔn // now

sòg // close

són // shirt

sore //

sòrè // know

soriyo // throw down

sɔɔɔ //

són // clothing

sòw // fall

sùgí // shell

sur // look

súyì // food

suwɛ // stalk

sɔɔɛ // descend

swɛ kɔɔɔ // rooster

ʃuɔɔ // breast

taa // fire

shoot //

táá // tear

táàgámì // accidently

taama-sigoo // 300

tááṅáwà // twenty

tááré // spider

taaro //

tááru // three

taawa //

taawa // early

tag // agree

grab //

taṅa min // speak inappropriately? hunduko soppititi

tamb // chew

bite //

taⁿ // another

táṅá // ear

taṅa m bɔɔ // elephant

taraya // poor, without anything

tawa // pants

tawna // cowry shell(s)

taye //

táyé // place, family

te // jump, cross, exit?

té // straight

teende // grandfather

tege // front, face

tege be gawⁿ // not pretty, ugly

tekuma // bird (guinea fowl?)

ter // show

ter // sit

become //

te // basket

téénd // ignite (light switches, fire,

tèmbè // big rock

tém!bírè // brick

téwú // place where marriages are held

tige ne siin ŋko // fast

tige // run

tige // also?

tígíndá // drive, run

tígìndú // let out, change

tigundu // wake (sme) up

tijeⁿ // front (in front)

tijere // not add up, not all there

tíjò //

timba // man of all talents

tin-tawn // tree species

Tin Tawn village //

tind // start

tìnd // put

tiŋg // wake

tíŋgà // trunk

tiŋgi // person without appendages

tiye //

tíyè // sit

tìyè // grandmother

tiyɛn // owner

tiyò // fall

togondi // look up

give something to someone, pay? //

tompa // window

ton-ta // clan of Demangari

tóngé // wrap used for carrying on head

too // people of Demangari, etc

toore //

tòpàà // goat bag

tore // one

toro // hang

toron // mean

tôw // shoot

tɔɔ //

tóyó // none

tɔɔ sii // none, nothing

tɔn // money

tòné // younger sibling

təŋgə // tap

təŋɔŋɔ // truth

tàrò // tie

tərɔndo // bother

tú // hide

tubaku // foreigner

tujuru // spit

tumb // toss

tumbari // between

tùmbárí // among, between

tun // gather (howtinude) ?maybe means just spill?

spill //

túndúrí // call (and response)

tùndúrù // story

tùrà // wash (body)

turan // sell

turan // send

turu // butt

túrù // lie down

tùrù // neighborhood

tuu mi n da // name (after someone)

tùùmbé // message

tùùré // hyenna

twà // arrive

twè // carry on head

u // Perfective

Perfective //

ɥara // buy

ɥé // water

ɥé // ascend

ɥèyábìy // morning

ɥituwno // guest

ɥund // far

ɥuru //

wa // axe

waa // reported speech

waarme // witness (naafiki?) (tricky?)

wàrì // work

wé // STATIVE

wè // small

wì // there

wone // last year

wore // go

wùréè // karite tree

wuro jèw // village of Jewol

wúúrè // pigeon

wwáy // to

for //

ya // question particle

yá // who

yaa // die

yààmbé // child

yaandè // children

yaari // a lot

yag //

yág // cut (in half)

yàg // cut

yámbá // crowd?

yana // take

yaw // next to

yàw // there?place

yérò // close (proximity)

yε //

yεembe // road

yεendo // call

yεηε // Yenge

yiibe // pocket

yiiriye // get up

yindo // two

yiroy //

yiroy // do

become //

yiya // see

yogo // outside

yòyó // change, turn over

yoro // respond

yúrógú // chain

ziigu // falling asleep

Flora -

Bangime AH // English // French // species // family // synonymy // *comment* // domain

ží:ⁿ záwⁿè // bush sp. // buisson sp. // Hibiscus micranthus // Malvaceae // *may be confused*

with H. pseudohirtus; rocky debris; Gao, Douentza, Hombori; peduncle 2-3 cm; flower white

to pink; used as flavoring in cream of millet // plant

à d^wààyé dègè símà // herb sp. // plante herbacée sp. // Celosia trigyna // Amaranthaceae //

flowers in interrupted spike // plant

à d^wààyé dègè símà // herb sp. // plante herbacée sp. // Pandiaka angustifolia // Amaranthaceae

// Pandiaka heudelotii // *dense terminal spike (cf. Celosia argentea), long linear leaves (really*

bracts) at base of flowers // plant

à d^wày kòrò kòró // herb sp. // plante herbacée sp. // Bergia suffruticosa // Elatinaceae // plant

à túbákú màwrèè // cashew tree (planted) // anacardier, pommier cajou (arbre planté) //

Anacardium occidentale // Anacardiaceae // *planted; fruits sucked (nuts not eaten)* // plant

bàmàná m b^wè // tree sp. // arbre sp. // Combretum glutinosum // Combretaceae // *big tree,*

common in sandy plains; yellow flowers // plant

bánàṅkú // cassava, manioc // manioc // Manihot esculenta // Euphorbiaceae // Manihot

utilissima // *cultivated, taproot eaten* // plant

bóré // baobab tree // baobab (arbre) // *Adansonia digitata* // Bombacaceae // *leaves and fruits*

eaten // plant

bèmbìrìyí // tree sp. // arbre sp. // *Lannea acida* // Anacardiaceae // *mainly Bandiagara area;*

long thin pointed leaf // plant

bèndì bándèè // training vine sp. // plante rampante sp. // *Ipomoea* spp. (non-aquatic) //

Convolvulaceae // *various wild Ipomoea other than I. aquatica and I. asarifolia* // plant

bèndì bándèè kǔžù síyèⁿ // trailing vine sp. // plante rampante sp. // *Merremia aegyptia* //

Convolvulaceae // *digitate leaf, very hairy* // plant

bènè n òpó // herb sp. // plante herbacée sp. // *Pupalia lappacea* // Amaranthaceae // *burrs*

stick to clothing (like Cenchrus biflorus) // plant

bèré // herb sp. // plante herbacée sp. // *Corchorus tridens* // Tiliaceae // *narrow leaf > 1.5 cm*

wide, capsule with 3 beaks at tip, basal auricle on leaf // plant

bì m b^wòndé n tìgáyé // herb sp. // plante herbacée sp. // *Crotalaria podocarpa* // Fabaceae,

Faboideae // *leaf trifoliolate, long stipules, seeds red* // plant

bì m b^wòndé n tìgáyé // herb sp. // plante herbacée sp. // *Crotalaria* sp. // Fabaceae, Faboideae

// plant

bìrò // shrub sp. // arbuste sp. // *Guiera senegalensis* // Combretaceae // *blue-grey tint* // plant

bóosī // wild melon sp. // melon sauvage sp. // Cucumis melo var. agrestis // Cucurbitaceae //

small round melon, light green streaked with dark green // plant

bórṅgé // tree sp. // kapokier (arbre) // Bombax costatum // Bombacaceae // *red flowers stand*

out on defoliated tree // plant

b^wóòntíⁿ // tall grass sp. // grande graminée sp. // Panicum subalbidum // Poaceae, Paniceae //

tall (2m), in shallow inundated areas, abundant grains in panicle // plant

dàà p^wíídò // tree sp. // arbre sp. // Terminalia macroptera // Combretaceae // *huge leaves;*

fruits glabrous // plant

dòbò lòbó // medicinal bush sp. // buisson médicinal sp. // Cassia occidentalis // Fabaceae,

Caesalpinioideae // Senna occidentalis // *3-5 pairs of leaflets per leaf, long straight pod with*

conspicuous sutures // plant

dòlòbó // bush sp. // buisson sp. // Cassia italica subsp. italica // Fabaceae, Caesalpinioideae //

Senna italica // short, flat, curved pods; 5-6 pairs of leaflets per leaf // plant

démè n jíyà // tree sp. // arbre sp. // Maerua angolensis // Brassicaceae // *leaves edible // plant*

dòndándò // burrgrass // cram-cram // Cenchrus biflorus // Poaceae, Paniceae // *burrs attach to*

clothing (cf. Pupalia), forms prairies in sandy plains // plant

dùgù m mṅjós // herb sp. // plante herbacée sp. // Physalis angulata // Solanaceae // *air-filled*

fruits (cf. Cardiospermum), to 90 cm high, stem glabrous, large fruit 2 cm wide // plant

dùnjú // tree sp. // arbre sp. // Hexalobus monopetalus // Annonaceae // *fruits eaten; photo of fruit cluster confusable with Cola laurifolia* // plant

dùnjù ñóⁿ // tree sp. // arbre sp. // Annona senegalensis // Annonaceae // *fruits eaten* // plant

d^wàé žísèⁿ // erect herb sp. // plante herbacée sp. // Euphorbia hirta // Euphorbiaceae // *milky latex, erect* // plant

d^wàyé žísèⁿ // prostrate herb sp. // plante herbacée sp. // Euphorbia forskalii // Euphorbiaceae // *milky latex, prostrate (compare E. hirta)* // plant

d^wě // acacia sp. // acacia sp. // Acacia sieberiana // Fabaceae, Mimosoideae, Acacia // *seen at Anda, Songho (absent farther north), globular white flowers* // plant

gáánjā // grass sp. // graminée sp. // Echinochloa colona // Poaceae, Paniceae // *short, resembles Brachiaria spp., leaf 0.4-0.8 cm wide, no ligules* // plant

gáánjā // tall grass sp. (bourgou) // grande graminée sp. (bourgou) // Echinochloa stagnina // Poaceae, Paniceae // *tall (2m), in water, spikelets awned* // plant

góðmé // bush sp. // buisson sp. // Hibiscus longisepalus // Malvaceae // *prickly bristles; long peduncle 5-6 cm, flower yellow* // plant

gíté η gààrì // thorny bush sp. // buisson épineux sp. // Solanum incanum // Solanaceae // *poisonous; fruits resemble tiny tomatoes* // plant

gíyǎ̃ⁿ // tree sp. // arbre sp. // *Crataeva adansonii* // Brassicaceae // *Crataeva religiosa* // *fruit eaten, 3-leaved* // plant

gìyè n d^wáyè // water lettuce // salade aquatique // *Pistia stratiotes* // Araceae // *stagnant water, floating* // plant

gíyérⁿè η gújéè // grass sp. // graminée sp. // *Schoenefeldia gracilis* // Poaceae, Cynodonteae // *2 long erect spikes not widely separated* // plant

gòò n túⁿ // herb sp. // plante herbacée sp. // *Hygrophila auriculata* // Acanthaceae // *large thorns, quadrangular stem* // plant

gùmbé n tò // grass sp. // graminées sp. // *Aristida* spp. (various) // Poaceae, Aristideae // plant

gúmbè η káràṅgò // wild melon sp. (cucumber shape) // melon sauvage sp. (en forme de concombre) // *Coccinea grandis* // Cucurbitaceae // *cucumber-like fruit turns red when ripe; may be combined terminologically with Momordica (and Mukia)* // plant

gùmbé yáyàè // wild onion sp. // oignon sauvage sp. // *Pancratium trianthum* // Amaryllidaceae // *white flowers; may have 2+ bulbs per plant* // plant

gũmbí // tree sp. // arbre sp. // *Gyrocarpus americanus* subsp. *pinnatilobus* // Hernandiaceae // *palmatilobate leaves, underside of leaf whitish; used for wooden troughs* // plant

gúúrā // grass sp. // graminée sp. // *Sorghum arundinaceum* // Poaceae, Andropogoneae // *wild sorghum; tall (2m)* // plant

gužèè mèdè píyóⁿ // grass sp. // graminée sp. // Elionurus elegans // Poaceae, Andropogoneae //

silvery central spike; otherwise resembles Lasiurus scindicus // plant

g^wóⁿ táárò // scrambling shrub sp. // arbuste sp. // Cadaba glandulosa // Brassicaceae //

medicinal (Songhay); termite mounds, no thorns, leaf circular 'three men' // plant

jènánj kòṅgòrò // bush sp. // buisson sp. // Abutilon ramosum // Malvaceae // *leaf bottom not*

deeply cordate; long soft hairs on both sides of leaf // plant

jùtè // tree sp. // arbre sp. // Spondias mombin // Anacardiaceae // *clustered fruits eaten*

(yellow when ripe) // plant

ká ṅ káyèèⁿ // doum palm // doumier (palmier) // Hyphaene thebaica // Areaceae // *leaf*

segments woven into mats, fruit segments eaten // plant

káá // zaban (woody liana) // zaban (liane ligneuse) // Saba senegalensis // Apocynaceae,

Rauvolfioideae // *juice made from fruits // plant*

kàà jámá // woody liana sp. // liane ligneuse sp. // Loeseneriella africana // Celastraceae // *best*

cordage fiber; moved from family Hippocrataceae // plant

kààmpò // tree sp. // arbre sp. // Cola laurifolia // Sterculiaceae // *leaves elliptic, fruits in*

clusters of about 8 (photo confusable with Hexalobus) // plant

káári // herb sp. // plante herbacée sp. (parasite des céréales) // Striga hermonthica //

Scrophulariaceae // *red flower; parasitic (sucks roots of millet) // plant*

káé n jì // thorny bush // buisson épineux // Euphorbia sp. (paganorum and/or sudanica) //

Euphorbiaceae // *poisonous, spiny, cactus-like* // plant

kàṅáṅà // shrub sp. // arbuste sp. // *Salvadora persica* // Salvadoraceae // *stems for chewsticks (especially Songhay)* // plant

kàr kiyèè // fig tree sp. // figuier sp. // *Ficus sur* // Moraceae, *Ficus* (big fig) // *Ficus capensis* // *tree to 6 m; leaf oval with undulating margins; large fruits on woody spurs* // plant

kàwà n d^wáá // shrub sp. // arbuste sp. (ricin) // *Ricinus communis* // Euphorbiaceae // plant

káwⁿéè // tree sp. // arbre sp. // *Diospyros mespiliformis* // Ebenaceae // *edible fruit (yellow skin when ripe)* // plant

kòò tàyà gùmbí bògò // herb sp. // plante herbacée sp. // *Commelina forskaolei* //

Commelinaceae // *crawling plant, undulating leaf, blue flower, common weed in fields* // plant

kóòⁿ η gúžéè // grass sp. // graminée sp. // *Pennisetum pedicellatum* // Poaceae, Paniceae // *small grass, white or reddish spikes* // plant

kóṅèndé m píyú // tall herb sp. // grande plante herbacée sp. // *Rogeria adenophylla* //

Pedaliaceae // *tall erect herb, thorny spines, purple flower* // plant

kòṅjí // woody liana sp. // liane ligneuse sp. // *Tinospora bakis* // Menispermaceae // *liana with thick woody root used for medicine; habit and foliage resemble Aristolochia; in thickets* //

plant

kòṅgórō // fig tree sp. // figuier sp. // Ficus cordata subsp. lecardii // Moraceae, Ficus //

inselbergs; leaf glossy with conspicuous venation; small whitish fruits // plant

kòṅkólòží // tree sp. // arbre sp. // Detarium microcarpum // Fabaceae, Caesalpinioideae // *fruit*

sold in markets (Fulfulde konkooje) // plant

kóró n dòòmò // bdellium (shrub) // arbuste sp. (bdellium) // Commiphora africana //

Burseraceae // *gum burned as incense (albarkante); tiny leaves // plant*

kòyò ṅ kóyò pómò // water lily sp. (leaf margin entire, no tuft on leaf, leaf nearly circular) //

nénuphar sp. (bord de la feuille entier, sans touffe) // Nymphaea maculata // Nymphaeaceae //

leaf margin entire, leaf nearly circular with no hairy umbo; N. maculata is close to N.

heudelotii // plant

kòyò ṅ kóyò sìmè // acacia sp. // acacia sp. // Acacia macrostachya // Fabaceae, Mimosoideae.

Acacia (scrub) // *resembles A. ataxacantha but self-standing tree, white flower spikes // plant*

kèṅgèrèbá (JH 05) // kinkeliba shrub // kinkéliba (arbuste) // Vepris heterophylla // Rutaceae //

leaves sold for kinkéliba tea esp. in Ramadan (but distinct from the southern Malian kinkéliba)

// plant

kíṅgè // fig tree sp. // figuier sp. // Ficus abutilifolia // Moraceae, Ficus (large leaf) //

inselbergs, rocks; broad leaf; wood used by Jamsay for troughs beaten during wrestling

tournament // plant

kíyèè // fig tree sp. // figuier sp. // Ficus sycomorus subsp. gnaphalocarpa // Moraceae, Ficus

(big fig) // *aerial roots; classic fig fruits; planted, also on riverbanks* // plant

kó m bíyó // vine sp. // plante rampante sp. // Leptadenia hastata // Apocynaceae,

Asclepiadoideae // *scrambling vine; fruits sucked* // plant

kó m bíyó // bush sp. // buisson sp. // Leptadenia pyrotechnica // Apocynaceae,

Asclepiadoideae // *fruits sucked; leafless, looks like a grass from a distance* // plant

kò m bíyò // liana sp. // liane sp. // Ipomoea eriocarpa // Convolvulaceae // *leaf with*

"earlobes" at base (cf. I. verticillata) // plant

kǒróngó n tǎná // aloe // aloë // Aloe buettneri // Asphodelaceae // *leaves fold over; medicinal*

'donkey ears' // plant

kùjénì n tẹ̀ // herb sp. (hogweed) // plante herbacée sp. (adventice) // Boerhaavia repens //

Nyctaginaceae // *several varieties, variable form; mostly prostrate; leaf margin entire; stem*

hollow; flower pale pink; most common urban weed Hombori to Mopti // plant

kùrèè n tì // grass sp. // graminée sp. // Chloris barbata // Poaceae, Cynodonteae // *5-20 spikes*

with protruding hairs // plant

kùyénì tẹ̀ tẹ̀nù // herb sp. (hogweed) // plante herbacée sp. (adventice) // Boerhaavia diffusa //

Nyctaginaceae // *end of stem rises; leaf margin undulating; stem full (not hollow); flower red*

to violet; common weed in Bamako // plant

kùžèé ní n tè // purslane (weed) // pourpier (plante herbacée) // Portulaca oleracea //

Portulacaceae // *succulent reddish stem, yellow flower* // plant

k^wààbé // agave sp. // agavacée sp. // Sansevieria liberica // Dracaenaceae // plant

k^wáàrè // tree sp. // arbre sp. // Sarcocephalus latifolius // Rubiaceae // Nauclea latifolia // *hard*

globular fruit (edible) // plant

k^wààrí // fig tree sp. // figuier sp. // Ficus platyphylla // Moraceae, Ficus (large leaf) // *widely*

planted in towns, also native (strangling); broad leaf with yellow venation // plant

k^wéérⁿè m pòðⁿ // liana sp. // plante rampante sp. // Ampelocissus africana // Vitaceae //

Ampelocissus grantii // *woody, perennial, large leaf with unique shape* // plant

k^wíⁿ // tree sp. // arbre sp. // Celtis integrifolia // Ulmaceae // *leaves formerly eaten (esp.*

Songhay) // plant

k^wókè // couch grass (Bermuda grass) // graminée sp. (gazon) // Cynodon dactylon // Poaceae,

Cynodonteae // *forms lawns, sends down roots from nodes* // plant

m bì m b^wòndé n gímà // trailing vine sp. // plante rampante sp. // Xysmalobium

heudelotianum // Apocynaceae, Asclepiadoideae // *fruit eaten* // plant

mánà gánà n jámá // tree sp. // arbre sp. // Stereospermum kunthianum // Bignoniaceae // plant

mǒèè // sedge spp. // cypéracée sp. // Cyperus spp. (various) // Cyperaceae // plant

mùúré // sugar cane // canne à sucre // Saccharum officinale // Poaceae, Andropogoneae //

cultivated; distinct from sweet sorghum stalks // plant

n η^wéèⁿ // balsam-spurge (shrub) // euphorbe (arbuste) // Euphorbia balsamifera //

Euphorbiaceae // plant

nàà m pújéè // tall, clumpy grass sp. // grande graminée sp. // Vetiveria nigriflora // Poaceae,

Andropogoneae // *tall (2m) but often browsed by livestock, in clumps at edge of water // plant*

nànàè // mint // menthe // Mentha spp. // Lamiaceae // plant (cultivated)

ñè bógò nòó síⁿ // herb sp. // plante herbacée sp. // Tribulus terrestris // Zygophyllaceae //

prostrate, fruit has nasty spines (notorious) // plant

jà nàá n tòrⁿò // shrub sp. // arbuste sp. // Combretum aculeatum // Combretaceae // *thorny,*

fruit 5-winged // plant

jàyè // wild cow-pea // haricot sauvage // Vigna sp. (wild) // Fabaceae, Faboideae // *may be V.*

heterophylla or V. vexillata // plant

nùgùyé // cotton // coton // Gossypium hirsutum // Malvaceae // *cultivated cotton // plant*

(cultivated)

jà // tamarind // tamarin // Tamarindus indica // Fabaceae, Caesalpinioideae // plant (planted)

jàrké m pánjà // wild onion sp. // oignon sauvage sp. // Crinum ornatum // Amaryllidaceae //

Crinum zeylanicum // *beautiful flowers // plant*

ḡórké m pánjà // tiger lily, herb sp. // plante herbacée sp. // *Amorphophallus baumannii* //

Araceae // *Amorphophallus flaviovirens* // *inselbergs; large yellow flower, smelly* // plant

pà m páyèⁿ // shrub sp. // arbuste sp. // *Feretia apodanthera* // Rubiaceae // *branches used for stirring-sticks* // plant

pàmjàéⁿ // scrambling shrub sp. // arbuste sarmenteux sp. // *Strophanthus sarmentosus* //

Apocynaceae, Apocynoideae // *Nanga area and points south, formerly arrow poison (Burkina)*

// plant

pàrà // wild sesame (herb) // sésame sauvage (plante herbacée) // *Sesamum alatum* //

Pedaliaceae // *wild sesame, lavender flower* // plant

pàyⁿá // tree sp. // arbre sp. // *Aphania senegalensis* // Sapindaceae // *Lepisanthes senegalensis*

// *inselberg slopes; seeds toxic to livestock* // plant

pòḡgùndà // neem tree // nîme (arbre) // *Azadirachta indica* // Meliaceae // *widely planted* //

plant (planted)

pórómó // herb sp. with potato-like tuber // plante herbacée sp. à tubercule en forme de pomme

de terre // *Raphionacme bingeri* (cf.) // Apocynaceae, Periplocoideae // *potato eaten; may*

*really be, or may include, saplings of *Lanea microcarpa** // plant

pørⁿmó // wild grape ree // raisin sauvage (arbre) // *Lanea microcarpa* // Anacardiaceae // *fruit*

eaten and fermented as beer, oil pressed from pits // plant

pòrⁿmó m pórⁿmó // shrub sp. // calotropis (arbuste) // Calotropis procera // Apocynaceae,

Asclepiadoideae // *large leaves, milky latex, planted by roads* // plant

pérêê // tree sp. // caïlcédrat (arbre) // Khaya senegalensis // Meliaceae // *medicinal bark (very*

bitter) // plant

pěw // tree sp. // arbre sp. // Pterocarpus lucens // Fabaceae, Faboideae // *leaves turn yellow,*

good livestock fodder // plant

píndà // tree sp. // arbre sp. // Dalbergia melanoxylon // Fabaceae, Faboideae // *wood blackish*

inside // plant

pùndà n tóyí // puffball // cèpe // Podaxis pistillaris // aa-fungus // *capless easily crumbled*

mushroom, often "Fulbe penis" etc. // plant (fungus)

p^wðókè // herb sp. // plante herbacée sp. // Mollugo nudicaulis // Molluginaceae // *tiny plant,*

leaves in rosette on ground, flowering stem erect // plant

sàgùyè m pòngóró // tall herb sp. // grande plante herbacée sp. // Aeschynomene indica //

Fabaceae, Faboideae // *resembles Sesbania except fruit* // plant

sánjára náma // shrub sp. (false jujube) // arbuste sp. (faux jujubier) // Ziziphus mucronata //

Rhamnaceae // *beside ponds, most common but not the only "false jujube"* // plant

sórè // erect herb sp. // plante herbacée érigée sp. // Hibiscus cannabinus // Malvaceae // *now*

includes H. asper; flowers subsessile // plant

sérèngèè // tree sp. // arbre sp. // *Boscia angustifolia* // Brassicaceae // *bright white trunk* //

plant

sì ñ kàárì // herb sp. // plante herbacée sp. // *Alysicarpus ovalifolius* // Fabaceae, Faboideae //

Fulfulde sinkaari // plant

sì pógíyèè // herb sp. // plante herbacée sp. // *Cardiospermum halicababum* // Sapindaceae //

air-filled fruits (cf. Physalis spp.), leaf deeply lobed // plant

sǐgá // tall grass sp. // graminée sp. // *Andropogon gayanus* var. *bisquamulatus* // Poaceae,

Andropogoneae // *common variety* // plant

sííbè pórè // scrub acacia sp. (often liana) // acacia sp. (souvent lianescent) // *Acacia*

ataxacantha // Fabaceae, Mimosoideae, *Acacia* (scrub) // *thorny thickets, cf. A. erythrocalyx;*

silvery branches, white flower spikes // plant

sììⁿ sááⁿ // tree sp. // arbre sp. // *Cassia sieberiana* // Fabaceae, Caesalpinioideae // plant

sìjè ñǎ ~ sìjè náámā // shrub sp. // arbuste sp. // *Grewia bicolor* // Tiliaceae // *underside of leaf*

whitish, foliage sold as fodder // plant

sìjè ñǎ ~ sìjè náámā // shrub sp. // arbuste sp. // *Grewia flavescens* var. *flavescens* // Tiliaceae

// *on hills, fruits in small clusters (eaten), leaf dentate* // plant

šímè n dúgúdùgù // shrub sp. // arbuste sp. // *Phyllanthus reticulatus* var. *reticulatus* //

Phyllanthaceae // *riverbanks, slender straight erect shrub* // plant

sìⁿ jà m bóré // herb sp. // plante herbacée sp. // Ceratotheca sesamoides // Pedaliaceae //

flower pale pink // plant

sípogíyè // herb with hard red-and-black berries // plante herbacée à petits fruits rouges et

noirs // Abrus precatorius // Fabaceae, Faboideae // *sprawling plant, colorful red-black seeds //*

plant

s^wè ná k̀ngóró // shrub sp. // arbuste sp. // Grewia tenax // Tiliaceae // *small leaves, tiny red*

fruits 2-4 stuck together // plant

tà η k̀l̀áwá // bamboo // bambou // Oxytenanthera abyssinica // Poaceae, Bambuseae // *only*

local bamboo sp. // plant

tàyí η gùžèé // giant lemon grass sp. // citronelle géante sp. (graminée) // Cymbopogon

giganteus // Poaceae, Andropogoneae // *aromatic, broad leaf at base of plant, very tall*

flowering stems, cottony spike // plant

tàyí η gùžèé // lemon grass sp. // citronelle sp. (graminée) // Cymbopogon schoenanthus //

Poaceae, Andropogoneae // *two subspp.; aromatic, very thin leaf, cottony spike // plant*

tóllé // trailing vine sp. // plante rampante sp. // Ipomoea aquatica // Convolvulaceae //

crawling, can float // plant

tèmènèⁿ η k̀ẁèèⁿé // grass sp. // graminée sp. // Digitaria ciliaris var. ciliaris // Poaceae,

Paniceae // *5-12 rigid racemes emerge at about same point // plant*

térémè // herb sp. // plante herbacée sp. // Cassia obtusifolia // Fabaceae, Caesalpinioideae //

Senna obtusifolia, Cassia tora // 3 pairs of leaflets per leaf // plant

tímé-timè // herb sp. // plante herbacée sp. // Scoparia dulcis // Scrophulariaceae // *medicinal,*

resembles Oldenlandia corymbosa // plant

tíⁿ // palm sp. // rônier (palmier) // Borassus aethiopum // Arecaceae // *straight trunks for roof*

beams, fruits and growing shoots eaten // plant

tìⁿ n tà^mà // trailing vine sp. // plante rampante sp. // Ipomoea asarifolia // Convolvulaceae //

bushy, in moist sand // plant

tìrì m bé // shrub sp. // arbuste sp. // Combretum micranthum // Combretaceae // *medicinal,*

branch strips for baskets; white flowers // plant

tùbàkù n d^wàà // eucalyptus tree // eucalyptus // Eucalyptus sp. (any) // Myrtaceae // *planted //*

plant (planted)

túⁿ // tree sp. // arbre sp. // Sclerocarya birrea // Anacardiaceae // *fruits sucked, oil pressed*

from pits // plant

túúéè ('túúmè' is diminutive) // shrub sp. // arbuste sp. (pois sauvage) // Boscia senegalensis //

Brassicaceae // fruits leached in water and cooked // plant

túúrè // wild rice sp. // riz sauvage // Oryza barthii // Poaceae, Oryzaceae // *annual (roots*

weakly developed) // plant

zàáwⁿéè // tree sp. // arbre sp. // Piliostigma reticulatum // Fabaceae, Caesalpinioideae // plant

zǎnzórò // herb sp. // plante herbacée sp. // Cleome gynandra // Brassicaceae // Gynandropsis

gynandra // *white flowers; leaves edible* // plant

zǎnzórò // herb sp. // plante herbacée sp. // Cleome spp. // Brassicaceae // *C. gynandra* and *C.*

viscosa (*at least*) // plant

zǎnzórò // herb sp. // plante herbacée sp. // Cleome viscosa // Brassicaceae // *yellow flowers,*

rocks // plant

Fauna

à d̀r̀è dáá m b̀nd̀è // hoopoe // **huppe (oiseau)** // fauna (bird) // *Upupa epops* // Upupidae //

à d̀r̀è bír̀b̀è // golden sparrow // **moineau doré** // fauna (bird) // *Passer luteus* // Ploceidae //

millet-eater, in flocks //

à d̀r̀è bír̀b̀è // black-faced dioch // **travailleur à bec rouge** // fauna (bird) // *Quelea quelea* //

Ploceidae // millet-eater, in flocks //

à dùwà n t̀ngó d̀r̀èè // woodpecker (all spp.) // **pic (toutes spp.)** // fauna (bird) *Campethera*

punctuligera, *Dendropicos elachus*, *Mesopicos goertae* // Picidae / // //

à k̀ìr̀è bír̀b̀è // black centipede sp. // **centipède noir sp.** // fauna (arthropod, centipede

millipede) // // //

à k̀òd̀m̀è bír̀és̀è // firefly // **luciole** // fauna (insect, beetle bug) // // 2004 #38 // **Zophosis**

sp. //

à tò η gòbór̀ù // cricket (generic) // **grillon** // fauna (insect, cricket // cockroach) // Grillidae //

à táás̀èⁿ // click beetle (elaterid beetle) // **coléoptère élatéride** // fauna (insect, beetle // bug)

// Coleoptera, Elateridae //

bááⁿ // aquatic monitor lizard (climbs trees near water) // **varan aquatique (monte les arbres)**

// fauna (lizard, monitor) // *Varanus niloticus* // Reptilia, Sauria, Varanidae // **seen Adia**

//

bàràkóⁿ // grey heron spp. // héron gris spp. // fauna (bird) // Ardea melanocephala,
perhaps also A. cinerea // Ardeidae //

bòbónḡó // blister beetle (meloid beetle, general term) // cantharide, coléoptère méloïde

(terme générique) // fauna (insect, beetle // bug) // Coleoptera, Meloidae // secretion causes

blisters on skin, attracted to light, eats millet //

bó n dórè // village weaver (bird) // tisserand-martinet (oiseau) // fauna (bird) // Ploceus

cucullatus // Ploceidae // most conspicuous of several similar spp. //

béè // spiny-haired mouse sp. // souris sauvage sp. aux poils épineux // fauna (mammal,

mouse rat/ shrew) // // 2004 #7 // Acomys johannis //

béè // unstriped grass rat (diurnal) // souris sauvage sp. // fauna (mammal, rat, shrew)

mouse // // // 2004 #3 // Arvicanthis niloticus // // // // // //

bìyè ḡ gùmbí kóómbè // dung beetle (scarabeid) // bousier (coléoptère) // fauna (insect,

beetle // bug) // 2004 #4 // Allogymnopleurus aeneus (and others?) //

bù tígé // porcupine // porc-épic // fauna (mammal, hedgehog // porcupine) // Hystrix

cristata // Mammalia, Rodentia, Hystricidae //

búgúrùù // toad // crapaud // fauna (frog) // Bufo xeros, Bufo regularis // Amphibia,

Bufonidae //

búmúyè // large frog sp. // **grosse grenouille sp.** // fauna (frog) // Hoplobatrachus

(= Dicroglossis) occipitalis // Amphibia, Ranidae // **most common frog except toads** //

búndí // digging colubrid snake, 60 cm (digging rim on snout, like parrot's beak) // **couleuvre**

sp. qui creuse // fauna (snake) // Rhamphiophis oxyrhynchus oxyrhynchus // Reptilia,

Serpentes, Colubridae //

búwò // bush duiker, 45-70 cm shoulder height, 15-20 kg (goatlike, hornless) // **céphalophe**

couronné (antilope) // fauna (mammal, gazelle // antelope) // Sylvicapra grimmis //

Mammalia, Ungulata, Artiodactyla, Bovidae, Antelopinae, Cephalophini //

búwò n cíⁿ \b^wòò n tíⁿ // tall grass sp. // **grande graminée sp.** // plant // Panicum

subalbidum // Poaceae // **tall** //

búwó n námbè // mole viper, 50 cm (dark, like large earthworm with rings, belly not

differentiated from back; cardiotoxic) // **serpent sp.** // fauna (snake) // Atractaspis micropholis

// Reptilia, Serpentes, Atractaspidae // **specimen Anda; Dogon around Bandiagara boil corpses**

in water to extract fat for medical uses //

b^wé // mosquito // **moustique** // fauna (insect, other) // // //

cébè/k^yébè // balanzan tree // **balanzan (arbre)** // plant // Faidherbia albida // Legum- //

Mimosaceae //

cícòrò // Senegal kingfisher // martin-chasseur du Sénégal // fauna (bird) // Halcyon

senegalensis // Alcedinidae // distinctive call (descending trill); in trees //

dà η kiyè // grasshopper // sauterelle // fauna (insect, grasshopper) // // //

dà máⁿ yúri // flying insect that hums in fields // insecte volant qui murmure dans les chants

// fauna (insect, other) // 2006 #26 // //

dári // tick (any) // tique (toute) // fauna (insect, tick // louse) // Ixodida, Ambyommidqe //

dàwⁿkúumbè // spotted millet beetle // coléoptère mange-mil tacheté // fauna (insect, beetle

// bug) // 2004 #5 // Pachnoda cordata //

dòòηk^wóóⁿ // terrestrial colubrid snake sp., 1m (slender, long-tailed, unstriped) // couleuvre

terrestre non rayée à longue queue // fauna (snake) // Psammophis (sibilans) phillipsi //

Reptilia, Serpentes, Colubridae // common; specimens: Kikara, Beni //

dòdòrèè // sand fox // renard des sables // fauna (mammal, dog // jackal // fox) // Vulpes

pallidus // Mammalia, Carnivora, Canidae // // // // // //

dòrò píndò // dark heron sp. // héron foncé sp. // fauna (bird) // // Apodidae //

dóré bèèrí // nightjar (all spp.) // engoulevent (toutes spp.) // fauna (bird) // Caprimulgidae

// spend day in grass //

démè mí n òrì // tiny larva in millet and sorghum stem // larve minuscule dans les tiges de

sorgho et de mil // fauna (insect, larva) // 2006 #7 // //

dùdúyè // Senegal coucal // coucal du Sénégal // fauna (bird) // Centropus senegalensis //

Cuculidae //

dùyò ñ kʷá // Abyssinian roller // rollier d'Abyssinie // fauna (bird) // Coracias abyssinica

// Coraciidae //

gábú (maa?) // hippo // hippo // fauna (mammal, other) // Hippopotamus amphibius //

Mammalia, Ungulata, Artiodactyla, Hippopotamidae //

gèdèè // gecko (all spp.) // gecko (toutes spp.) // fauna (lizard, gecko) // Reptilia, Sauria,

Geckonidae // //

génjè // chameleon // caméléon // fauna (lizard, chameleon) // Chameleo africanus //

Reptilia, Sauria, Chamelionidae //

gérèè // red-fronted (= Thomson's) gazelle, 70 cm shoulder height, 20-35 kg (black streak on

flank, black streak eyes to nose, black tail with white rump, undulating horns with

annulations) // gazelle à front rouge // fauna (mammal, gazelle // antelope) // Gazella

rufifrons // Mammalia, Ungulata, Artiodactyla, Bovidae, Antelopinae, Antilopini //

gèrèé // bat sp. // chauve-souris sp. // fauna (mammal, bat, insectivorous) // //

Mammalia, Chiroptera, Microchiroptera // described as having a short tail //

gìrìmè kúmbòò // little African swift // martinet à dos blanc // fauna (bird) // Apus affinis //

Apodidae // roosts in mosque or water tower //

gíríyé // rock martin (swallow) // **hirondelle des rochers** // fauna (bird) // Hirundo fuligula

// Hirundinidae //

gìrmé // hare // **lièvre** // fauna (mammal, hare) // Lepus spp. // Mammalia, Lagomorpha //

gísíyⁿè // fork-tailed (= glossy-backed) drongo // **drongo (oiseau)** // fauna (bird) // Dicrurus

adsimilis // Dicruridae //

gòmpàà // grey monitor lizard (very long tail, terrestrial) // **varan gris (très longue queue,**

terrestre) // fauna (lizard, monitor) // Varanus griseus // Reptilia, Sauria, Varanidae //

skin seen: Beni //

góndwèè // caracal, 13 kg (solitary) // **caracal (chat sauvage sp.)** // fauna (mammal, cat) //

Felis caracal // Mammalia, Carnivora, Felidae // **plains and rocky hills** //

gújé kárà // green snake sp. // **serpent verdâtre sp.** // fauna (snake) // // Reptilia,

Serpentes, Colubridae //

gúmbàrà // mud-dauber wasp // **guêpe-maçonne** // fauna (insect, bee // wasp) // 2005 #74 //

Hymenoptera, Vespidae //

gúmbè // baboon // **babouin** // fauna (mammal, primate) // Papio anubis // Mammalia,

Cercopithecoidea, Cercopithecidae //

gúmbí // greyish eagle-owl // **grand-duc gris (hibou)** // fauna (bird) // Bubo (africanus)

cinerascens // Strigidae // **common; seen at Anda** //

jàgàbúúlà // fish eagle // aigle pêcheur // fauna (bird) // Haliaeetus vocifer // Accipitridae

//

jéⁿsèⁿ // magpie (=piapiac) // piac-piac (oiseau) // fauna (bird) // Ptilostomus afer //

Corvidae //

kárám bè // green monkey // singe vert // fauna (mammal, primate) // Cercopithecus

(aethiops) sabaeus and // or C. (aethiops) tantalus // Mammalia, Cercopithecoidea,

Cercopithecidae, Cercopithecinae //

kóóbá // buffalo // bufle // fauna (mammal, other) // Syncerus caffer // Mammalia,

Ungulata, Artiodactyla, Bovidae, Bovinae, Bovini //

kókè // Senegal (= yellow-bellied) parrot // youyou (perruche) // fauna (bird) // Poicephalus

senegalus // Psittacidae //

kòkètímbéndè // rose-ringed parakeet (= Senegal long-tailed parrot) // perroquet, perruche à

collier // fauna (bird) // Psittacula krameri // Psittacidae //

kòmbó // small light-brown darkling beetle that eats grains on ground // petit coléoptère

ténébrionide brun clair qui mange les graines à terre // fauna (insect, bug) beetle //

Coleoptera, Tenebrionidae // 2004 #8 // Vieta senegalensis //

kòkómbè // pied crow // corbeau-pie // fauna (bird) // Corvus albus // Corvidae //

kégèrè // cerambicid beetle sp. // coléoptère cérambicide sp. // fauna (insect, beetle // bug)

// //

kéléntè // black-headed lapwing (plover) // vanneau à tête noire // fauna (bird) // Vanellus

tectus // Charadriidae // distinctive call, likes to walk //

kímè // agama spp. (various) // margouillat spp. (plusieurs) // fauna (insect, tick // louse) //

Reptilia, Sauria, Agamidae //

kìmè móryò // skink spp. (various) // scinque spp. (plusieurs) // fauna (lizard, skink) //

Reptilia, Sauria, Scincidae // //

kíyé // lion // lion // fauna (mammal, cat) // Panthera leo // Mammalia, Carnivora,

Felidae //

kómbè // aardvark, 50 kg // oryctélope, « taupe » // fauna (mammal, other) // Orycteropus

afer // Mammalia, Ungulata, Turbulidentata, Orycteropodidae //

kòmèsánjò // barn owl // effraie africaine // fauna (bird) // Tyto alba // Strigidae // often

called "children's bird" //

kóó η kàràbà // bat sp. in houses // chauve-souris sp. dans les maisons // fauna (mammal,

bat, insectivorous) // // Mammalia, Chiroptera, Microchiroptera //

kórkáàrì // long-tailed glossy starling // merle métallique à longue queue // fauna (bird) //

Lamprotornis caudatus // Sturnidae // fields and large trees //

kòrò // genet // **genette** // fauna (mammal, genet // civet) // Genetta genetta // **Mammalia, Carnivora, Viverridae** //

kòrò ᵿ gókìyè // grasshopper sp. (tree locust) // **criquet arboricole** // fauna (insect, grasshopper) // Anacridium melanorhodon // Acrididae, Cyrtacanthacridinae // **well-known, large; infests tree leaves, often in dry season** //

kújé // rock hyrax (dassie), 3-4 kg // **daman des rochers** // fauna (mammal, other) // Procavia ruficeps // Mammalia, Ungulata, Hyracoidea, Procavidae //

kúmè // small aquatic tortoise (rainy season) // **tortue aquatique (saison des pluies)** // fauna (tortoise) // Pelomedusa subrufa // Chelonia, Pelomedusidae // **most common tortoise** //

kùᵿgú // civet // **civette** // fauna (mammal, genet // civet) // Civettictis civetta // **Mammalia, Carnivora, Viverridae** //

kúùⁿ // fruit bat sp. // **chauve-souris fructivore sp.** // fauna (mammal, bat, fruit) // Eidolon helvum // Mammalia, Chiroptera, Megachiroptera, Pteropodidae // **daytime spent in trees (such as palms), belly sand-colored** //

k^wéérⁿè // giant millipede // **mille-pattes géant** // fauna (arthropod, centipede // millipede) // Diplopoda, Iulida, Odontopygidae // **dark brown, soft-bodied** //

lèw péuéè // doves with black nape rings (vinaceous dove; mourning dove) // **tourterelles à**

bande noire sur la nuque (tourterelle vineuse; tourterelle pleureuse) // fauna (bird) //

Streptopilia vinacea; Streptopilia decipiens // Columbidae //

mórè // arboreal colubrid snake sp., 1.75m slender, long-tailed, striped, head rather pointed) //

couleuvre arboricole rayée à longue queue // fauna (snake) // Psammophis elegans //

Reptilia, Serpentes, Colubridae // **common; specimen: Anda** //

míndí kúyò // colorful caterpillar sp. // **chenille sp.** // fauna (insect, larva) // // //

míndírì // grub on millet spike // **larve dans les épis de mil** // fauna (insect, larva)

// // //

míró // bee // **abeille** // fauna (insect, wasp) bee // // Hymenoptera //

nààm̀b̀ìⁿ // topi (antelope), 100 kg (horselike, glossy; long horns curving backward then

forward, black patch on upper legs, ochre-colored lower legs) // **damalisque (antilope)** //

fauna (mammal, gazelle // antelope) // Damaliscus lunatus // **Mammalia, Ungulata,**

Artiodactyla, Bovidae, Antelopinae, Alcelaphini //

nààndé // // // // // //

yùrì // small biting fly sp. that bites animals // **petite mouche sp. qui pique les animaux** //

fauna (insect, fly) // // //

nààndé n dórè // oxpecker (bird) // pique-bœuf (oiseau) // fauna (bird) // Buphagus

africanus // Sturnidae // sits on back of cows //

nàànkúrèè // side-striped jackal // chacal à flanc rayé // fauna (mammal, dog // jackal // fox)

// Canis adustus // Mammalia, Carnivora, Canidae // // // // // //

námchè // scorpion (any) // scorpion (tout) // fauna (arthropod, scorpion) // // //

nárámbyè // small scarlet-red arthropod sp. that emerges in fields after rains // petit

arthropode rouge vif sp. qui sort après les pluies dans les champs // fauna (arthropod) // 2005

#47 // Dinothrombium tinctorium // Arachnida, Acari Actinedida, Thrombidiidae //

nàránjìsímá // cattle egret // aigrette, garde-bœufs // fauna (bird) // Bubulcus (=Ardeola)

ibis // Ardeidae // common, follows cattle //

nàránjìsímá // white egret(s) // aigrette(s) blanche(s) // fauna (bird) // Egretta intermedia,

E. alba, E. garzetta // Ardeidae // stand in water //

ñèbùgū námchè // large biting centipede (scolopender) // scolopendre (gros centipède mordant)

// fauna (arthropod, centipede // millipede) // 2004 #32 // Scolopendridae //

nééròmjè // cicada, noisy arboreal winged insect sp. // cigale, insecte ailé arboricole bruyant

sp. // fauna (insect, other) // 2005 #63 // Hemiptera, Cicadoidea //

ñèkèfóórè // spitting cobra (mostly black back and belly, sometimes with some red on belly),

1.5m // cobra cracheur // fauna (snake) // Naja nigricollis // Reptilia, Serpentes, Elapidae //

common; a less common, very similar spitting cobra is N. katiensis //

nèpàrisùngóò // pin-tailed whydah // veuve dominicaine // fauna (bird) // Vidua macroura

// Ploceidae // breeding male has exaggerated tail //

nìmbú tìgè // hedgehog // hérisson // fauna (mammal, hedgehog // porcupine) // Atelerix

albiventris // Mammalia, Insectivora, Erinaceidae //

ḡàà n tóndí // patas monkey (red monkey) // singe patas (singe rouge) // fauna (mammal,

primate) // Cercopithecus patas // Mammalia, Cercopithecoidea, Cercopithecidae,

Cercopithecinae //

ḡáárⁿà // giant pouched rat (about 2 kilos) // rat géant // fauna (mammal, mouse // rat //

shrew) // photo // Cricetomys gambianus // // // // // //

à d^wày kòrè kòrós // leopard // léopard, « panthère » // fauna (mammal, cat) // Panthera

pardus // Mammalia, Carnivora, Felidae //

ḡíⁿ // mouse (any) // souris (toute) // fauna (mammal, mouse // rat // shrew) // Mammalia,

Rodentia, Muroidea //

ḡíná ḡ k^wḡⁿ // ratel (honey badger) // ratel // fauna (mammal, polecat // ratel) // Mellivora

capensis // Mammalia, Carnivora, Mustelidae, Mustelinae //

η^wázárⁿà // colubrid snake sp., 45 cm (dark olive green with scattered small white spots, belly white, black stripes along upper lip) // couleuvre sp. // fauna (snake) // Crotaphopeltis hotamboiea // Reptilia, Serpentes, Colubridae // may enter towns (most common urban snake in Ouagadougou, Cotonou); recorded from Diafarabé south of Mopti //

pààwúúrè // rock pigeon // pigeon des rochers // fauna (bird) // Columba livia // Columbidae // darker than speckled pigeon //

pósókéréè // viper sp. // vipère sp. // fauna (snake) // Echis spp. (two) // Reptilia, Serpentes, Viperidae //

pévé^rè // laughing dove // tourterelle maillée // fauna (bird) // Streptopilia senegalensis // Columbidae // common in towns //

pííⁿ // buprestid beetle // coléoptère buprestide // fauna (insect, beetle // bug) // Steraspis sp. (and others) // Coleoptera, Buprestidae //

píyé // guinea-fowl // pintade // fauna (bird) // Numida meleagris // Phasianidae // in towns but also wild //

pìyèkómbìyè // finfoot // xxx // fauna (bird) // Podica senegalensis // //

píyé^w // hornbill sp. (grey and red-billed) // calao spp. // fauna (bird) // Tockus spp. // Bucerotidae //

pìyè^w // // // // // //

fóórè // grey hornbill // calao à bec noir // fauna (bird) // Tockus nasutus // Bucerotidae //

pìyè^w símà // red-billed hornbill // calao à bec rouge // fauna (bird) // Tockus

erythrorhynchus // Bucerotidae //

pùú // wood-boring insect // insecte qui ronge le bois // fauna (insect, other) // 2006 #23-24

// //

púúyè, púúmè // firefinch // sénégal rouge // fauna (bird) // Lagonosticta senegala //

Estrildidae // common in houses //

sàndù pévééré // long-tailed pigeon, namaqua dove // tourterelle du Cap // fauna (bird) //

Oena capensis // Columbidae //

sémbéré // ostrich // autruche // fauna (bird) // Struthio camelus // Struthionidae //

sèmiñáñà // warthog (boar) // phacochère // fauna (mammal, other) // Phacochoerus

africanus // Mammalia, Ungulata, Artiodactyla, Suidae //

sémó // louse (on human or animal) // pou (sur une personne ou un animal) // fauna (insect,

tick // louse) // //

sèrèsàṅàṅ dórè // white-throated bee-eater // guêpier à gorge blanche // fauna (bird) //

Merops albicollis // Meropidae // lays eggs in ground //

sífbè // Gambian sun squirrel (arboreal) // écureuil de Gambie // fauna (mammal, squirrel) //

Heliosciurus gambianus // Mammalia, Rodentia, Sciuridae, Protoxerini // specimen: Anda //

síⁿ // striped ground squirrel (terrestrial) // **écureuil rayée** // fauna (mammal, squirrel) //

Euxerus erythropus // Mammalia, Rodentia, Sciuridae, Xerini // **common** //

sîyé // kite (hawk) // **milan noir** // fauna (bird) // Milvus milans // Accipitridae // **circles**
over markets, steals chicks and meat //

sòhò n sòhò // Abdim's stork // **cigogne d'abdim** // fauna (bird) // Ciconia

(= Sphenorhynchus) abdimii // Ciconiidae // **most common stork** //

sù m págá dórómè // white-crowned cliff-chat // **traquet de roche à ventre roux** // fauna
(bird) // Myrmecocichla (=Thamnolaea) cinnamomeiventris // Turdidae //

s^wèréngèngè // cetonid beetle larva (in manure) // **larve de coléoptère cétoniide (dans les**
bouses) // fauna (insect, larva) // 2004 #36 // Coleoptera, Cetoniidae //

táárè // wind scorpion, sun scorpion // **solifuge** // fauna (arthropod) // 2005 #43, #70 //

Arachnida, Solpugida // **fast-moving, walls** //

táárè // spider // **araignée** // fauna (arthropod) // // //

tàhàmbóbó // elephant // **éléphant** // fauna (mammal, other) // Loxodonta africana //

Mammalia, Ungulata, Proboscidea, Elephantidae //

témpèrèè // cricket warbler // **fauvette minuscule sp.** // fauna (bird) // Spiloptila (=Prinia)

clamans // Sylviidae // **Jamsay "I'm bigger than a grasshopper"** //

tě^w kùmáà // crowned crane // **grue couronnée** // fauna (bird) // Balearica pavonina //

Gruidae // **occasionally kept in houses as pet** //

téw néèr // bateleur hawk // **bateleur (rapace)** // fauna (bird) // Terathopius ecaudatus //

Accipitridae //

tì n tíⁿ // bat sp. in hills // **chauve-souris sp. dans les collines** // fauna (mammal, bat, insectivorous) // // Mammalia, Chiroptera, Microchiroptera // **described as tailless** //

tìⁿ wúúrè // speckled pigeon // **pigeon de Guinée** // fauna (bird) // Columba guinea //

Columbidae //

tìmpéréè // sandgrouse (two spp.) // **ganga (deux spp.)** // fauna (bird) // Pterocles exustus and // or P. quadricinctus // **Pteroclididae** //

tìndèyòngòyóngò // praying mantis // **mante religieuse** // fauna (insect, mantis) // // //

tó n tórèè // grey-headed sparrow // **moineau à tête grise** // fauna (bird) // Passer griseus //

Ploceidae // **in houses and fields** //

tó n tórómè // bulbul // **bulbul** // fauna (bird) // Pycnonotus barbatus // Pycnonotidae //

tóngó // rock kestrel // **crécerelle** // fauna (bird) // Falco tinnunculus // Falconidae //

tòṅòńórù // duck (wild or domestic) // **canard (sauvage ou domestique)** // fauna (bird) //

Anatidae // //

túgè // double-spurred francolin // **francolin commun** // fauna (bird) // Francolins

bicalcaratus // Phasianidae //

túmbè // tiny ants; ant spp. (various) // **petites fourmis; fourmi spp. (plusieurs)** // fauna

(insect, ant) // Hymenoptera, Formicidae // //

tùmbè // // // // // //

póðrè // stinging black ant sp. // **fourmi noire sp. qui pique** // fauna (insect, ant) // 2004 #2

// Pachychondyla sp. // **Hymenoptera, Formicidae, Ponerinae** //

tûⁿ // army ant, large black grain-eating ant sp. in fields // **grosse fourmi noire granivore sp.**

dans les champs // fauna (insect, ant) // 2004 #1 // Messor sp. // **Hymenoptera,**

Formicidae, Myrmicinae //

tùùrè // hyena (both spp.) // **hyène (toutes spp.)** // fauna (mammal, hyena) // both local spp.

// Mammalia, Carnivora, Hyaenidae //

túwⁿèè // small wild cat sp. // **petit chat sauvage sp.** // fauna (mammal, cat) // Felis sp. //

Mammalia, Carnivora, Felidae //

túwⁿèⁿ // Senegal galago // **galago du Sénégal** // fauna (mammal, primate) // Galago

senegalensis // Mammalia, Cercopithecoidea, Gallagonidae //

t^wéé // termite // **termite** // fauna (insect, termite) // Isoptera, Termitidae // //

wàrè wórè // puff adder, 90 cm (viper; body thicker than Echis, tail short; not quick to bite but very lethal) // vipère sp. // fauna (snake) // Bitis arietans // Reptilia, Serpentes, Viperidae // well-known //

wiyè ñ kóómbè // insect that eats gourd plante // insecte qui mange le calebassier // fauna (insect, other) // 2004 #34 // Nariscus sp. // Hemiptera, Alydidae //

yáándé ñ šúyè // butterfly // papillon // fauna (insect, other) // Lepidoptera // //

yáándén šúyè // leaf-footed beetle (legume-eating bug) // insecte qui mange les légumineux // fauna (insect, beetle // bug) // 2004 #6 // Anoplocnemus curvipes //

yòn dórè // large cuckoos (Jacobin cuckoo; Levaillant's cuckoo) // gros coucous (coucou jacobin; coucou de Levaillant) // fauna (bird) // Oxylophus (= Clamator) jacobinus; Oxylophus (= Clamator) levaillantii // Cuculidae //

yédórè // northern red bishop (bird) // ignicolore (oiseau) // fauna (bird) // Euplectes franciscanus (= E. orix) // Ploceidae // sits on millet spikes before they are ripe //

yírìbòngwè // jacana // jacana // fauna (bird) // Actophilornis africana // Jacanidae // walks on water lilies //

yìrìbòngwè // squacco heron // héron crabier // fauna (bird) // Ardeola ralloides // Ardeidae //

yírìmbò // honey ant (yellow, fast-moving) // fourmi (jaune, rapide) // fauna (insect, ant) //

2004 #10 // Camponotus maculatus // Hymenoptera, Formicidae, Formicinae //

yísìbè // slender mongoose // mangouste rouge // fauna (mammal, mongoose) // Herpestes

sanguinea // Mammalia, Carnivora, Herpestidae // specimen: Anda //

yóngí // python // python, boa // fauna (snake) // Python sebae // Reptilia, Serpentes,

Boidae // common; strangles prey //

yùrí // common fly (insect) // mouche commune // fauna (insect, fly) // Diptera // //

yùrì kóngì // blow-fly (in carrion) // moucheron (dans la charogne) // fauna (insect, fly) //

Diptera, Calliphoridae // //